

Izšla ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 55.—; za ino-
scinstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/I. — Telefon št. 72.Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljevi ul. št. 5/L — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.Ispraviteljski oddelci: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 2. — Celje, Aleksandrova cesta,Račun pri pošt. cen. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha číslo 78.182
Wien Nr. 105.447.

Ljubljana, 23. maja.

Čudno ni, da hodijo klerikali okoli tako povešenih glav. Tudi oni pristaši SLS, ki so, bodisi radi strankarske za-
grizenosti, bodisi radi politične kratko-
vidnosti, leta in leta vztrajali pri kleri-
kalcih uvidevajo in priznavajo sedaj že
sami, da je v polomom dr. Koroščeve
politike definitivno zapečaten usoda
SLS.

Pravzaprav je tragično, da je tudi
vrednost življenja političnih strank ta-
ko minljiva, a še bolj tragično je, če
spravi na rob propada množico in slo-
vito stranko nesposobnost in neiskre-
nost njenih političnih voditeljev.

Pomislimo, kaj je bila nekdanja SLS.
V dunajskem parlamentu je imela iz
današnje Slovenije SLS razven enega,
vse poslance, v deželnem zboru in od-
boru kranjskem je bila absolutna go-
spodarica. Res je delala napram cesar-
skemu Dunaju grdo oportunistično poli-
tiko, a odrekati se ji ne sme, da je po-
leg velikih slabosti in pregreh tedaj do-
segla za ljudstvo vendar tudi dokaj le-
pe uspehe. Bila je takrat, ko so vodili
stranko dr. Krk. dr. Sustersič, dr.
Lampe, dr. Žitnik, Povše in drugi velja-
ki, s strankarskega stališča opazovana,
zlata doba SLS, ki se nikdar več ne
povrne.

Značilno je, da je navzlic temu, da je
slovensko ljudstvo pozabilo in odpusti-
lo SLS rabelsko opravilo ob izbruhu
svetovne vojne in med njo — ko je
sami ljubljanski škof, kot dejanski šef
klerikalne stranke, proglašal vojno kot
Bozu dopadljivo in za srečo in ko je
tajništvo SLS otvorilo prostovoljno
krvniško pisarno črnožoltnih denuncijan-
tov proti lastnim krvnim bratom — in
navzlic temu, da so napredni Slovenci
v svoji dobrodušnosti in pogreški leta
1918, sami pripomogli k rehabilitaciji
klerikalcev, se politika SLS vendarle
ni mogla več dvigniti na prejšnjo viš-
no, marveč, da je neprestano padala
od stopnje do stopnje. Klerikalni kolos
je po Sloveniji sicer valil naprej in
z njim so po principu vzdržnosti drve-
li ljudje, ne da bi se zavedali, da tisti
SLS v sebi kal smrtno bolezen in ne da
bi videli, da se bližajo katastrofi z go-
tovo sigurnostjo.

Jugoslavija pač ni Avstrija in črno-
žolte cvetke, ki so tako lepo uspevale
v žaru cesarske milosti, so bile v naši
narodni državi zanežene na pesek. Ne-
štetokrat smo že poudarjali, da kleri-
kalna stranka v Jugoslaviji nima in ne
more imeti eksistenčne pravice. Sva-
rili in rotili smo SLS, naj vendar raču-
na z novimi razmerami, naj se po črno-
žoltem debacu, ki je bil uničujoč poraz
tudi zanj, vsaj pregrupira, ako se že
ne more naglo preroditi. Zaman! Re-
cidiva SLS v gonji proti naši jugoslo-
venski ideologiji je postala celo opas-
nejša kot primarni štetji. Kar čez noč
so zopet zavrgli klerikalci dobro voljo
konvertitstva, ki so jo kazali takoj po
prevratu, nebrzdano so se znova poja-
vile v njih plemenske in klerikalne
strasti, misleč, da je višek politične
modrosti, ako se v svobodni in lastni
državi zlorablja svoboda za demago-
ške orgije, za rovanje proti enotnosti
naroda in države ter glodanje na
samih njenih koreninah.

Šest in pol leta je minulo od ustano-
vitve Jugoslavije, pa raj SLS pokaže
eno samo večje dejanje, ki je bilo izvr-
šeno od njih, ali z njihovim sodelovan-
jem v prosepah ljudstva ali na korist
konsolidacije države. Radičevci in k-
lerikalci so medtem povzročili narodu,
zlasti pa njegovemu hrvaškemu in slo-
venskemu delu na milijarde škode. Po
njihovi krivdi država ni mogla z isto
naglico iz težkih povojnih in poro-
bočin v normalizacijo, kakor bi se to
lahko zgodilo, ako bi bili tudi oni dela-
voljni in delazmožni. Drugače tudi biti
ne more; saj še malo gospodarstvo
propada in propade, ako se na njem
leta in leta drizega ne dela kot pre-
pira in uničuje vse dobrine.

Položaj za SLS se je po 8. februarju
radi vrtoglavoosti in brezvestnosti nje-
nih voditeljev še tako poslabšal, da
sploh nobenega unanija ni več, da bi
mogla ta stranka še kedaj v naši drža-
vi igrati kakor ulogo. Ves trud je za-
stoni, kar je zavoženo je zavoženo.
Dr. Komšec je doigral. Tega se zave-
da najbolj sam, a zaveda se tega tudi
vodstvo SLS. Najboljši dokaz za to je
pisava klerikalnega časopisa, ki skuša
vzdržati disciplino v vrstah SLS samo
še s tatarskimi vestmi in vsakojakimi
čepčarijami o nesigurnosti politike Na-
rodnega bloka. Danes je »Slovenec«
zašel še celo na opolzko pot prostoških
falzifikatorjev in mistifikacij. Klerikalni
abotnosti se je po starih šegah pridru-
žila še zlohnost in pokvarjenost. Čim
bolj hodo klerikalci v tej smrti vztra-
jali, tem preje bo prišlo za slovensko
ljudstvo politično ozdravitev.

Old Boys v Zagrebu premagani

Zagreb, 23. maja. n. Danes se je vršila
tukaj nogometna tekma med zagrebško
Concordio in baselskim Old Boys, ki je iz-
pela s 3 : 1 v korist Zagrebčanov.

Povratek kralja v Beograd

Včeraj popoldne se je kralj vrnil v Beograd. — Predsednik Pa-
šić zopet v predsedništvu vlade. — Priprave za sestanek Narod-
ne skupščine.

Beograd, 23. maja. p. V pripravah za
zopetno zasedanje Narodne skupščine,
ki se obnovi v ponedeljek, je danes z
dospeljem poslancev v Beograd jela
naraščati živahnost v Narodni skupšči-
ni. V splošnem pa je razpoloženje po-
vsem mirno, dan ni prinesel nikakih po-
membnejših političnih momentov. Pri-
hod kralja v Beograd in popolno okre-
vanje min. predsednika Pašića sta dala
glavno obeležje obnovljenju vladnega
in parlamentarnega delovanja.

Kralj Aleksander je popoldne ob 4.20
dospel iz Topole, dočim je kraljica Ma-
rija s prestolonaslednikom Petrom osta-
la v Oplenca na letovišču. Kralja so po-
zdravili notranji minister Maksimović,
upravnik mesta Manojlo Lazarevič, po-
veljnik mesta general Zečević in dvor-
no spremstvo. Kraljeva družina se po-
čuti na letovišču izvrstno, posebno pre-
stolonasledniku Petru dobro prija pla-
ninski zrak. Kralj se udeležil jutri slo-
vesnosti v Dečjem domu, političnim
na slave kraljeve garde. V Beogradu
ostane nemara več dni, nakar se povr-
ne zopet v Topolo. Ni še določeno,
kdaj odpotuje kraljevska dvojica na
Bled.

Ministrski predsednik Pašić je po-
popoldne ob 4. prišel popolnoma čvrst zo-
pet v predsedstvo vlade. Dočim je že
dopolnne na stanovanju konferiral z
notranjim ministrom Maksimovićem in
skupščinskim predsednik. Trifkovićem,
se je popoldne ob 5. dalje časa posve-

toval z ministrom za agrarno reformo
Simonovićem, nato pa je sprejel mini-
stra dvora Jankovića. Ob 6. je šel go-
spod Pašić na dvor ter ostal pri kralju
do 7. zvečer, nakar se je odpravil na-
ravnost domov. Kralj Aleksander je
sprejel po svojem prihodu tudi zunanje-
ga ministra dr. Ninčiča, za jutri pa je
določena audienca predsednika skup-
ščine Trifkovića. Posvetovanja in audien-
ce veljajo izključno rednemu skup-
ščinskemu delu, ki se najbrže ne bo
prekinilo do poletnih počitnic.

Minister agrarne reforme Milan Si-
monović se je dopoldne posvetoval z
zunanjim ministrom dr. Ninčičem v za-
devi pogajanj v Firenzi.

V Beograd je dospel tudi naš dunajski
poslanik Milojevič, ki je danes poročal
dr. Ninčiču o korakih dunajske vlade
proti komunistom. Posvetovanje zuna-
njega ministra dr. Ninčiča s poslanikom
Milojevičem se je nadaljevalo tudi po-
popoldne.

V ponedeljek odgovori v Narodni skup-
ščini zunanjim ministrom dr. Ninčič na
vprašanja poslanca Čirkovića glede za-
štitanja jugoslovenskih manjšin na Or-
škem. Interpelacija in odgovor na njo
sta postala aktualna sprito deistva, da
so se začela v Beogradu pogajanja za
priateljski pakt med našo kraljevino in
Grčijo. Zato je v političnih krogih ota-
žati veliko zanimanje za Ninčičev od-
govor.

Včerašnji sestanki skupščinskih sekcij

Zakonski načrt o ustroju sodišč izvršen. — Pododbor za ti-
skovni zakon sprejel več izprememb.

Beograd, 23. maja. p. V Narodni skup-
ščini so se danes sestajali došli poslanci,
dočim je tu dopoldne in popoldne delovala
le sekcija za pretes tiskovnega zakona in
zakona o ustroju sodišč. Zakonski načrt
o ustroju sodišč je izvršen, nakar je
sekcija prešla na zakonski predlog o sod-
nikih.

Pododbor za pretes tiskovnega zakona je
v členu 41. izpremenil drugi odstavek v tem
smislu, da se izdajatelj lista ni treba za-
govarjati radi zanemarjanja dolžne pazli-
vosti, ako dokaže pri prvem zaslišanju, kdo
je pisal dotični članek, ali pa imenuje ured-
nika. Čl. 42. je bil sprejet brez izpreme-
be. O čl. 43. je nastala daljša debata. Ta
člen določa, kdo nosi sodne stroške in glo-
be. Zakonski načrt predvideva namreč,
da jih mora nositi tiskar, ako jih ne more pla-
čati pisec ali urednik ali izdajatelj. Po dalj-
ši razpravi je predlagal minister dr. Sršić
nastopno stilizacijo: »Ako ne more plačati

sodnih stroškov in globe obsojena oseba ali
izdajatelj, jih mora plačati tiskar, toda le
v primerih kaznivih dejanj, ki se niso na-
šteta, ali se naštevajo in se nanašajo na
razžaljenje Velikanstva ali poziv k uporabi.
Ta predlog je bil sprejet brez debate. Čl.
44. je bil nebitveno izpremenjen. Po novi
stilizaciji so odgovorili urednik, pisec, ti-
skar, izdajatelj in razširjevalec, kadar gre
za razširjevanje komunizma ali anarhizma,
za hudo žalitev javne morale ali za razža-
ljenje Velikanstva, in sicer vsak po stopnji
subjektivne odgovornosti. Čl. 45. ki govori
o dejanjih kaznivih po splošnem kazenskem
zakonu, ki jih zagrešijo druge osebe pod
neposrednim vplivom tiska, določa, da pri-
hajajo v tem primeru v poštev urednik, ti-
skar, izdajatelj in razširjevalec. To vpra-
šanje še ni popolnoma razčiščeno. Na vrsto
pride razprava o osmem poglavju, ki govori
o kaznivih dejanjih. Prihodnja seja se skl-
če pismenim potom.

Političen sestanek pri Radiću v zaporu

Fantazije blokaških novin. — Radićeva sfera nad Slovenijo.

Zagreb, 23. maja. r. Danes dopoldne
so na sodišču posetili Stjepana Radića
nekateri poslanci njegove stranke, ta-
ko dr. Trumbić, Pavle Radić, dr. Nikić
in drugi. Na sestanku, kateremu je delo-
ma prisostvoval tudi preiskovalni sod-
nik dr. Körbler, se je razpravljalo o
politični situaciji na osnovi informacij in
dogani, ki jih je iz Beograda prinesel
Pavle Radić. Povodom tega sestanka
prinašajo večernje blokaške novine
fantastične napovedi o »sporazumu«.

med drugim celo že načrt »razdelitve
sfer« med radikali in radićevci, ki naj bi
obstoela v tem, da bi HSS dobila po-
leg Hrvatske, Slavonije, Dalmacije in
Hercegovine tudi svobodne roke v Slo-
veniji. Te svojevrstne informacije vzbui-
jajo celo med radićevsko javnostjo pre-
cej smeha. Zvečer so odgovorili v
Beograd vsi v Beogradu se nahajajoči
radićevski poslanci, dočim je vodstvo
HSS pozvalo vse ostale v provinci, da
se nemudoma odpravijo z doma.

Razkrinkani klerikalni falzifikatorji

V nepoštenem toju proti demokratom se »Slovenec« poslužuje
najočnejših potvorb in laži.

Beograd, 23. maja. p. Radi lažnjive
»Slovenec« trditve, da je spravil ali
hotel spraviti del državnih gozdov v
tikveškem okraju v roke nekemu tur-
škemu begu, je minister Žerjav vložil
tožbo proti škofovemu listu. »Slovenec«
svojo klevetniško gonjo nadaljuje. Pi-
še, da so beograjski listi odklonili po-
jamilu ministra Žerjava in da ga je ob-
javil proti plačilu edino le »Balkan«.
Res pa je, da minister Žerjav sploh no-
benemu drugemu listu pojasnila posla-
ni, kakor »Balkan«, ki je objavil v tej
stvari neke netočne navedbe. »Balkan«
je ministrov izjavo povsem lojalno ob-
javil v uredniškem delu in seveda ne
proti plačilu. Ostali veliki beograjski li-
sti v celi stvari niso objavili niti besed-
nice očitka proti dr. Žerjavu. Današnji
»Slovenec« je šel v svoji nepoštenosti
tako daleč, da citira celo radikalno »Sa-
moupravo« proti dr. Žerjavu. Piše, da
objavlja »Samouprava« članek pod na-
slavom: »Dr. Žerjav je minister, ki ne
ve, kaj dela« ter navaja potem odstav-
ke iz članka. Čela »Slovenec« vesi
je od kraja do konca zlagana in prosta-
ški falzifikat. »Samouprava« ni niti be-
sedice pisala o tej zadevi in o dr. Žer-
javu in seveda tudi ni objavila nobe-
nega takega članka pod citiranim ali pa
podobnim naslovom. »Slovenec« odnos-
no njegov poročevalec si je članek
gladko izmislil ter s tem doprinesel le

dokaz popolne žurnalistične nepošte-
nosti.

Ravno tako falzificiran je tudi neki
intervju s predsednikom Nar. skupšči-
ne G. Trifkovićem, ki ga objavlja »Slo-
venec«. Škofov list poroča, da je G.
Trifković v razgovoru z novinarji iz-
javil, da ga v Srbiji ni človeka, ki bi ne
bil za sporazum. Na vprašanje »Kaj pa
Pribečević?« da je G. T. dejal: »Pribe-
čević pa mi iz Srbije.« To poročilo je
izmišljeno. »Slovenec« dopisnik dotič-
nemu razgovoru sploh ni prisostvoval.
Res je neki novinar stavil vprašanje:
Kaj pa Pribečević?, na kar je drugi
novinar repliciral, kažoč Pribečevićovo
izjavo v »Politiki«. Pribečević ni le za
sporazum, on je za jedinstvo! G. Tri-
fkić je pristavil: »Dobro zastopate g.
ministra« ter je nadaljeval svojo po-
t. Karakteristično je, da druge novine, ki
objavljajo razgovor s Trifkovićem nič
ne vedo o njegovi dozdnevni izjavi gle-
de Pribečevića. (Tudi zagrebški »Hr-
vat« ne! Op. ur.) »Slovenec« inter-
vju je torej prosti falzifikat.

Opozoriti je, da dobiva »Slovenec«
večino svojih beograjskih informacij iz
Zagreba iz tamošnjih blokaških redak-
cij, ki jih potem še po svoje potrjuje.

V binkoštni številki prične iz-
hajati naš novi roman.

Sovjetsko poslaništvo bo izgnano iz Prage?

Poslaništvo je gnezdo komunističnih in drugih protidržavnih ro-
varenj. — Ker vsi protesti ne zaležejo nič, je praška vlada odlo-
čena poseči po skrajnem sredstvu.

Praga, 23. maja. i. Razkritja o ko-
munističnih zarotniških intrighah v Sr.
Evropi so poostila tudi žuječnost čsl.
vlade ter dala povod, da se ponovno
premotri delovanje praškega poslani-
štva moskovske vlade. Poleg Dunaja
je Praga center boljševiške aktivnosti.
Dunaj je centrala za Balkan, v Pragi
pa je osobito osredotočena akcija, ki je
naperjena proti čsl. republiki. Pra-
ško boljševiško poslaništvo je gnezdo
vseh protidržavnih elementov, ki tu
dobivajo vsako moralno, a obenem tu-

di veliko gmotno podporo. Kakor ču-
jemo iz političnih krogov, se je čsl. vla-
da odločila, da glede na sovražno de-
lovanje boljševiškega poslaništva v
Pragi, ki prezira najelementarnejše
predpise diplomatske korektnosti in po-
litične lojalnosti, v najkrajšem času
stori energične obrambne korake. Zatr-
juje se, da bodo boljševiškemu poslani-
ku vrneno poverljive listine in da bo ce-
lokupno boljševiško zastopstvo v Pragi
izgnano iz češkoslovaške republike.

Krvavi spopadi v Italiji se nadaljujejo

Izgredi povodom pogreba v Rovigu ustreljenih fašistov. — Ubit
je bil zopet en fašist, nakar so njegovi tovariši umorili napadal-
ca. — Opustošenje klerikalne redakcije v Padovi.

Rim, 23. maja. s. Kakor znano, sta
bila pred nekaj dnevi pri vasi Rovigo
ustreljena dva fašista od socialistov.
Ko se je vršil pogreb teh žrtev, so za-
hitevali fašisti v bližnjem mestecu Adri-
gi, da morajo biti med pogrebom trgo-
vine zaprte. Ko so hoteli svojo zahtevo
s silo izvesti, je padel iz neke trgovine
strel, ki je zopet smrtno zadel enega fa-
šista. Storitve je policija aretirala ter
jih odvedla v zapor. Na poti v zapor so
fašisti enega izmed storičev ubili.

Ko so zvedeli o teh krvavih dogodkih
fašisti v Padovi, ki so bili ravno zbira-
ni na nekem zborovanju, so odšli v re-
dakcijo in tiskarno popolarskega lista
»Il Veneto« ter so napravili tamkaj
množico škode. Demolirali so redakcijo
in pokvarili tiskarske stroje.

Med prebivalstvom vlada precejšnje
razburjenje, tako da so se vesti o teh
spopadih zanesle tudi v senat in zbor-
nico. Vladni zastopniki pozivljajo fašiste
k iztreženju.

Sofijski atentatorji bodo pomiloščeni?

Justifikacija odložena za nedoločen čas. — Vsi obsojenci so pro-
sili za pomiloščenje. — Novi rezultati preiskave proti komuni-
stom.

Sofija, 23. maja. s. Tekom procesa proti
zemljoradnikom in komunistom je izjavil
načelnik političnega oddelka varnostne po-
licije, da je bila banda teroristov pod vo-
dstvom pred dvema leti ustreljenega Josipa-
va, podrejena centralnemu komunističnemu
odboru, ki je dajal tem tolpam sredstva ter
jim zagotavljal prehrano. V zadnjem času so
oblasti zaplenile veliko svoto (okoli 100.000
levov) denarja, dočim je 300.000 levov pre-
jel ženin sestre komunističnega voditelja
Gjorgija Dimitrova. Dimitrov biva trenutno
v Moskvi, kamor je zbežal po dogodkih v
decembru 1923. Sovjetska vlada ga je kma-
lu nato imenovala za voditelja komunistič-
ne propagande v balkanskih državah.

Vojni minister in minister za notranje za-
deve sta dala podrejenim oblastvom nalog,
naj prilagodijo ukrepe glede obrednega sta-
nja tako, da ne bodo ovirali gospodarskega
življenja in se bo polagoma obredno stanje
odpravilo. Na smrt obsojena atentatorja
Kojev in Zagorski, sta vložila prošnji za
pomilostitev. Za na smrt obsojenega Fried-

mann, ki ni hotel prositi za milost, je vlo-
žila prošnjo njegova žena. Izvršitev eventu-
alne justifikacije je odložena za nedoločen
čas. Sicer pa se itak že splošno smatra, da
bodo atentatorji, ali pa vsaj nekateri med
njimi pomiloščeni, ker gre predvsem za za-
peljane in zaslepljene ljudi, dočim so se
pravi krivci deloma odtegnili roki pravice,
deloma pa že plačali svoj zločin s smrtjo.

SPREMENBA REŽIMA.

Sofija, 23. maja. n. Kralj Boris je izrazil
željo, naj bi se začela z zastopniki legalne
opozicije pogajanja glede rekonstrukcije
vlade. V novi kabinet bi vstopili lojalni
agrarni desničarji pod vodstvom Tomova,
Markova, Turjakova in drugih, vendar pa
zahtevajo ti temeljito izpremembo vlade.
Kot predpogoj zahtevajo, da odstopi mi-
nistrski predsednik Cankov. Na njegovo me-
sto naj bi prišla nova oseba, ki bi morala
dati jamstvo, da se temeljito preuredi raz-
mere v deželi. Pravijo, da bi stopil na čelo
novemu kabinetu prvak Demokratskega
zgovora, Ljapčev.

O Amundsenu še ni nikakih poročil

Vreme je ves čas ugodno, zato ni upravičen strah, da se je eks-
pedicija ponesrečila. — Ogromno zanimanje po vsem svetu.

Oslo, 23. maja. s. Napeto pričakovanje za
poročila o Amundsenovem poletu na sever-
ni tečaj je vedno večje. Malo pred startom
je poslala norveška vlada Amundsenu br-
zoljavko, v kateri mu želi mnogo sreče ter
izdaja obenem polnomočje, da more more-
biti novo odkrite dežele okupirati v imenu
Norveške. Do danes popoldne ob 3. še ni
prislopo nikakor poročilo o letalcih. Ekspedi-
cija na krovu obeh ladij, ki sta pripeljali
letalci v Kingsbay, je prepričana, da bosta
letalci ostali dalj časa na severnem tečaju,
kjer hoče Amundsen napraviti zemljepisne
posnetke. Pomožna ladja »Fram« je odplula
proti Wollmannbaju. Ladja »Hobby« nima
več zveze z letali, ker ima samo »Fram«
radioaparate na krovu. Atmosfera je bila

včeraj popolnoma mirna. Nebo je bilo brez
oblov.

New York, 23. maja. z. Zanimanje za
Amundsenov polet na severni tečaj je tudi
v Ameriki ogromno. Nekateri pregoreči li-
stji so že včeraj objavili poročila, da je dr-
zni letalec srečno dospel na svoj cilj. Vest
pa so se izkazale za preuranjene, ker doslej
še od Amundsena ni nikakega sporočila,
odkar je zapustil Kingsbay.

Pariz, 23. maja. z. Eifflov stolp je nepre-
stano na straži, da bi ujel eventualno
Amundsenovo poročilo o njegovem poletu.
Do nocoj še ni bilo nikake vesti. Javnost
z napetostjo pričakuje rezultata gigantske-
ga boja med človeškim duhom in prirodni-
mi silami.

Umor v češkoslovaškem konzulatu v Krakovu

Čin umobolnega?

Krakov, 23. maja. s. Danes popoldne so se
dogodili na češkoslovaškem konzulatu do-
sedaj še nepojasnen incident. Neki starejši
gospod, ki je zahteval potni list, je vrzel v
konzulatu bombo, ki ni eksplodirala. Ko ga
je hotel bežečega ustaviti uradni sluga, je
oddal atentator strel, ki je zadel slugo v
srce. Ko so morilca ujeli, je navedel da se
piše Ivan Lech in je rojen v Siepravu na
Poljskem. Kakor sklepajo iz okolnosti pri
atentatu, gre najbrže za čln umobolnega.

Boljševiška revolucija v Perziji

London, 23. maja. s. »Daily Telegraph«
javlja, da je v perzijski Turkmeniji izbruh-
nila boljševiška revolucija, ki hoče odcep-
iti Turkmenijo od Perzije. Revolucionarno
gibanje zavzema vedno bolj grozeče di-
menzije. Vlada v Teheranu je našla številne
dokumente; iz katerih je razvidno, da je to
gibanje podprto in organizirano iz Moskve.
Bati se je, da se upor ne bo tako hitro
ustavil, ker razpolaga perzijska vlada le
z malo četami.

Belgija dobi izvenparlamentarno vlado

Bruselj, 23. maja. s. Kralj je poveril bru-
selskemu županu Maxu sestavo kabineta.
Max namerava sestaviti izvenparlamentar-
no prehodno ministrstvo.

Nove katastrofe na Japonskem

London, 23. maja. (Avala) Listi javljajo iz
Tokija o novem potresu, ki je v Tajni za-
hval na stotine žrtev. V Osaka in Kobe
vlada velika potrota. Prebivalstva se pola-
šča panika. V Toyo-oki divja ogromen po-
žar. Okoli 10 tisoč ljudi je zbežalo. Največ-
ji srebrni rudnik na Japonskem v Nani se
utrpl veliko škode. Iz Tokija so odšli po-
možni vlaki.

Prekinjen povratek Bodrera v Beograd

Beograd, 23. maja. p. Zunanje mini-
strstvo je dobilo danes obvestilo, da je
italijanski poslanik Bodrero včeraj od-
potoval iz Rima v Beograd in da se je
ustavil v Florenci, ker se je moral po
brzojavnem naročilu nujno povrniti v
Rim po nova navedila.

Mussolinijeva zunanja politika

Mussolini o Hindenburgu. — Polom boljševizma in odnošaji do Rusije. — Razmerje z Jugoslavijo. — Italija za garancijski pakt z Nemčijo in proti priključitvi Avstrije Nemčiji. — Mussolini zahteva posebne ugodnosti za italijanski zunanji dolg.

Rim, 21. maja.

Na koncu debate o proračunu zunanje ministrstva v rimskem senatu je podal v sredo zvečer ministrski predsednik ekpozé o italijanski zunanji politiki. Dotaknil se je vseh važnejših vprašanj, ki trenutno zanimajo Italijo, in je bil na nekaterih mestih svojih izvajanih naravnost jasen in odločen.

Najprej je Mussolini razložil italijansko stališče o izvolitvi feldmaršala Hindenburga za nemškega državnega predsednika. Ta izvolitev po njegovi zadržanosti ni prav nič vznemirila Italije, ker Hindenburg ni vkorakal v Berlin kot zmagovalček po kakem puču, ampak ga je tja poslalo 15 milijonov nemških volilcev, držeč se strogo demokratične forme. Hindenburgova izvolitev more nasprotno le ojačati politiko spravljivosti. Mussolini je postavil to trditve očividno v prepričanju, da bodo nacionalni elementi v Nemčiji bolj spoštovali obljube desničarske vlade kot pa obveznosti, ki bi jih prevzel za nemški narod kak republikanski in demokratičen kabinet.

Ko je »duce« naznanil, da pride oaza Djarabub s 1. junijem praktično v italijansko posest, se je povrnil v svojih izjavah zopet na evropski teren in je orisal razmerje do Jugoslavije, ki ga je nazval pristranim, naravnost izvrstnim. Sedanja italijanska politika napram vzhodni sosedu je nadaljevanje prilateljskega pakta, ki se sedaj dopolnjuje s trgovsko pogodbo. Ta politika ima po Mussolinijevem zatrdilu izvrstne posledice za razvoj anektiranega ozemlja ob Jadranu, kar se posebno čuti v Reki. Italija je z nami zadovoljna.

Kar se Bolgarije tiče, je Mussolini poudaril, da ta važni del Balkana ne sme na noben način postati oporišče boljševizma. Iz tega vidika se je Italija zavzemala za to, da se Bolgariji dovolji zvišanje armade za 10.000 mož. Danes je Cankovljeva vlada zopet goneser situacije. Dovoljeno njačenje oborožene sile na ne sme postati vzrok za vzemirjenje drugih dežel.

Predsednik vlade je nadalje pohvalil svojo politiko napram Rusiji in je izrazil prepričanje, da se je komunistični eksperiment docela izjalovil. To da danes priznava celo boljševiški voditelj. Rusija postaja država malih posestnikov. Ta smer razvoja zahteva, da se mora ne le zunanja, ampak tudi notranja politika sovjetske Unije držati na realnih tleh. Mussolini veruje sicer, da se bo propaganda tretje internacionale v inozemstvu še ojačila, vendar ne sme upati v uspeh. Italijanski komunisti zanj niso nevaren problem, ker jih je komaj 30.000 in jih oblasti dobro nadzorujejo. Ruski diplomatski in konzularni zastopniki v Italiji so se doslej povsem korektno obnašali in Mussolini pričakuje, da sovjetska vlada tudi v bodoče ne bo hotela ogroziti svojega diplomatskega položaja s tem, da bi da-

iala povod za nezaupanje vladam, pri katerih je zastopana.

Glede nemške garancijske ponudbe in Briandovega osnutka odgovora je Mussolini izjavil: »To je zelo važen dokument. Novo pri tem je, da hoče francoska vlada tokrat dospeti na cilj. Mi želimo vstop Nemčije v Zvezo narodov in želimo tudi, da dobi tam Nemčija položaj, ki ji gre. (To se gotovo pravi: stalen sedež v svetu Zveze). Na garancijski pakt v treh (Anglija, Francija, Belgija) ni misliti. Garancijski pakt mora obsegati najmanj pet naci (poleg prejšnjih treh še Italijo in Nemčijo) in jaz mislim, da se mora pozneje skupaj z drugimi garancijskimi pakti postaviti pod egido Zveze narodov. Meje pa se morajo zalamčiti ne le na Renu, ampak tudi na Brennerju.«

Glede vprašanja priključitve Avstrije Nemčiji Mussolini ni varčeval z jasnim besedami. Zani je priključitev nedopustna in Italija ne bo nikdar dopustila take očitne kršitve mirovnih pogojev. »Priključitev bi po mojem mnenju uničila italijansko zmago. Ona bi geografično in teritorialno povečala Nemčijo in bi ustvarila paradoksen položaj, da bi edina sila, ki bi povečala svoje ozemlje, pomnožila svoje prebivalstvo in s tem postala najmočnejši blok centralne Evrope bila ravno Nemčija.« Po par vpludnih besedah na naslov avstrijske vlade, ki da je nenavadno korektna v svojih odnošajih napram Italiji, se je Mussolini pritožil proti frendistični agitaciji v Avstriji glede južne Tirolske in je še enkrat poudaril: »Za nas je meja na Brennerju nepremagljiva in italijanska vlada je pripravljena braniti jo za vsako ceno.«

Na koncu se je predsednik vlade zadržal pri vprašanju dolgov. Italija je danes dolžna 100 milijard lir, od tega polovico Zedinjenim državam. Mussolini je demantiral vest, da je Amerika podvzela že kak oficijalen korak glede odplačevanja in je izjavil: »Italijanska vlada priznava dolg in bo izpolnila svoje obveznosti, v kolikor se to strinja s sedanjo in bodočo gospodarsko situacijo Italije.« Mussolini se je skliceval na italijanske žrtve v vojni in na majhno bogastvo Italije v primeri z Anglijo in Francijo in se je smatral upravičenim, da zahteva za Italijo boljše pogoje odplačevanja kot za katerokoli drugo državo. Če drugi dobe povračila, se mora Italiji dovoliti še daljši moratorij če se drugim priznajo desetletja, ki kot rok za amortizacijo, mora ta rok za Italijo biti še daljši. Čeprav Mussolini ne zahteva ravno, da bi moral trati stoletja. Če je ta zahteva po neki izjemni privilegiranosti Italije v vraščanju dolgov bolj slabo dokumentirana, se pe da mirno priznati upravičenost Mussolinijevega vzklaka: »Bilo bi strašno, če bi se z zmagovitimi deželami postopalo neumno, dočim se premagane dežele tretja povsem ugodno-

navti bližine kolonij zelo skrbno izogibajo, se namerava kolonizirati predel od tej poti in prav tako pas Metohije med Rečjo - Dečani in Djakovico. Tu se bodo ustanovile manjše, a gostejše naselbine, da se osigura pot.

Kolonizacija v Južni Srbiji pa ima znamenovit letos poseben novum, ki prinese brezdvomno zelo ugodne rezultate. Pisalo se je že parkrat, kako so se pričeli zadnji čas Turki in celo Arnavti izseljevati v Turčijo. Ministrstvo agrarne reforme, ki vodi tudi kolonizacijo, je izdelalo načrt, ki pospešuje odkupovanje posestev onih Arnavtov in Turkov, ki se selijo. Napravile bi se posebne srezke komisije ki bi cenile vrednost izseljeniških posestev, nakar bi se dajala ugodna posojila onim, ki bi se želeli naseliti, na temelju hipoteke. Ta posojila bi se dajala po 6 % obresti, in sicer bi se plačevali državi 4 %, a Hipotekarni banki 2 % za kritje njih stroškov. Vsi posli pri premembni posesti bi bili postali davka.

Ta načrt je nedvomno izrednega pomena, ker omogočuje Arnavtu in Turku brzo prodajo, kolonistom pa prav tako nagez nakup zemljišča, posloplj in živine. Kolonizacija se bo mogla na ta način vršiti mnogo uspešneje in hitreje nego doslej, saj je znano, kako se je razširilo sedaj gibanje za izselitev med Turki in Arnavti. Pri tem je frapantno, da so se pričeli tudi Arnavti izseljevati, in sicer v Turčijo, dočim so se doslej trdovratno držali na svoji zemlji. Turki in Arnavti se izseljujejo naoholi ravno iz kosovske pokrajine, iz raynine samo kakor tudi z njene periferije, naseljujejo pa se tjaiki največ kolonisti iz Toplice in od Kruševca iz Severne Srbije.

Zeleti je, da se intenzivnost muslimanskega izseljevanja še poveča, da izgine čim prej ta tuji turški in arnavtski element in da na Kosovu in drugod zopet popolnoma prevlada naš »mači živeli, ki je bil od tam pregnan pred stoletji.

Interpelacije

Klerikalni poslanci so menda prišli do spoznanja, da njihova avtonomistična gonja nič več ne vleče in da ima ljudstvo vse druge potrebe, kakor pa boriti se za fantastične avtonomistične načrte klerikalnih voditeljev. Ljudje spoznavajo, da obetanege klerikalnega avtonomističnega raja dr. Korošec in tovariši ne bodo nikdar priborili in da jim klerikalne obljube na uspeh po 50 ali 100 letih ne koristijo prav nič. Vsi sloji hočejo živeti urejeno, znošno gospodarsko in socialno življenje in vedno jasneje spoznavajo, da je bila klerikalna politika popolnoma brezplodna in največja ovira taki ureditvi naših notranjih državnih razmer, ki bi več ali manj v mejah možnosti zadovoljevala ljudskim potrebam. Neizpolnjenost radi klerikalne politike, ki je doživela zlasti po februarških volitvah popoln polom, narašča med ljudstvom vedno bolj. To znanje skrajno mučno raznoločuje med množicami hočejo klerikalni poslanci paralelizirati v zadnjem času s številnimi interpelacijami v Narodni skupščini, ki naj bi zbudile videz, kako klerikalci delajo. Te interpelacije so sestavljene s tako naivno demagogijo, da nekatere učinkujejo naravnost smešno. Tako na primer če klerikalni klub finančnega ministra, ali mu je znano, da davčna bremena niso enako razdeljena, ko vendar vsak politični novinec ve, da se ravno radi tega pripravlja zakon o izenačenju davkov in da v tem pogledu haš klerikalna stranka ni ničesar storila, da si je bila že najmanj petkrat na vladi, temveč je bilo treba šele vlade Narodnega bloka, ki se je resno lotila tega problema.

Kot svojevrsten ženi se predstavlja javnosti posl. Vesjenjak, ki glasom »Slovenca« v posebni interpelaciji sprašuje na finančnega ministra, ali hoče dati potrebna navodila, da se davčna bremena izenačijo. Komu? Davčnim uradam, ki pobirajo davke po zakonu? O. Vesjenjak menda niti tega ne ve, da je treba zakone spremeniti in da je ravno te dni imenoval finančni minister komisijo strokovnjakov iz cele države, ki naj izdela definitivno besedilo zakonskega predloga o neposrednih davkih. Ta komisija prične s svojim delom že 27. tega meseca in vlada želi, da bi se zakonski predlog uzakonil že julija.

Klerikalni interpelaciji o izenačenju davkov so podobne tudi druge interpelacije, tako n. pr. radi izplačila oblihlilne podpore štaterskim posojilnicam, ki so bile članice graškega »Verbanda«, radi znižanja železniške tarife za prevoz galice, za brezplačne vožnje županov, ki spremljajo vojaške novice itd. Vse to so stvari, na katere so se klerikalci spomnili šele sedaj in ki bi bile lahko že davno rešene in urejene, ako bi vsa zadnja leta ne ovirali rednega parlamentarnega dela ter nudili vsakomur podpora za povzročanje vladnih in parlamentarnih kriz, vsled česar se je rešitev vseh teh in drugih vprašanj morala neoprestano odlašati, dokler ni došlo do stabilne vlade in delazmožnega parlamenta. Vnoštevati pa moramo tudi to, da klerikalci sami niso ničesar storili, kadar so se igrali ministre, za rešitev takih in podobnih vprašanj, s katerimi se ima baviti sedanja vlada, ki jih rešuje stopnjema po njihovi važnosti.

Še bolj pa je zanimiva interpelacija klerikalnega poslanca Inž. Serneca in tovarišev zaradi vzdrževanja cest v Sloveniji. Kako je pač to, da vidijo klerikalci šele danes naše razdrapanje cest? Ali ni bila potreba njihovog vzdrževanja prejšnja leta ravno toliko, ko so klerikalci neoprestano sabotirali delo

v Narodni skupščini? Danes zahtevajo od sedanje vlade, naj preko noči popravi, kar so sami zagrešili tekem dolgih let! S tem, da so onemogočali vsa leta izvedbo vidovdanske ustave, oživotvorjenze oblastnih in srezkih skupščin, katerih naloga bi tudi bila skrbeti za vzdrževanje cest, so v največji meri oškodovali naše gospodarske interese. Krivi so, da se mnoga vprašanja pokrajinske in lokalnega značaja niso reševala doma in da so čakala na rešitev v Narodni skupščini, ki se je morala predvsem baviti s skupnimi državnimi potrebami in ki se ravno radi sabotiranja njenega dela od strani razdralnih elementov ni mogla baviti s stvarmi vsakdanjega narodovega življenja.

In če danes interpelirajo klerikalci v Narodni skupščini radi zahtev in potreb tobačnega delavstva, se moramo vprašati, kako to, da prejšnja leta tega delavstva niso poznali in zakaj ni že lani finančni minister dr. Spaho v Davi-dovičevi-Koroščevi vladi ugodil njegovim zahtevam? Kje pa ste bili prejšnja leta tigri? Ali ste mislili, da je bilo delavstvo takrat, ko ste vi bili upravitelji države sito in zadovoljno, ker je smelo gledati vas in poslušati vaše avtonomistične farbarije?

Pa pride povrh še Kremžar in vloži interpelacijo na ministra za socialno politiko, ki ga vprašuje, ali mu je znano, da narašča v Sloveniji brezposelnost. V interpelaciji navaia, da je glavni vzrok brezposelnosti stagnacija industrije, slaba carinska in tarfina politika, visoka obrestna mera. Točno je, da brezposelnost narašča, ker naša industrija že tako dolgo čaka na večjo zaščito. A ravno tako je točno, da so klerikalci dosedaj dosledno sabotirali uvedbo nove ciranske tarife in že pripravljeni projekt takrat, ko so prišli na vlado, vrgli pod mizo. Točno je, da današnja tarfina politika ni zdrava, a g. Sušnik kot minister saobračaja je s svoje strani vse storil, da jo še poslaša. Ko so bili klerikalci na vladi, so skrbeli le za bisako svoje stranke in jim je bilo socialno vprašanje deveta briga. Sedaj intrigirajo proti delazmožnosti parlamenta in onemogočujejo vsako sistematično delo, a istočasno zahtevajo, da drugi po enem zamahu napravijo, kar oni niso niti znali niti hoteli.

Vse interpelacije klerikalnih poslancev so dokaz njihove brezvestnosti, kajti vseh šest let, odkar predstavljajo v naši državi večino volilcev v Sloveniji, niso našli časa, da bi se lotili neresenih gospodarskih in socialnih problemov s pozitivnim ustvarjajočim delom. Prej so se izgovarjali na potrebo avtonomije, ko so zanemariali dnevna življenjska vprašanja, sedaj pa hočejo imeti naenkrat rešena vsa vprašanja, ki so jih povzročili sami s svojo brezplodno gonjo proti ustavi.

Njihove interpelacije na ministre, ali so jim znana ta ali ona neresena pereča vprašanja, nimajo nobenega praktičnega pomena in izvirajo samo iz demagoških namenov, da bi odvalili od sebe odgovornost zanje, kajti, ako bi jim bilo kaj na tem, da se rešijo, bi ne izpraševali samo, ali so poznana, ampak bi tudi povedali, kako naj se rešijo. Tega ne brčkone ne morejo, zakaj če bi imeli več politične sposobnosti in počtenosti, bi ne ovirali vsa leta njihove rešitve in bi sodelovali pri njej, kakor je to dolžnost pravih zastopnikov ljudstva.

Klerikalne interpelacije radi navednih vzrokov nikogar ne razburjajo, tem manj, ker se z vsakim dnem vedno bolj očito kaže, da nudi samo smeteno in vztrajno delo Narodnega bloka edino jamstvo za zadostitev našim življenjskim potrebam in da je samo razdralnica politika sedanjih onozionalcev kriva, ako naše razmere še niso toliko konsolidirane, kakor želimo.

Politične beležke

— Monopol na ljudsko sleparenje udarja zagrebški »Večerni, ki kratkoma z neba otepa poljubne informacije ter jih stilizira za gotovo dejstvo. Več kakor sigurno je, pravi, da bodo 29. t. m. verificirani vsi osporeni radičevski mandati, s čemer bo Hrvatski seljaški klub imel 67 polnopravnih članov, nakar bo Pašić podal ostavko in kot min. predsednik v ostavki se porajal z vsemi parlamentarnimi klubi, ki bodo volni vstopiti v koncentracijski kabinet; naravno pa se bo predvsem porajal s Hrvatskim seljaškim klubom. V ostale, pravi »Večerni, so (glasom izjav nekaterih radikalnih poslancev) meštariji radikalnega kluba že predložili radičevcem nastopno razdelitev interesnih sfer: HSS bi imela proste roke na Hrvatskem, v Slavoniji, Dalmaciji, nadalje v Hrvatskem delu Hercegovine (!) ter v Sloveniji, dočim bi ostali deli države interesna sfera radikalov. Torej pravcati »Oesterreich-Ungarn« v Jugoslaviji. Zamislek pristne hrvatske domobranske tike. Da »Večerni« v svojih sleparkskih mazarajah z bedastočo meša tudi predrznost, je razumljivo. Poljubno zlorablja kraljevo osebo in napoveduje, da bo kralj sam sankcioniral sporazum med radikali in radičevci. Nič se nas ne tiče, s kakšnimi sredstvi se unajo zagrebški blokaški žurnalisti vleči svojo lažljivo publiko za nos. Ne razumemo pa, da z očitnimi izmišljotinami in nesramnimi propagandami na račun vladarjeve avtoritete mažejo oči tudi državnemu pravdniku. V koliko pa se blokaške vesti nanašajo na samostojne demokrate, morejo vzhuditi s svojim izmednim opletanjem le smeš. Ves teden že čitamo v blokaških novinah (vštevši »Slovenca«), kako samostojni demokrate moledujejo za sprejem v radikalni klub,

kompatkno in posamič, a da jih radikalni neusmiljeno odklanjajo. Včerašnji »Večerni« pa na mah obrača vse narobe in pripoveduje, da so radikali že vse pripravili, da samostojnim demokratom omogočijo vstop v radikalni klub, a da se je tej radikalni kombinaciji upri Pribečević z dvema svojima intimnima prijateljskima. »Slovenec« bi dostavil, da sta ta dva intimna gospoda nedvomno dr. Jerjav in dr. Pivko, toda se je siromak včeraj prenažlil in zapisal, da sta dr. Jerjav in dr. Pivko že napol v radikalni stranki in kanita zapustiti Pribečevića. Na drugi strani pa zopet Pribečević namerava razbiti radikalni klub ter potegniti 30 radikalov na svojo stran. Skratka politična situacija je skoraj tako zamotana, kakor štirne v glavah blokašev in klerikalcev. Toda gospodje naj ne obupujejo. Poskrbljeno je, da se bo tudi njim prišlo svitati.

— Zebelj po glavi. »Slovenec« dopisnik se je v petek popoldne razgovarjal s Pavlom Radičem in ga vprašal, če ima kaj pripomniti k izjavi Svetozarja Pribečevića. Pavle pa je bil zelo slabe volje in je odgovoril: »Nimam ničesar več povedati kakor to, kar sem povedal v »Domu«. Svetozar Pribečević je torej dobro pozodil Zebelj po glavi. Še »Slovenec« to imponira.

— Idealisti. V Zagrebu je bil obsojen komunist Vladimir Čopić na tri in pol leta težke ječe, o čemer poroča dr. Koroščeva »Naša Straža« na dolgo in široko pod naslovom »Idealist v ječi«. Klerikalcem je menda vsakdo idealist, kdor rovari proti naši državi in sedanjem družabnemu redu ter pride v nasprotje z zakoni. Tudi Radič jim je bil idealist, dokler ni kandidiral na Stajerskem, v Ljubljani pa so bili komunisti celo škofu idealisti, dokler so bili s klerikalci v koalicii. Za dr. Koroščovo »Stražo« pa je značilno, da o obsojencu Čopiću ne poroča, radi česa je bil obsojen in obsojen, amnak objavlja samo govora njegovih dveh zagovornikov in njegov zagovor.

Iz Zveze kulturnih društev

Občni zbor ZDK se vrši v nedeljo, dne 7. junija ob 10. popoldne v prostorih ZKD v Ljubljani (Narodni dom, I. nad.).

Dnevni red:

- 1.) Poročilo vodstva.
 - 2.) Volitve.
 - 3.) Služajnosti.
- Vzlenjena društva naj izstavijo delegate, ki jih izkazuje.
- Društva, ki še niso poslala poročila za leto 1924., naj to nemudoma store.

Po svetu

— Demistia patrijarha Konstantina. Iz Carigrada izgnani ekumenski patriarhi Konstantin je poslal v petek Sv. sinodu pismo, v katerem naznanja svojo demistijo, da omogoči izboljšanje odnošajev med Grško in Turčijo.

— Upori v Perziji. Po poročilih iz Londona so izzvali boljševiki v Perziji velike upore. V Turkmenistanu so razvili rdečo zastavo in se uprili proti sedanji vladi v Teheranu. Turkeni zahtevajo popolno avtonomijo, kakor jo imajo njihovi sorojaki v Rusiji, to se pravi, dovolj naj se jim ustanovitev sovjetske republike. Praktično bi pomenilo to seveda unijo med perzijskim in ruskim Turkmenistanom. Perzijska armada je napram temu gibanju, ki ga vodijo ruski agenti skoro brez moči, ker ni niti dovolj velika niti zadostno opremljena. Ni izključeno, da se bodo temu uporu pridružili še drugi nemiri.

— Lordska zbornica proti ženskim članom. V angleški gornji zbornici se je vršilo v petek drugo branje zakonskega načrta, ki dovoljuje ženskim peerom sedež in glas v gornji zbornici. Kakor je bilo pričakovati, je lord Banbury nastopil z vso odločnostjo proti temu, dočim sta lorda Robert Cecil in Birkenhead zopet toplotno priporočala. Pri glasovanju je bil zakon z 80 proti 78 glasovom odklonjen. Dosedaj je v Angliji 27 dam ki so pooblašene od krone, da nosijo peerski naslov umrlega očeta, soproga itd., a ne sede v gornji zbornici.

— Nova odgovitve poslaniške konference. Veleposlaniška konferenca, ki bi se morala sestati včeraj, da sklepa o niti glede pregreškov Nemčije proti mirovni pogodbi, je bila odgojena na nedoločen čas, ker med Parizom in Londonom glede posameznih točk še ni prišlo do sporazuma.

— Proti komunistični propagandi v Parizu. Francoski notranji minister je ukazal policijskim oblastim, da morajo zapleniti vse letake in lepake, ki jih razširjajo komunistične mladinske organizacije in v katerih se pozivajo francoske čete v Ruhrju in Maroku, na se pobratijo z Nemci in Rfancii.

— Zakaj je bil Trockij zopet poklican v Moskvo. Kakor se naknadno poroča, se je za povratek Trockega v Moskvo najbolj zavzemal Stalin in sicer iz opozicije proti Kamenjevu in Zinovjevu. Sicer pa sta tudi Leninova žena, ga Krupskaja in Leninova sestra izjavili, da ostaneta v stranki samo pod pogojem, ako se dovoli Trockemu povratek.

Kupujte srečke za sokolski Tabor!

Desetletnica vstopa Italije v svetovno vojno

1915 — 23. maja — 1925.

Dne 23. maja je preteklo deset let, odkar je Italija napovedala vojno Avstro - Ogrski.

Podlaga za to vojno napoved je tvoril londonski pakt z dne 26. (alt 25.) aprila 1915, v katerem so Rusija, Francija in Anglija zagotovile Italiji velike teritorialne koncesije na račun Avstro-Ogrske. Italija se je v tem paktu zavzela, da tekem enega meseca napove Avstriji vojno, sicer pakt izgubi veljavo. Nemčija se je silno trudila, da še v zadnjem hipu reši situacijo, zato je pritiskala na Dunaj, naj se pokaže napram Italiji kolikor najbolj mogoče popustljivo. Toda vse ni pomagalo nič več; javno mnenje v Italiji je tako sovražilo Avstrijo, da razvoja ni bilo mogoče več ustaviti. Kmalu so se pričeli na meji kazati znaki, da je Italija odločena prelomiti dotedanjo politiko. Dne 3. maja je sklenila rimska vlada, da proglasi pokorbo trojeve kot ugaslo. Dne 10. maja je Avstrija še enkrat ponudila svoje skrajne koncesije, ki jih je nemški državni kancler objavil v svojem govoru dne 18. maja 1915. Očitno je poskušal doseči za centralne države ugoden preokret; dne 13. maja je podal kabin. Salandra-Sonnino demistijo toda množice so z demonstracijami napravile največji vtis, takorekoč pritisk na odločujoče kroge — če ni bila seveda vsa akcija dogovorjena. Salandra je ostal na svojem mestu in dne 20. maja je parlament potrdil sklep vlade, da se stopi v vojno stanje z Avstrijo. Tedaj se je dne 21. maja proglasila splošna mobilizacija in naposled je dne 23. maja sledila vojna napoved Avstro - Ogrski. Brž nato so se pričele vojne operacije, ki na so uspevale proti vsemu pričakovanju počasi. Dasi je imela Avstro-Ogrska svojo mejo na tej strani popolnoma nezavarovano, vendar Italijani tega niso izrabili, marveč je prodirala skrajno onrezno, pač v veliki meri pod vtisom silnih zmag centralnih armad na galiskem in rusko-poljskem bojišču. Priprave za evakuacijo Primorske, Kranjske in drugega obmejnega ozemlja, kakor jih je aranzirala avstrijska uprava, so se izkazale prezgodnje.

Italija je ostalim centralnim državam napovedala vojno šele pozneje. Turčiji jo je napovedala 20. avgusta 1915,

Nemčiji pa šele 26. avgusta 1916, istočasno ko je Rumunija vstopila v krog vojujočih držav.

Italija je izredno malo storila za uspešen zaključek vojne, kar je pomagalo, da se je moral londonski pakt revidirati. Naposled so no kobaridski katastrofi morali celo Angličji in Francozi priti Italiji na pomoč, da so zadržali sovražnika na Pivai. Italija tedaj nima vzroka, se z velikim zmagozslaviem spominjati desetletnice vstopa v svetovno vojno.

Sedanje stanje kolonizacije v Južni Srbiji

Kolonizacija Južne Srbije se doslej ni vršila vedno z najboljšim uspehom. Glavna hiba je bila, da so pošiljali koloniste brez zadostnih priprav na jug, brez potrebnega začetnega kapitala in odjdia in živine. V zadnji dobi se je stvar precej izboljšala in naseljevanje se vrši uspešneje.

Od leta 1919, pa do konca I. 1924, se je naselilo v vsej Južni Srbiji 7436 družin, kar gotovo ni mnogo. Ako računamo družino na 4—5 članov, pomeni to pomnožitve nacionalnega samo za 29.744—37.180 ljudi. Jasno je, da so to mnogo preneznatni rezultati.

Največjo množino teh kolonistov je sprejel kosovski okrug, namreč 2399 družin. Za njim sledijo zvečanski (Ko sovska Mitrovica) s 995 družinami in metohijski z 853 družinami. V kumovskem okrgu se je naselilo 811, v bregalniskem 788, tikveškem 584, skopskem 452 in v bitoljskem 372 družin. V ostalih okrugih je kolonizacija še neznačajna; dobili so še: tetovski okrug 97, beranski 46 in prizrenski 39 družin. Med vse koloniste se je razdelilo skupno 54.289 ha zemlje; na vsako naseljeno družino pride potemtakem nekaj nad 7 ha zemlje.

Kakor se vidi, je kolonizacija doslej koncentrirana na kosovski in metohijski ravnini. Tudi tu je zanašanje projektilano najintenzivneje naseljevanje. Tu se kolonizira osobito Drenica, doslej najnemilnejši arnavtski predel, kjer se sedaj gradi povsem nov trg Srbica, ki bo sedež sreza. Dalje pa se bo novo naseljevanje letos vršilo predvsem v pasu ob poti Kosovska Mitrovica - Peč. Ob tem pojtu so se najbolj pogostem dogajali arnavtski napadi. Ker pa je izkušnja pokazala, da se Ar-

Naši kraji in ljudje

Železnica

Beograd-Sarajevo-Split

490 km proge in moderno pristanišče v Splitu.

Iz Beograda prihajajo poročila, da je stopilo vprašanje železniške proge Beograd-Sarajevo-Split v nov stadij. Najresnejšo ponudbo je napravil konzorcij, v katerem so: baron Rajčić in naš bivši generalni konzul v Londonu Joca Jovanović-Kundak. Družba, ki se poteguje, da se ji izroči proga v zgradbo, zahteva tudi izkoriščanje proge, zato pa se hoče zavezati, da bo gradila železnico na lastne stroške. V ta namen je že angažiran velik ameriški konzorcij, ki je pripravljen dati na razpolago potreben kapital.

Železniška proga bi bila iz najboljšega materiala ter bi bila normalnotirna. Njeno izhodišče bi tvoril Beograd. Železnica bi šla preko Zvornika čez Sarajevo na Split. Od Zvornika dalje bi se zgradila še postranska proga, ki bi vodila v Bačko Palanku, tako da bi imela ta najbogatejša pokrajina v Jugoslaviji dobro zvezo s centralo. Konzorcij, ki je napravil ponudbo, je poleg tega pripravljen zgraditi v Splitu popolnoma moderno luko, tako zvano kaštelansko pristanišče. Konzorcij bi poskrbel za vse objekte na progi, sezidal bi skladišča in njihove pripomočke, železniške postaje, pristaniške naprave z dvigali itd. Posebno pažnjo bi posvetil modernemu pristanišču za pomorski promet v Splitu.

Kakor poročajo listi, zahteva konzorcij za svoje usluge eksploatacijo proge za določeno dobo, nakar bi prešla železnica v državno last ne da bi bilo treba državi kaj plačati zanj. Dolžina proge bi znašala 490 kilometrov. Maksimalna višina bi bila 850 metrov, vožnja z brzovlakom od Beograda do Splita bi trajala sedem ur. Na celi progi bi bilo samo 15 do 16 km predorov.

Gradnja proge bi trajala približno šest do deset let; čas zavisi od terenskih težav in od vremena. Ker zanima vprašanje te železnice vse trgovske kroge v Beogradu, Vojvodini in Bosni, se na merodajnih mestih bavijo z zadevo čisto resno in razmišljajo, kaj bi bilo najbolje ukreniti. Če pojde vse po sreči, dobi Jugoslavija v enem desetletju novo železnico, ki ji bo prinašala velikanske koristi.

Mariborsko pismo

Maribor, 23. maja.

Komaj smo zasliutili pomladne čare, že smo v bohotnem poletju, ko diši iz travnikov in valovijo žitna polja. Trte so ozelenele in že se ovijajo po solnčnih rebrih. Pohorje vabi s svojimi vlažnimi sencami in sončnim gozdnim vonjem. S kolodvorov odpravljajo dan na dan ekspedicije mladih zletnikov. Vedno znova vriska pojoča mladost razigranih brezskrbnih lic v solne dneve. Duševni proletarijat pa še stoka v pisarnah in hrepeni v daljave, k morju, v gore, v mir božanstvene narave, ki uteši in sveži razdražene, izmoggane živce.

Ob nedeljah jih ni več obdržati v mestu. In tako se poleg svoje narodne zavednosti tudi iz notranje in srčne potrebe priključujejo zletom v okolico. Zadnje nedelje jih je šlo na stotine čez zelene hribe v Jarenino k petletnici Sokola, jutri bodo zopet spremelili v Št. Marjeto na Dravskem polju. To bo zopet vrhinja in veselja med mladimi Sokolci in kipečega zdravja, ki ga prinesejo zvečer v mesto. Tudi duševna propaganda ne bo počivala. Okrog 100 ljudi se je priglasilo za kongres Jugoslov.-Češkoslov. Lige v Celju. Ljubljanci nam že skoro brez izjeme priznavajo, da znamo takšne reči v Mariboru dobro izvesti.

Matičarji pa se pripravljajo za nov pohod med brate Srbe. Baje morajo 7. junija zopet k pevski slavnosti v Novi Sad. Iz Beograda so se vrnili vsi navdušeni. In tudi iz Novega Sada. Povsod je bilo slajno, sprejem in bivanje miš drugače kot srčno, res bratsko, kar so čutili še posebno jasno na spremembi med separatističnimi Hrvati v Osijeku: dvorana slabo zasedena, pozdrav oficijelen, zelo oficijelen, tako da so takoj po zadnji pesmi odšli spat in drugi dan s prvim vlakom v Maribor. Kratko, vsi Matičarji brez izjeme pravijo: sedaj nam naj še kdo kaj reče čez Srbe. Govor ministra dr. Žerjaviča je vse užgal in segel v notranost.

Kljub žgočemu solncu torej duševno krepko živimo. Poprej Maribor v poletju ni prenesel gledališča. Sedaj smo imeli premijero Hamleta. Čeprav bi lahko še debatirali ali ga je takšnega treba bilo ali ne, ali gledališče je bilo polno in tudi v četrtek, ko smo že 26. poslušali »Traviato« in se že veselimo premijere »Tosce«. Agilni pevci narodnih pevskih društev na nam organizirano zvezo pevskih zborov iz cele mariborske oblasti.

Včasih so klerikalni listi strahovito mrcvarili Ciril-Metodove veselice pod Tirolcem radi bližine zapeljivega gozdika in livad. Ker pa v Mariboru sedaj rabimo peneze za novo cerkev pri Magdalenji, smo v ta višji namen napravili zadnje nedelje velikanski tingl-tangl z dvema muzikama v goščavi pri katedri. Ker je bila kasa polna, so drugi dan zapisali v Cirilovi tiskarni, da so imeli posebno dopajanje nad rajanjem v temnem gaju do polnočnih ur. Iz teme vstaja dan. Pa tudi drugače čuvamo moralo. Ker je začelo pripekati sence

in smo v Mariboru itak ubogi pri kopalniših, so g. župan poskrbeli tudi za red pri Dravi, da ne bo prevelikega drena in trenja; za Evine hčerke, stare in mlade so odločili samo dopoldanske ure, do 11., ko je Drava še deviško čista in primerna za revmatizem, popoldne pa se smejo solnčiti Adamovci zase. Meščani smo brez izjeme zelo hvaležni tej previdni roki mariborske morale in hijzije. V kratkem bomo napravili še korak naprej: mestna občina bo oskrbela vsem dekliskim šolam zavese pred prvo klopjo, da ne bo nepotrebnega pohujšanja. Sploh smo napovedali boj pohujšanju na celi črti.

Slikar Petar Dobrovič

K razstavi v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

Spomladanska razstava pri Jakopiču obsega dela štirih mladih: dveh Slovencev, ki parja Lojzeta Dolinarja, ki je razstavil 24 kosov plastike, slikarja G. A. Kosa, ki je zastopan s petnajstimi slikami in šestimi risbami, ter srbskega slikarja Petra Dobroviča in njegovega brata, arhitekta Nikole Dobroviča.

O Dolinarju in Kosu je »Jutro« že pisalo. Razstava njunih del je v nekem oziru retrospektivna značaja in omogoča obiskovalcem paviljona, da si ustvarijo približno pravilno sodbo o talentu vsakega posameznega razstavljavca. Tudi vtis Dobrovičevih slik, risb in akvarelov je zaokrožen in nudi gledalcu priliko, da napravi o slikarju mnenje, ki si ga želi in mu je potrebno.

Umetnikov avtoportret

Petar Dobrovič je razstavil dvajset olj in trindvajset risb ter akvarelov. Slike ima v dvorani na levo od vhoda. Če se nekoliko razgleda po sobi, spoznaš, da imaš pred seboj zrelega slikarja, ki je že uravnotežen in se ne išče več. Mera rutine, ki je slikarju pogoj za sistematično delo, če se hoče do kopati dalje, mu je popolnoma lastna. Mož stoji sedaj pred templjem umetnosti.

Na zadnji steni razstavnega prostora visi kompozicija »Naše mučeništvo« Dramatičen prizor: vojaki streljajo dva Srba. Zivljenje je polno zajeto, motiv je srečno izbran, veže nas s tistim, kar smo v nekem oziru doživljali sami, posredno ali neposredno. Slika je torej resnična in učinkuje naravno. Dobrovič ima lep zmisel za kompozicijo: platno je pravilno razdeljeno, ni prazno, kadar ga gledaš, te mika samo prizor, ki je upodobljen na njem. Detalji pa so zastopani na račun skupnega vtisa.

Poleg te kompozicije vidimo portret slikarjevega brata Jurija, morda najbolje Dobrovičovo delo na celi razstavi. Glava je plastično podana, roka pa nalašč zanemarjena, da glava lažje izstopi. Detalj je vnovič zastavljen v korist poudarjenega predmeta.

Zelo zanimivi sta olji »Ležeča Venera« in »Venera od zadaj«. Pojmovanji sta v duhu mitologije. Na obeh slikah se razodeva solidna stopnja slikarjevega znanja in resnost, ki pa dokazuje prej dobro šolo kot pa bogato iznajdljivost.

Avtoportret zaostaja za sliko brata, zelo simpatična pa je »Krajina z vodo«. Zenski portret v bidemajerju je premalo notranji. Sploh se gledalcu, ki pozna nekoliko naše domače slikarstvo, pri Dobroviču nechte vsiljuje paralela s Pilonom. Sorodnost med obema pa je le navidezna. Dobrovič je mehekši, pozna se mu velika šola, dobra vaja. Pilon je trši od njega, ima manj tehnike, zato pa ustvarja od znotraj navzven. Njegova neizprosna in trdost izhajata iz prepričanja, ki ga ne more dati ne šola, ne vasja, ampak življenje samo.

Dobrovič razstavlja poleg imenovanih slik še naslednja olja: Sveti Jurij, Zenski akt na morski obali, Mladenci v večerni krajini, Dalmatinka, Dekle I. Vesna, Portret v lili, Pri kopanju, Olike in borovci na Lopudu, Suzana, Ljubzen, Dekle s sadjem, Dekle II. Vse te slike so skrbno izdelane, v vsaki vidiš moža dobre, vajene roke.

Risbe in akvareli nam kažejo večinoma študije za portrete in pokrajinske motive. Dobrovič je vpodobil Korčulo v Dalmaciji večkrat (Korčulski zaliv, Večer na Korčuli, Krajina s Korčulo, Korčula ob Siloku, Cerkev sv. Mihaela na Korčuli, Korčula, Pelješac s Korčulo, Piazzetta na Korčuli itd.). Ostale risbe so študije za kompozicije, moški in ženski akti in glave.

Dobrovič je prišel s svojimi deli v Ljubljano iz Prage, kjer je razstavil lani na jesen. Njegovo razstavo je priredilo češko umetniško društvo »Mánes«. Povodeto razstave je priobčila zagrebška »Nova Evropa« nekaj zanimivih podatkov iz Dobrovičevega življenja, ki so za nas aktualni posebej sedaj, ko imamo slikarjeva dela na ogled tako blizu.

Kosta Strajnić piše v poročilu o Petru Dobroviču takole:

»Petar Dobrovič so je razvijal daleč od

jugoslovanske umetniške sredine. Rojen v Pečuhu, ki ni imel direktnih umetniških zvez niti z Beogradom, niti Zagrebom, je užival prvo slikarsko vzgojo v Budimpešti. Že kot dijak budimpeštanske Akademije je obračal pozornost nase. Ker je takratno umetnostno življenje bilo v najtesnejši zvezi s francosko umetnostjo, z velikimi romantičnimi, mojstri barbizonske šole, inavguratorji impresionizma ter posebno s slikarstvom Pavla Cezanneja, je imel Dobrovič mnogo priložnosti proučevati dela francoskih slikarjev in osebno občutiti njihovo vrednost. Komaj je ostavil Akademijo, je bila njegova umetniška fiziognomija že tako izdelana, da je kritika govorila o njem vselej, kadar se je pisalo o najboljših madžarskih slikarjih. Po velikem uspehu, ki ga je dosegel v Budimpešti, se je odpravil v Pariz, kjer je v neposrednem občevanju s francoskimi slikarji iskal sebe in svojega izraza.

Svetovna vojna ga je prehitela v Budimpešti. Dobrovič jo je ostavil in se vrnil v rojstni kraj, kjer je pridno risal študije, v katerih so se že kazali blagodejni pariški vplivi. Po čuvstvenanju jugoslovanske nacionalist, je kmalu navezal stike z mladimi zagrebškimi umetniki ter se je odločil aktivno sodelovati v njihovem pokretu, ki je imel zapadno s umetnostno in jugoslovansko nacionalno obeležje. Kmalu potem je zamenjal svoje slikarsko delovanje z aktivno politiko. Organiziral je v svojem rojstnem kraju upor proti avstro-ogrskim oblastim. Ta buna bi ga kmalu stala glave. Ko je koncem vojne prišel iz ječe, je posvetil vse svoje sile borbi za narodnostno osvobodjenje svoje ožje barjanske domovine ter je mnogo doprinesel, da se je Pečuh odrejal kratka. Madžari so umeli s svojimi diplomatskimi spletkami pridobiti Baranjo zopet za madžarske sužnosti. Žal je bila ta svoboda zase in Petar Dobrovič je moral ostaviti svoje rojstno mesto, da ga ne obsodijo Madžari na smrt in contumaciam. Nastanil se je v Beogradu ter se vnovič posvetil intenzivnemu slikarskemu delu. Njegovo delovanje je bilo kmalu čutiti ne le na jugoslovanskih razstavah, ampak tudi na beograjski umetnostni šoli, kjer je z velikim uspehom vzgajal naraščaj. V slikarskem poklicu mu lebdijo pred očmi veliki cilji: stvariti delo, ki bi bilo slika v pomenu velikih mojstrov preteklosti, sliko, ki bi ne bila zgolj zunanje posnemanje starih mojstrov, temveč slikarska sinteza močnega notranjega občutenja.

Dobrovič, ki je započel svojo karijero v znamenju francoskih plen-airvistov ter impresionistov, je kmalu spoznal, da njihova umetnost ne zadostuje za sintetičen izraz. Naučivši se od njih ceniti barvo in njene tonske vrednosti, je težil za konstruktivno kompozicijo in disciplinirano organizacijo slike. Pri tem so mu pomagali francoski kubisti in njihova doktrina o uporabljanju volumna v prostoru. Svoje znanje je obogatil s proučevanjem Signorellija, med velikimi benečanskimi koloristi pa je dal prednost Tizianu in Tintoretu; prvega je cenil radi harmonije, ki se dovršeno izraža v liniji, drugega radi damatskega patosa in močnih svetlobnih efektov. Končno je našel v El Grecu slikarja strastne dinamičnosti v kompoziciji in duhovnega občutja v barvah. Vse njegovo delo je priča borbe za lastno slikarsko koncepcijo: za harmonijo, ki bi združila bogate rezultate starih mojstrov s tehničnimi izkustvi sodobnega slikarstva.

To je, evo, z besedo opisani Petar Dobrovič. Njegova razstava v Ljubljani nas seznani z zrelim možem, ki dovršeno obvlada slikarsko tehniko ter s svetlim ognjem dela, da bi kdaj dosegli visoke ideale umetnosti.

SRAJCE

barvaste à 2 ovratnika Din 85—
barvaste à 2 ovratnika Din 110—
bele pique prsa Din 95—
Panama češke Din 95—105—
Hleče gradi Din 45—
Tetra hleče Din 60—
Krasna izbora! Dobro blago!
P. MAGDIC, Ljubljana.

Nova afera na zagrebški univerzi

Prihodnje dni se bo prala pred zagrebškim okrajnim sodiščem nova afera, v katero je zapletenih več profesorov medicinske fakultete. Po aferi Efreimov, ki pride meseca junija pred sodišče, bo to peti proces v tekočem letu, ki ima za predmet akademskih škandalov in spore.

Sedaj gre za težko tožbo radi razžaljenja časti, ki jo je vložil profesor medicinske fakultete dr. Mikuličič proti 15 svojim tovarišem. Klub medicincev je namreč priredil na čast dr. Mikuličiču, ki je izjavil, da je dobil od italijanske vlade poziv na univerzo v Bariju, slavnostno zborovanje, na katerem so ga dijaki prosili, naj se ne odzove pozivu, temveč v interesu naše znanosti ostane v Zagrebu. Proforski kolegi se je medtem obrnili na univerzo v Bariju, da dožene, kaj je resnice na pozivu dr. Mikuličiča. Začetkom maja je prišel odgovor, da je bil dr. Mikuličič pač povabljen od medicinske fakultete v Bariju na nekaj predavanj, o kakem stalnem imenovanju pa ni govora.

Proforski zbor medicinske fakultete v Zagrebu je na podlagi te ugotovitve sklenil, da je dr. Mikuličič z mistifikacijo dijaštva in vse javnosti izvršil čin, ki ni v skladu s častjo, ugledom in dostojanstvom vseučiliškega profesorja, da je izgubil vsako pravico na zaupanje in vsak ugled in da mora zato izjaviti

vse konsekvence, to se pravi, da ne more več ostati profesor. Ta sklep je bil dostavljen ministru za prosveto Pribevičevu in tudi dr. Mikuličiču. V odgovor je dr. Mikuličič vložil tožbo radi razžaljenja časti proti 15 svojim tovarišem in jim sporočil, ker sklep ni bil izvršen soglasno, da je pripravljen umakniti tožbo proti nim, ki izjavljajo, da so glasovali proti.

Zanimanje za razpravo je izredno veliko ne samo med dijaštvom, ampak tudi med ostalim občinstvom. Pretepi na seji akad. senata, navadna pusto-lovska afera, doktrinarne prekanje o plagiatih in sedaj še ta afera, gotovo ne bodo dvignili ugleda zagrebške univerze. V njenem interesu bi bilo, da se taki spori ne rešujejo v javnosti, ampak v tihih sobah kolegijev.

Usmrtevec morilca Frana Podleska

Celje, 23. maja.

Danes ob 6. zjutraj se je izvršila justifikacija 24letnega delavca Franceta Podleska, ki je dne 18. oktobra 1924. v Vojkem pri Brežicah na zverinski način umoril in oropal posestnico Ano Klakočar.

Včeraj popoldne je prebil obsojenec večinoma mirno in ni kazal nobenih znakov razburjenja. Okrog 6. zvečer sta stopila v njegovo celico dva paznika in mu sporočila, da ga čaka zunaj kaplan g. Lukman. Podlesek ga spočetka ni hotel sprejeti, končno pa je le privolil, nakar je ostal kaplan pri njem do pol 8. zvečer, ko je odšel k večernicam in ga je do pol 9. nadomestoval pri obsojencu kapucinski oče. Po večernicah se je kaplan vrnil in ostal pri Podlesku celo noč. Pred polnočjo je zaužil Podlesek golaš, svinjsko meso, salato, ter tečejo pečenko in spil tričetr litra vina, pol litra piva in steklenico kisle vode. Ko so mu prinesli še 10 zetskih cigaret, jih je odklonil, češ, da so pre-slabe. Dali so mu nato 10 vardarskih, s katerimi se je zadovoljil. Tudi ponoči je bil večinoma miren, le nekaj časa je krčevito jokal. Po polnoči se je spovedal. Danes ob pol 4. zjutraj je bil obhajen, nakar je prebil do jutra z duhovnikom v skupni molitvi.

Ob tričetr na 6. zjutraj je prispel na dvorišče starega okrožnega sodišča sodni senat. Navzočih je bilo okoli 100 ljudi, med njimi mnogo vojaštva. V kotu dvorišča je bil postavljen navaden stebel, na katerem je bil pritrjen železen klin z ušescem za vrh. Ob stebri je bila prislonska klop s tremi stopnicami. Pet minut pred šesto uro sta stopila v Podleskovo celico dva jetniška paznika in mu sporočila, da je prišel njegov čas. Podlesek se je dal mirno zvezati roke na hrbtu, nakar je bil preveden na dvorišče. Senatni predsednik, višji sodni svetnik dr. Bračić, je še enkrat prečital obsojencu smrtno obsodbo, nakar ga je izročil krvniku Mausnerju z besedami: »Gospod krvnik! Izvršite svojo dolžnost! Krvnik Masner je prijel obsojenca za roko, a ta je šel sam mirno in hladnokrvno po stopnicah do stebra. Ura je bila ravno šest, ko je krvnik s svojim pomagačem vrgel Podlesku vrh okoli vratu, ki jo je pritril na ta način, da se je dotikala zanika obsojenčevega tilnika. Nato je spodnesel stolček in Podlesku naglo okrenil glavo. V tem trenutku mu je zanika že zlomila tilnik. Krvnik se je odkril in sporočil sodnemu dvoru, da je izvršil svojo dolžnost, nakar je pokril Podleskovo truplo s sivo ruho. Procedura je trajala štiri minute. Zdravnik dr. Benedičič je ugotovil nastop smrti tekom šestih minut. Ob tričetr na 7. se je krvnik vrnil in snel obešenca, nakar so ga položili v leseno nepobarvano krsto in ga prepeljali na bolniško pokopališče v Dobrovi.

Tragedija našega rojaka v Ameriki

Brat atentatorja Jukića obsojen na smrt

V zlatih rudnikih ameriških Kordiljerov je delal dolgo let tudi Stanko Jukić iz banialuškega okraja brat znanega Luke Jukića, ki je meseca junija 1912. izvršil atentat na zločasnega hrvatskega bana Cuvaja. Imel je precej dobro plačo in živel je skromno. Prihajal si je zato precej denarja. Sira Neveda je postala njegova druga domovina in se sploh ni mislil več vrniti v Bosno. Izbral si je tudi že nevesto, levo in mlado Avelino, ki je sročetka privolila, da mu postane tovarišica v življenju, kasneje pa mu je postala nevesta. Bila je razposajena, južnjaško dekle, ki se je rado zabavala z vsakomur. Jukićeva ljubomurnost je postajala od dne do dne hujša. Ko pa mu je nekoč rekla, da ljubi svobodo, ga je to tako razburilo, da ji je surovo odvrnil: »Dal ti bom svobodo, kakršne si nikdar ne želiš!«

Od tedaj jo je stalno nadziral. Lepega večera jo je zasačil, kako se je razgovarjala z nekim nevadskim orožnikom. Ta ji je moral pripovedovati kaj zelo vselega, kajti Avelina je parkrat prav razposajeno plosnila z rokami in se glasno smejala. Ko sta se razstala, je stekel Jukić za njo in jo po kratkem prepriu udaril s tako silo, da je padla na zemljo. Na njeno odločno izjavo, da nikdar ne bo njegova, ker ga ne ljubi več, je Jukić zbrnel s svojimi bivši nevesti brezsrčno porinil cowboyški nož globoko v srce. V nekaj trenutkih je mlada in lepa Avelina izdihnila na podnožju vsakega gozda.

Pred nekaj dnevi se je vršila v Nevadi proti Jukiću razprava radi umora. Sodišče ga je soglasno obsodilo na smrt

Ker je bil za film »Roman Dunajčanke« v Beogradu velikanski naval, je bilo tamonje knopodetje primorano ga prolengirati na nedoločen čas in prosimo p. n. obiskovalce, da oprostite, ker se isti sedaj ne predvaja.

Uprava »Kino Dvor«.

Danes 24. maja dalje

„Igra ljubavi“

Krasna ljubavna, družabna drama v 6 velikih dejanjih v glavnih vlogah znani in priljubljeni igralci Marcella Albani (znana iz »Gullotine«) Erich Kaiser-Tietz, Alred Abel, Carl de Vogt, Karl Auen.

Izven sporeda: Pathe Journal št. 9. Velezanimi svetovni dogodki.

Predstave: ob delavnikih ob 4, 6, 8, 9. — Ob nedeljah ob 11, 3, 5, 6, 8. in 9. uri.

LJUBLJANSKI DVOR kino

Telefon 730.

Izven sporeda: Pathe Journal št. 9.

Izven sporeda: Pathe Journal št. 9. Najnovejši svetovni dogodki, med drugimi: Zednjene Države: Pogrebni spre- vod Glen Younga, odličnega člana Ku-Kluxa-Klana in treh njegovih družabnikov, ki so hkrati umrli. Amerika: stari aeroplani, spuščeni z brzino 120 km na uro v neki zid, da se konstatira vzrok požara pri padcu. — Švica: zimski sport v St. Moritzu. — Francoska Niz- za: Množica ljudi pričakuje princa Karnevala. — Los Angeles (Amerika): v- ratolomnosti nekega akrobata na robu 15- nadstropne hiše itd.

in odklonilo dodatno vprašanje, da je izvršil svoje dejanje v stanju afekta. Usmrtevec Jukića se bo izvršila po novem načinu, ki je bil nedavno sprejet v državi Nevadi. Ta je namreč odklonila izvrševanje smrtnih kazni na električnem stolu in sprejela nov in popolnoma originalen način, ki obstoji v zadušitvi s strupenimi plini. Ko na smrt obsojeni, izmučen od strahu, zaspi v svoji celici, spuste namreč v celico močne strupene pline, tako da se žrtev nikdar več ne prebudi.

Poskušen samomor mladega dekleta

Ljubljana, 23. maja.

Posestnica Franciška Bezeg iz Brezovice ter njena hčerka Fanika sta prišli v soboto dopoldne v Ljubljano, da nakupita v mestu različne stvari. Potoma sta se pričeli prepirati. Med drugim je bilo govorjenja o družinskih razmerah in o dekletovi ljubezni do nekega fanta. Dekle se je sprva jezilo, potem pa je pričela postajati zamišljena. Z izgovorom, da si gre k Ljubljanci umiti noge, se je na Bregu v bližini Čevljarskega mostu ločila od matere in šla do vode po položnem bregu. Tam se je nekaj hipov ustavila, nato pa bliskoma skočila v vodo. Mati je obupni korak svoje hčerke takoj opazila in pričela kričati na pomoč. Voda je dekleta takoj zajela in ga tirala naprej po strugi. Na bregu se je hipoma nabralo veliko število ljudi. Nesrečnica se je kmalu pričela potapljati: le njene roke so molile še iz vode. Končno so jo mizarski pomočnik Alojzij Sinkovec, tesar Rajko Renko in bančni nastavljenec Štefan Holič potegnili pred Čevljarskim mostom na suho. Bila je že nezavestna. Poklicali so takoj rešilni voz, ki jo je prejel potem v splošno bolnico. Tamkaj so jo z umetnim dihanjem kmalu spravili zopet k zavesti in je po naših informacijah izven vsake nevarnosti.

Krivična uvrstitev geodetov akademikov

Imenovanja uradništva po raznih ministrstvih, osobito zadnja imenovanja učiteljska dokazujejo upravičeno mnenje vsega uradništva, da je bila njih prvotna prevedba skrajno krivična.

Z imenovanji uradnikov v I. kategorijo in še celo takih brez vsake akademsko izobrazbe, katerih služba pa zahteva uvrstitev v I. kategorijo, se hoče pač odstraniti veliki nedostatek, ki je s primerjanjem I. in II. kategorije vsakomur jasen. Pozdravljati je ta korak, vendar je želeli, da bi se to izvršilo tudi pri drugih ministrstvih, tako pri ministrstvu poljoprivrede in voda, kakor tudi v finančnem ministrstvu.

Znano je, da so bili izmed vsega uradništva ravno geodeti najslabše prevedeni. Na benemu stanu uradništva ni bilo storjeno toliko krivice, kakor ravno geodetskemu stanu. Geodet, ki je bil kot redni slušatelj geodetskega oddelka enakopravni član vseh akademskih društev na univerzah, ki je do prinesel dokaz svoje akademске naobrazbe z izjavami najrazličnejših univerz, tako iz Ljubljane, Gradca, Dunaja, Prage in Brna, katerega služba tudi odgovarja I. kategoriji, geodet, katerega država rabi za izmero akoraj polovice njene površine, geodet, ki je po svojem poklicu tudi učitelj najvišjih slojev našega poljedelskega naroda, kateremu daje v gospodarskih državah in javnih vprašanjih nasvete, katerega dolžnost je sporazumno z njim ugotoviti in upoštevati njegova gospodarske razmere in potrebe, katerega načrtov in izdatkov se poslužujejo poljoprivredna, finančna, justična, gradbena, šumska in rudniška uprava — ta geodet je uvrščen v II. kategorijo!

V popolnem protislovju z drugimi državami kakor v Češkoslovski, Italiji, Nemčiji in Nemški Avstriji, v katerih so uvrščeni geodeti enako inženjerjem, se pri nas geodete uvršča v II. kategorijo in s tem degradira njih akademski značaj.

Tudi če pred vojno so bili n. pr. v Av-

strijli geodeti nameščeni pri gospodarsko važnih institucijah, uvrščen v položaj, za katerega se je zahtevala popolna akademska izobrazba.

Zelo potrebno bi bilo, da bi merodajni faktorji posvetili položaju te grane državnih nameščenec primerno pozornost, upoštevali važnost tega stanu za državo in narod ter mu priznali ono mesto, ki so ga priznale že vse uprave ostalih držav.

Izpremembe v poštni službi

Upravitelj ljubljanske glavne pošte Josip Kurent je iz druge skupine II. kategorije pomaknjen v I. skupino iste kategorije, istotako tudi načelnik brzojavnega oddelka v Mariboru Ivan Vračko.

Za tajnika 2. skupine II. kategorije so imenovani: Gregor Bartol, Ivan Hafner, Anton Pezdrič, Anton Dic, Jožef Petrič, Anton Wolf, Janko Sirnik, Rado Jeglič, Matija Svetlič, Ivan Rozman in Jožef Kavs, poštni in brzojavni uradniki iste skupine z 10. stopnjo osnovne plače s 15 odst. povškom.

V višjo plačilno stopnjo so pomaknjeni: Franc Semrov, Ivan Kosovinec, Ivan Bianzani, Pavel Glažer, Matko Röhlt, Franc Matjan, Ivan Korun, Vinko Jančič, Anton Kogoj, Fran Jurman, Anton Perko, Anton Čuček, Valentin Koman, Jakob Segula, Lucijan Kovatič, Karol Čeh, Ivan Pevec, Fran Zorec, Janko Cizelj-Aleš, Anton Verč, Fr. Salehar, Fran Pirc, Anton Preinfalk, Matko Klavara, Fran Mežek, Leopold Markelj, Anton Kalohira, R. Oličič, Janko Tavžes, Ivan Zupanec, Martin Mlakar, Ivan Konte, Anton Hrovat, Anton Majer, Ludvik Vodopivec, Fr. Zupančič, Karel Kumar, Matija Kumara, Henrik Šiško, Jernej Vidmar, Vojteh Koser, Stefan Bele, Blaž Ukusič, Peter Marok, Anton Boc, Andrej Anžlovar in Karel Mlakar.

Premeščene so poštne pripravnice: Marija Strukljeva iz Trebnjega v Ljubljano, Milena Masova iz Križevcev v Prekmurju v Loko pri Zidanem mostu; Anica Kosova iz Loke pri Zidanem mostu na Zidani most, Mara Kocijančičeva iz Radovljice na Ljubljansko glavno pošto, Anica Vernikova z ljubljanske kolodvorske pošte na glavno pošto v Ljubljani, Mihaela Kiličeva iz Tržiča v Kranj, Danica Seranjnikova iz Beltincev na mariborsko glavno pošto ter uradnica Elza Lebanova iz Pesnice na glavno pošto v Mariboru.

Za nakup OBLEKE
Vam nudi najcenejši vir
JOS. ROJINA,
Ljubljana

Občni zbor Muzejskega društva v Celju

Celje, 20. maja.

V soboto, dne 16. t. m., ob pol 9. zvečer se je vršil v klubovi sobi Celjskega doma ob skromni udeležbi redni občni zbor Muzejskega društva v Celju.

Iz poročila društvenega predsednika nadz. Mravljaka posnemamo: Zadnji občni zbor društva se je vršil dne 27. junija 1923. Takrat se je pričakovalo, da se bo celjski muzej v doglednem času uredil. Tozadevni sklep pa ni dozor, ker je društvu primanjlo kovalov potrebnih sodelavcev. Vendar pa je prišlo društvo s pomočjo mestne občine korak naprej: renoviral se je muzejski prostor in odstranil zid, ki je ta prostor ločil. Treba bo še podrobno urediti zbirke v predalih in omarah ter poiskati sredstev in najti nekoga, ki bi to preurejevanje prevzel. To delo bo zahtevalo mnogo truda in poštvalnosti. V lapidariju so se la deloma cementirala, deloma pa se je napravil nov nasip. Mestna občina je trpela vse stroške za omenjena popravila. V dnevi od 10. do 20. julija 1923 se je vršilo v Varaždinu zborovanje muzejskih društev, katerega se je v imenu celjskega muzejskega društva udeležil društveni tajnik g. prof. Zontar, ki je imel na zborovanju tudi dva referata. Glavna podpornika Muzejskega društva sta bila mestna občina in Celjska posojilnica.

Društveno premoženje je v zadnjih dveh letih naraslo za 1966 Din in znaša sedaj 3177 Din. Društvo šteje danes 43 članov.

Po poročilu odbora je g. ravn. Gruđen predlagal, da bi se znameniti stari spomenik noriškega vojaka, ki stoji v lapidariju, postavil na kakem primernem prostoru v mestu. Občni zbor naroči novemu odboru, da v tej zadevi pokliče večakla, nakar se naj sklepa, ali bi kazalo postaviti omenjeni spomenik prosto ali pa ob kakem poslopiju. — G. komisar Založnik nasvetuje, da bi se društvo zanimalo za razne stare privilegije, ki jih hrati nekatere obrtniške organizacije, zlasti posamezni obrtniki, ker se je bati, da se bodo te zgodovinsko znamenite listine polagoma izgubile. Sklene se nasprosi muzejskega ravnatelja v p. g. dr. Mantuanija v Ljubljani, da bi osebno prevzel delo za ureditev celjskega muzeja.

Pri volitvi je izvoljen nov odbor s sledečimi gg.: ravn. Gruđen, ravn. Jeršinovič, dr. Kalan, prof. Mastnak, prof. dr. Orožen, Prekoršek in Zorko. Namestnikom sta bila izvoljena gg. Hohnjec in naduč. Bizjak, za revizorja pa gg. prof. Holec in Založnik.

Pri slučajnostih se je sklenilo, da se v doglednem času uredi razvalino na Starem gradu in da novi odbor ugotovi in določi razmerja najemnika na Starem gradu do Muzejskega društva. Podrobneje se je tudi razpravljalo o izletu Čehoslovanske jugoslovanske lige dne 24. t. m. v Celje s posebnim oziranjem na nameravani istočasni izlet na Stari grad. Občni zbor se je zaključil ob 23. uri.

„Jutrov“ novi roman

mojstrovina velikega ameriškega modernega romansierja Jamesa Oliverja Curwooda:

»Onstran pražozda«

prične izhajati v binkoštni praznični številki. Zasledujte ga od početka, opozorite prijatelje in znance, pridobivajte nove naročnike, — ljubitelje lepega, romantičnega, fascinujočega čtiva!

Drama podeželskega dekleta

Trbovlje, 22. maja.

Pri nas v Trbovljah je vedno kaj novega. Komaj nehajo govoriti ljudje o enem dogodku, ki gre po navadi od ust do ust, že je tu drugi.

Pretekli dni se je zgodilo, da je porodila Elizabeta Z., 22letna dekla pri nekem poslastniku v vasi Svinje. Toda ne doma, temveč ob parobku gozda, kamor se je napotila okoli poldne. Ko je bil otrok, dete ženskega spola, porojeno, se je zakotalilo po strmini in padlo v potok. Ko se je deklica zvedlo, je pograbilo palico in otroka zrinilo docela v potok, tako da je utonilo. Pokrila ga je nato z vejami in naložila nanj kamenje. Ker Lize le preveč dolgo ni bilo od nikoder, je poslal gospodar svojo drugo deklo, naj jo gre poiskati. Ta jo je res našla v kozolcu in jo spravila domov. Naslednjega dne je zopet delala kakor poprej. Ker so v vasi vedeli, kako je z njo, je rekla, da se je privzdignila, kar ni bilo brez posledic, da pa je v ostalem vse v redu. Vse to je, prišlo na uho tudi oblastim, ki je pričela zadevo preiskovati. Deklica je nekaj časa tajila svoje dejanje, ko pa so orožniki otroka našli, je vsa obupana povedala, kako se je izvršil opisani dogodek. K telesnim bolečinam so se pridružil še duševne tako da se je morala vleči v posteljo. Določila komisija iz Laškega se je na lastne oči oči prav tako prepričala o zadevi, vendar deklica ni dala aretirati. Kakor pripoveduje jejo ljudje, so sosedje nesrečno Lizo komaj potolažili, da so jo odvrnili od nameravane samomora, ko je vse to okoli nje godilo.

Oče mlade detomorkle je kočar, obenem pa imajo male gostilnice. Elizabeto je poslal od doma, ko je bila stara dobra tri leta. Domače nič kaj rožnate razmere niso bile brez vpliva na nesrečno deklico, ki je že pred 4 leti enkrat povila nezakonsko dete.

Dopisi

BLED. Sokolsko društvo priredi danes zvečer v Zdraviliškem domu zabavni večer Med mnogovrstnim sporedom je tudi igra nje na dobitke, petje, šaljiva pošta. Za ples posebna godba iz Radovljice. — Odbor.

MOJSTRANA. Sokolsko gledališče v Mojstrani uprizaro v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 8. uri dramo »Tekma«. Čisti dobiček je namenjen za fond za spomenik padlim vojakom.

JAVORNIK KOR. BELA. Sokolsko gledališče priredi danes v nedeljo ob 8. zvečer v telovadnici kot zaključno sezonsko predstavo mladinsko igro »Čudežne gosli« s petjem v treh dejanjih. Ker se s tem gledališke predstave zaključijo, se pričakuje obilne udeležbe.

JESIENICE. Preklesno pomladansko vreme je privabilo te dni ogromno število izletnikov na divno Gorenjsko, zlasti pa na Golico, Kranjsko goro, Bled in Bohinj. Največji naval je bil pa brezdvomno na našo zeleno Golico. Krašno pomladansko jutro na praznik Vnebohoda je izvalilo vse prijatelje narave v svoje naročje. Vse slihe obrazov je drvelo vse na vrh naše Golice, ki je nam Jugoslovenom to, kot bratom Čehom gora Rip. Skupina izletnikov se je med potjo zgostila tudi na novo urejenem posestvu gosp. Franceta Vervegerja na Planini na zelenem holmu tik pod Golico. Ravno sedaj pomlad, ko je vse v cvetju, posebno sadno drevje, in ko se nahaja okrog in okrog polno travnikov narcis, je pogled izredno mičen in izgleda res kot pravi planinski raj. Driven pogled je na naše gorske velikane Triglav, Mangart, Črno prst, na tej strani pa na Stoli, Kočno, Golico itd., ki stoji pred nami kakor na dlani, krog in okrog pa ogromni gozdovi. Kraj bi bil jako primeren za ljudi, ki si žele miru in počitka, dobre mlečne hrane in svežega planinskega zraka.

ŠMARTNO PRI LJUTJI. Gospod urednik! Iz šmartna v Ljutjo imamo dve cesti. Občinsko čez hrib in deželno po dolini za težke vozove. Vozniki smo morali pozorni voziti veličnoma čez hrib in smo si pomagali na ta način, da smo pripregali drug drugemu v klanec, ker je bila deželna cesta v takem stanju, da smo se bali, da nam vozovi ne ostanejo v blatu. Pa tudi sedaj, ko je nastalo mehko vreme, je deželna cesta nevarna, ker so take jame, da živina več trpi po ravnam kot če pelje v klanec. Kaj dela vendar naš okrajni cestni odbor? Ali plačujemo davke samo zato, da vlečemo gotovi gospodje razne nepotrebne dijete? Kje so tu oblasti, ki imajo nadzorstvo naših cest? Naj se napravi že enkrat red, saj je že sedem let po vojni, če ne bomo hujše zapostavili. — Voznik.

HRASTNIK. V »Slovincu« beremo napade in očitke na našega pismonošca, ki ima čisto politično ozadje, ker je gosp. Hribar predsednik Orjuna Hrastrnik. Dol. če bi bil v drugem taboru, bi ne bilo nobenih zaprek in podtikanj. Gospod Hribar je

poštenjak, ki se mu ne more ničesar očitati, ker ga vsi predobro poznamo. Opozorjamo gospode pri »Slovincu«, naj pazijo, da ne bomo v drugič kaj drugega povedali. — Nacionalisti.

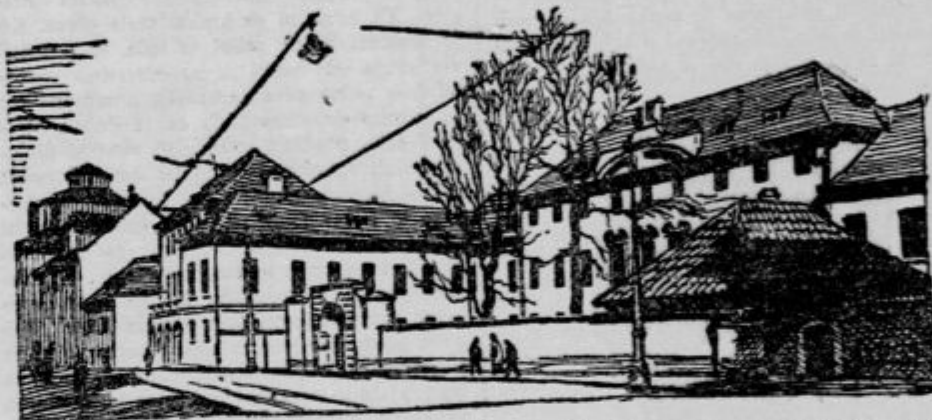
POLZELA. Tukajšnja strojna tovarna je ustavila 8. maja svoje obratovanje po polnoma, odpustila vse delavstvo in vednoma tudi uradništvo. Pridržala pa si je še nadalje v svoji službi inozemca Lakotta, avstrijskega državljanca, ki se tekom svojega petletnega bivanja v Jugoslaviji ni hotel naučiti našega jezika, da bi se vsaj nad našim delavstvom ne zadiral v švabskem jeziku. Delavstvo še dobro ve, kaj je delal g. Lakott in bivši nemški električar Brauner, ki si je upal zmerjati naše ljudi v Jugoslaviji celo s posvko »Windische Hunde«, kar je dognala uradna preiskava! Gosp. inženjer Dejak v Mariboru.

Vi ste vendar obrtni nadzorniki in je vaša dolžnost, kakor predpisujejo to naši zakoni, preskrbeti kruha najprej našemu domaćemu stradajočemu narodu. Sedaj nimate izgovora, da je gosp. Lakott nemodestljiv in prepotreben, ko vendar tovarna stoji in ne dela. Hočemo in moramo postaviti, kakor nam velevaljo naši veljavni zakoni. Torej, pričakujemo...

ST. PAVEL PRI PREBOLDU. Pevski odsek našega sokolskega društva priredi danes v nedeljo 24. t. m. ob 3. popoldne v dvoranah gosp. F. Vedeniške redni letni pevski koncert. Izbor pesmi je pester in bo nudil vsakemu lep užitek. Ob tej priliki se bo vršila tudi burka »Kakršien gospod — tak sluga«. Vstopnina je 15 Din za prve sedeže, 10 Din za druge in 5 Din za stojale. Vsakdo bo pač rad štrvolal ta zmesek, če pomisli, koliko truda in časa je potreba, predno zamore zbor nastopiti z daljšim programom. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala posameznikom. Vabljeno ste vsi, ki ljubite petje in se hočete od srca nasmejati smešnim prizorom v igri. Zdravo!

GORNJI GRAD. 10. in 17. maja je tukajšnja šolska mladina z lepim uspehom priredila pravilno tridejansko »Čudežne gosli«. Občinstvo je bilo s predstavama zelo zadovoljno. Dohodki igrice se uporabijo deloma za šolsko knjižnico, deloma za poučni zlet v Logarjevo dolino.

Sokol

Tyršev dom v Pragi

Danes bo otvorjen na Ujezdu na Mali strani v Pragi Tyršev dom, last COS. Praga obogati ta dan za stavbo, ki je po svoji renesančni fasadi ena najlepših v srednji Evropi. Kraj, na katerem stoji Tyršev dom, je velikega zgodovinskega pomena. Tu je stala že v 15. stoletju trdnjava Jana Vochynskega star. iz Vohynic, od katere je ohranjena še ograja in poslopje v prvem dvorišču na levo, kakor tudi majhna hišica v desnem kotu. Zato se je klub za varstvo Stare Prage zavzel, da ograjo niso podrli, dasi moti pogled na novo stavbo. Na tem kraju je dozdaj Adam Slavata, k trdnjavi svoje letno bivališče, l. 1600, je pripadal ves kompleks rodbini Starnberg, v predbelogorski dobi pa je bila palača last grofa Thurna, voditelja češke vstaje l. 1618. Po bitki na Beli gori je kupil zapuščenico poslopje Pavel Michna iz Vacinova, sin stare češke rodbine, ki se je pa izneveril svojemu narodu in je obogatel v tridesetletni vojni na račun kmetskega ljudstva kot vojaški dobavitelj. Kot vojni bogataš se je potrudil obnoviti staro zgradbo. Njegov sin Václav je prizidal k staremu poslopiju novo stavbo, današnjo vilo s krasno renesančno fasado. Leta 1767. je zadelo to stavbo težko usoda. Kupil jo je avstrijski vojaški erar in napravil v njej vojašnico. V ta namen so vse poslopje prezidali. To razdejavanje so naposled dovršili med svetovno vojno še Madžari, ki jim je vojaška oblast odkazala v zgradbi stanovanja.

COS si je hotela po vojni zgraditi svoj dom in član odbora, br. Vanček, je opozoril na Michnovo palačo. COS je na njegovo posredovanje kupila to poslopje ter poverila obnovo arhitektu Krasnemu, ki je prišel z Dunaja. Krasny je imel misel in čut za zgodovinske starine ker je obnovil palačo tako, da Praga ni izgubila te starinske dragoceneosti. On ni samo obnovil notranjih prostorov, zlasti dvorane v pritličju in obeh velikih dvoran v prvem nadstropju, temveč je spravil v popolno harmonijo tudi staro in novo poslopje, ki ga je bilo treba še dozdajati.

V pritličju starega poslopja je sokolski muzej, nad njim v celem prvem nadstropju, obsegajoča šest dvoran, pa se nahaja »Karaskova galerija«, ki jo tudi danes svečano otvorijo. — Češki pesnik Jurij Karasek je daroval COS svojo veliko zbirko slik, risb in načrtov (skice) iz starejše in nainovejše dobe z željo, da se namesti v Tyrševem domu in da nosi ime Karaskova galerija. COS je z veseljem sprejela to zbirko in jo uredi v petih sobah prvega nadstropja v Tyrševem domu. V zbirki se nahajajo znamenita dela čeških, poljskih, italijanskih, francoskih, španskih, holandskih, nizozemskih in nemških mojstrov. S Karaskovo galerijo bo Tyršev dom dobil umetniško zbirko, ki bo spominjala na Tyrša kot zgodovinarja umetnosti, kar je bil po svojem poklicu na univerzi v Pragi.

Tyršev dom obsega dalje v svoji novi stavbi ogromno telovadnico, ki je največja praška dvorana, veliko predavalnico in največje zimsko kopališče v Pragi, nameščeno pod telovadnico. Na strehi so prirejane solne kopeli. Del starih poslopij je spremenjen v sokolski hotel, kjer bosta tudi restavracija in kavarna. V Tyrševem domu so tudi sobe za sokolske tečaje, sokolska prenočišča, knjižnice in drugi sokolski uradi. Na dvorišču bo stal Tyršev spomenik. Obnova poslopja je veljala 20 milijonov.

nov KČ. To ogromno vsoto je zbralo večina sokolstvo s prostovoljnimi prispevki. Otvoritev Tyrševega doma je eden največjih kulturnih činov v češkoslovaški republik, zato praznuje danes s Sokolstvom ves narod.

JAVNA TELOVADBA CELJSKEGA SOKOLA. Na praznik se je vršil na obširnem telovadišču mestne osnovne šole v Celju telovadna nastop celjskega Sokolskega društva, ki je bil številno obiskan ter v vsakem pogledu skrbno sestavljen. Telovadbi je prisostvovalo tudi mnogo vojaštva s komandantom 39. p. p. polkovnikom Naumovičem in komandantom celjskega vojnega okruška podpolkovnikom Berahom. Najprej je nastopila moška deca z ljubimi, brezhibno izvedenimi prostimi vajami. Nato je moški naraščal enotno izvajal proste vaje in vaje na orodju. Dopršene so bile proste vaje članic in gojenk, istotako precizno so izvajali člani svoje proste vaje in vaje na orodju. Razveseljivo je dejstvo, da se število telovadcev in zlasti telovadk v celjskem sokolskem društvu množi. Celjskemu Sokolu moramo k lepemu moralnemu uspehu iskreno čestitati. Največja zasluga pa gre pritem neumornim vaditeljem in vaditeljicam, ki nudijo idealno uresničujočo poslanstvo sokolske misli.

Sport

Razpis propagandne stajete po Ljubljani za prehodno darilo »JUTRA«

(Službeno iz LLAP.)

Letos je ponovno dnevnik »Jutro« stavil na razpolago LLAP prehodno darilo, brosnasti kipe: Matija Gubec, umetniško delo akademikega kiparja Lojzeta Dolinarja, za propagando lahkoatletkega sporta v Sloveniji. Z ozirom na to razpisuje LLAP propagandni tek skozi mesto za prehodno darilo »Jutra« na binkoštni ponedeljek dne 1. junija ob 10.30.

Start Narodni dom, cilj Nunska cerkev. Tekmovalna proga je:

Prva proga: Narodni dom »pošta, 280 m. Druga proga: pošta »Dalmatinova ulica, 200 m.

Tretja proga: Dalmatinova ul. »Hotel Strukelj, 300 m.

Četrta proga: Hotel Strukelj »Komenskega ul. »Resljeva c. »Zmajev most, 350 m.

Peta proga: Zmajev most »Kopitarjeva »Vodnikov spomenik, 260 m.

Šesta proga: Vodnikov spomenik »Pred škofijo »Stritarjeva ul. »Prešernov spomenik, 350 m.

Sedma proga: Prešernov spomenik »pošta, 200 m.

Osma proga: pošta »Nunska cerkev, 280 metrov.

Proga ima sledeče predaje: I. pošta; II. vogal Dunajske c. in Dalmatinove ulice; III. vhod v hotel Strukelj; IV. leva stran Zmajevega mostu; V. Vodnikov spomenik; VI. Prešernov spomenik; VII. pošta. Proga je dolga 2220 m.

Prehodno darilo »Jutra« preide v definitivno last onega kluba, ki zmaga v stafeti ali štrikrat zaporedoma ali pa šestkrat s presledki. Vsakoletni zmagovalci dobi od »Jutra« priznalno diplomu in ima pravico do začasne posesti darila, ako da zadostno garancijo za njega ohranitev ter ima primerne prostore. Drugače ostane darilo v shrambi LLAP, odnosno »Jutra«.

Tekmovanje se vrši po opsem pravilniku in pravilniku za natjecanje Jugoslovanskega lahkoatletkega Saveza v Zagrebu.

Tehnično izvedbo ima tehnični odbor, kateri mora tudi v najkrajšem času določiti juryjo in sklicati sestanke iste.

Klubi, člani LLAP. (Primorje, Ilirija, Jadranski, Lask, Hermes) imajo poimensko prijaviti po 10 rediteljev istočasno s prijavo.

Prijavnina znaša za moštvo 50 Din. Prijave je nasloviti najkasneje do sobote 30. t. m. ob 18. na naslov II. tajnika, g. Ivana Baltesarja, ravnateljstvo državnih železnic, »Ljubljanski dvor«, in sicer kuvertirane. Naknadne prijave se sprejemajo do ponedeljka 1. junija ob 10. uri proti dvojni prijavi. Upravni odbor LLAP.

Gradjanski : Ilirija, Hašk : Ilirija

Danes ob 16. se vrši na sportnem prostoru Ilirije nogometna tekma med Ilirijo in Gradjanskim SK., prvakom Zagreba in pred tem ob 15. hazenska (rokometna) tekma ženskih družen Haška, hazenskega prvaka Zagreba, in Ilirije. Gostovanje glasovitih zagrebških »purgarjev«, ki so z uspehom nastopali že po celem kontinentu, znači za ljubljansko sportno publiko pravo atrakcijo, jo in je navadno tudi najbolj obiskana vsakoletna prireditel Ilirije. Gradjanski je brez dvoma eno naših najbolj renomiranih, najsolidnejših in tehnično najpopolnejših moštev, o čemer pričajo lahorike, priborjene doma in v inozemstvu. Na praznik je z rezultatom 3 : 1 proti Hašku dokazal, da je v dobri formi in upati je, da bo danes moštvo dalo iz sebe vse, kar zna in premora. Ilirija se je proti Ostmarki in Sturmju pokazala z najboljšo strani, in ako doseže le malo nadpovprečno formo, bo zagrebškemu prvaku trd in opasen protivnik.

Najboljši sport obeta tudi predigra na venstvenih hazenskih timov Zagreba in v Ljubljane, v kateri bodo Zagrebčanke sicer predvidoma sigurno zmagale, toda bodo našle v Ilirijankah agilne protivnice.

Gradjanski : Hašk 3 : 1 (0 : 1)

Po nedeljskem porazu Gradjanskega, ki ga nihče ni pričakoval, je zagrebška sportna publika s posebnim zanimanjem pričakovala izid prijateljske tekme med Gradjanskim in Haškom. Kakor smo že poročali, je Gradjanski zmagal s 3 : 1 (0 : 1), in sicer docela zaslužen. Gradjanski je s to tekmo dokazal, da je bil poraz prošle nedelje skoraj le slučajen. Da bi bil napad Gradjanskega nekaj bolj odločen pred golom, bi Hašk doživel še mnogo večji poraz, čeprav je Gradjanski nastopil z nekaterimi rezervami. Nastopil je namreč v sledeči postavi: Volkaun, Kersting (Dasović), Vragović, Hlavec, Götz, Ivančič, Babič, Perška, Potocki, Artl, Pavlekovič.

Vodstvo doseže Hašk po enajstmetrovki, ki jo spremeni Jeren v 28. minuti v gol. Gradjanski izravna v 8. minuti drugega polčasa po Perški. Sledijo ljuti napadi Gradjanskega. Dve minuti po izenačenju doseže Götz po kornjeru lep gol z glavo. Gradjanski je vedno bolj v premoči in v 42. minuti zabije Potocki žogo v prazen gol.

Gradjanski je vsekakor pokazal, da je še vedno najboljšo moštvo Zagreba, zato je umerno, da pričakuje tudi ljubljanska sportna javnost z veliko napetostjo njegov današnji nastop v Ljubljani proti Iliriji.

Naši sportni delegati v Pragi. V Prago so včeraj odpotovali sledeči naši sportniki: prof. Bučar na mednarodni olimpijski kongres, Veljko Ugrinič na kongres FIFA in dr. Mirko Pandaković na mednarodni kongres nogometnih sodnikov.

Kriza v osješkem nogometnem podsvetu. Od 21 klubov, ki so včlanjeni v osješke mnogometnem podsvetu je 13 zahtevalo izredno glavno skupščino. Kakor izgleda, bo izvoljen nov upravni odbor, ki bo gotovo odstranil zapreke, ki so dosedaj ovirale razvoj tega podsveta.

Ilirija rez. : S. K. Krakovo danes ob 9. dopoldne na prostoru Ilirije.

Klub kolezarjev in motociklistov »Pečur« v Mariboru priredi na Binkoštno nedeljo, 31. t. m. veliko kolezarsko slavnost, spojeno z razvitim klubovega prapora ter motociklistično in kolezarsko dirko. Slavnost bo sigurno ena največjih kolezarskih prireditvev, kar jih je naš območje Maribor danes doživel. Najzanimivejša obeta biti povorka. Zastopani bodo vsi klubi Slovenije in tudi Hrvaške. Občudovali bomo celo naše olimpijske dirkače (Dukanovič, Sovič, Kosmatin, Truban itd.) na progi Maribor-Brezno-Maribor. Sportniki, ne zamudite to lepe slavnosti.

LLAP. Seja upravnega odbora v ponedeljek, 25. t. m. ob 20.30 v damski sobi kavarn »Emona«. Polna udeležba obveznost. Predsednik.

Prilid Haška v Ljubljano. Haškova družina dospe v Ljubljano danes dopoldne z brzovlakom ob 10.43 min. Članice naj se sprejema polnoštevilno udeležo. — Načelnik.

Hazena Hašk : Ilirija. Pri današnji prijateljski hazenski tekmi Hašk : Ilirija nastopi Ilirija v sledeči postavi: Kršič, Kozon, Oman, Vider, Bernik, Petan, Legan. Hašk nastopi s svojo kompletno I. družino, v kateri se nahajajo znane reprezentativne hazenašice Zagreba: Zajc, Flick in Vidrih.

Redna načelstvena seja S. K. Ilirije se vrši radi prihodnjih mednarodnih tekem v ponedeljek 25. t. m. ob navadni uri namesto v torek.

Člani smuške sekcije S. K. Ilirije se naj sigurno udeležijo sestanka, ki se vrši v ponedeljek ob 19.30 v damskem salonu kavarn »Emona«. Razgovor o poletnem treningu in o nogometni tekmi smučarjev. — Načelnik.

Lahkoatlet S. K. Primorje. V ponedeljek ob 16. trening v svrhu sestave stafete za binkoštni ponedeljek. Po treningu sestane nek. Istega naj se udeležijo: Slamič Vinko in Herman, Welbl, Umek, Franko, Janovsky, Koch, Valtrich, Jančigaj, Bizjak, Arhar, Vidic, Camernik, Glavaški, Erman, Breskvar, Umnik, Trost, Ravnikar, Erman. — Načelnik.

Darujmo za sokolski Tabor!

Domače vesti

Legenda

Sveti Frančišek je bil silno blagega srca in velik priprošnik siromakov. Ko je dožal, da ljubljanski očetje njegovega reda gradijo v Šiški veličastno cerkev, proračunano na tri milijone dinarjev, se je lepega popoldne poudal na zemljo in proti Ljubljani. Tam si je ogledal stavbišče in načrt, in blaga glajenost se je naselila v njegovo skromno srce.

Zvečilo se je medtem. Sveti Frančišek, trudni potnik, se ni maral na noč vračati proti nebesom, marveč je šel po Šiški prositi prenočišča. Pa ga ni našel nikjer. Povsod so mu trpko povedali, da vlada stanovanjska beda, da so polna poslednja podstrešja, kletke, barake. Vsak se tišči v svojem gnezdu, da je vsaj pod streho, kajti pod vedrim nebom so noči še vedno hladne in nezanesljive. Truden in obupan je svet Frančišek v pozni večerni uri našel tja med draveljske vagonarje. Se naporizane so ga sprejeli, ko je potikal na prvi vagon. Zasmilil se jim je trudni brezdomec in popotnik, toda prenočišča mu niso mogli odstopiti, temveč so mu pokazali poslednji vagon ob kraju, malo polomljen in navrtan, toda na razpolago.

Tja se je torej podal svet Frančišek in v vagonu legel na trda tla. In je takole premišljeval, preden mu je spalne zatisnil trudne oči, da bi za tri milijone dinarjev zgradil 50 ličnih stanovanjskih hišic in bi sleherni bila domok božji, ker bi obunane in bedne obitelji v njih dnevno hvalile Boga, da jih je rešil trpljenja, solz, skrbi. In še preden je zadremal na trdih tleh, je potolčil solzo sočutja. In že je mislil svojo misel v snu vahniti ljubljanskim duhovnim gospodom in očetom svojega reda. Toda se je zbal, da bi ga krivo zatožili pri Gospodu Bogu. . . . Zjutraj, komaj je sinil dan, se je svet Frančišek potrt in zamišljen odpravil nazaj proti nebesom.

M. A. C.

Vseizpremembe v državni službi. Izredni čisti profesor dr. Ojzge Gjurč je imenovan za izrednega poslanika v Londonu. V oddelku za trgovino in industrijo v likvidaciji v Ljubljani je komercialni adjunkt Ivan Lazar imenovan za tajnika v 2. skupini II. kategorije. Premoščenja sta: carinik Andrej Košir iz Dolnje Lendave v Ljubljano ter carinik Viktor Fabjan iz Ljubljane v Dolno Lendavo. Poljedelski inštruktor Anton Štrekelj v Mariboru je trajno upokojen.

Imenovanje v šolski službi. Na tehnični srednji šoli v Ljubljani je dosedanji profesor-dnevničar Fran Beran imenovan za kontraktualnega profesorja, na trgovski akademiji v Ljubljani pa za profesorja dosedanji suplent dr. Blaž Svetel.

Vojaška služba in državni uradniki. Vojaška služba se šteje v napredovanje in pokojnino v vsakem slučaju brez ozira na to, ali je državni uslužbenec odslužil vojaško službo pred vstopom ali po vstopu v državno službo. Oni državni uslužbenci, ki so se zaradi nevestitja vojaške službe pri prevzemu po novem zakonu pritožili na državni svet, dobe svoje pritožbe pozitivno rešene. Oni, ki se niso pritožili, morajo sedaj vložiti prošnje za vstetje vojaške službe.

Izstop direktorja Schlegla iz listov Jugoštampe. Iz Zagreba nam poročajo: Direktor obeh listov Jugoštampe, Zagreber Tagblatt in Novosti g. Toni Schlegl je odločil svoje mesto ter izstopil tudi iz pravnega sveta Jugoštampe. Pod vodstvom direktorja Schlegla sta ta dva lista v zadnjem času vodila intrigantsko politiko, ki je narodni stvari na Hrvaškem povzročila mnogo škodo. Schleglov odhod iz vodstva obeh dnevnikov bodo zlasti nacionalni krogi na Hrvaškem z zadovoljenjem pozdravili.

Smrtina kosa. V Kamniku je umrl dne 22. t. m. v visoki starosti 83 let g. Martin Novak, nadpošta v pokolu, stari veterinarskega nadzornika g. Jos. Sadnikarja in g. Jakoba Božiča, sodnika v Celju. V mlajših letih je bil pokojnik vesel družabnik, blagega srca, navdušen pevec in svoj čas tudi predsednik pevskega društva Lire. Udeleževal se je z veseljem narodnega gibanja ter bil neomahljiv naš pristaša. Pogreb bo danes, ob 4. popoldne. — V Ljubljani je preminul dne 21. t. m. g. Matila Kjafež, brzojavni mojster v pokolu. Pokojnik je bil vester uradnik ter ljubezniv človek, ki ga je vzbujal vsak, kdor ga je poznal. Blag jima spomin, žalujočim naše odprtje sožalje!

Odlikovanje orožnikov. Z zlato svetilno za hrabrost je odlikovan: orožniški narednik Fran Valenčič, podnarednik Anton Godic in Josip Martin, korporali Stefan Strnad, Janko Bunčič, Fran Kosmač, Ivan Hegler in Ferdo Dervušek, ter orožniki-redovi Ivan Sitar, Anton Kapun in Ivan Dlesko.

Razvrščanje učiteljev z nezadostno kvalifikacijo. Posebni ministrski komitej, sestojel iz ministra pravde, ministra prosvete in ministra financ, je razpravljal te dni o vprašanju razvrščanja učiteljev in učiteljic z nezadostno kvalifikacijo. Stori je bil sklep, da se ti učitelji lahko razvrstijo v III. kategorijo državnih uradnikov.

Poletni vojni red na naših železnicih. stopil 5. junija v veljavo.

Otvoritev železniške zveze s Splitom. Kakor nam poročajo, se dela na železniški progi Gračac-Knin bližajo koncu in progga bo takoj enega meseca gotova. Slovenska otvoritev se vrši po dosedanjih dispozicijah na Vidovdan ali pa na Petrovdan. Na progi bo uvedenih več osebnih vlakov in eden brzojavni v vsaki smeri, po eden brzojavni Zagreb-Split z direktnim vagonom Beograd-Split ter restavracijskim vagonom.

Direktni vagon Ljubljana-Split ni predviden, baje radi preobremenitve vlaka. Brzojavni bo vozil od Zagreba do Splita približno 11 ur ter bo imel v Karlovcu priključek na osebni vlak, ki odhaja ponoči iz Ljubljane. V Splitu se sedanji povsem nezadostni kolodvor provizorično razširi, dokler ne bodo na razpolago krediti za zgradbo nove moderne postaje.

Skupen izlet v Pariz na umetno obrtno razstavo. »Probudca«, gospodarski odsek, priredi dne 5. junija 1925. s posebnim vlakom izlet preko Milana in Zeneve v Pariz. Medpotoma enodnevni ogled Milana in Zeneve. Prihod v Pariz je 8. junija zjutraj, povratek pa 13. junija zjutraj na progi Basel-Zürich-Insbruck-Bellak-Jesenice. Prihod v Ljubljano 14. junija. Voditelji v Parizu in po razstavi bodo na razpolago. Preskrbljeno je za hrano in prenočišče. Celokupni stroški za vožnjo, hrano in prenočišče bodo znašali približno 2000 Din. Prijave za udeležbo prejema kakor tudi vsa pojasnila daje »Gospodarski odsek Probuca« v Ljubljani, Tehniška srednja šola.

Najstarejši srbski slikar umrl. V Beogradu je predvečerašnjim umrl Steva Todorović, član akademije znanosti in umetnosti ter najstarejši srbski slikar. Dosegel je visoko starost 93 let.

Visoka starost. V slavonskem selu Privlaka je umrla prošli četrtek vdova Pavla Borovac v visoki starosti 104. let.

Podržavljenje policije. V ministrstvu za notranje zadeve je bil te dni dovršen načrt zakona o organizaciji policije za celo državo. Načrt se razpošlje vsem pristojnim oblastim, da podajo o njem svoje mnenje in predvideva podržavljenje policije v vseh mestih, ki imajo nad 10.000 prebivalcev.

Sava in Donava padata. Po poročilih iz Beograda se v zadnjih dveh dneh opaža stagnacija v pritoku Save in Donave. Vodomer na Savi kaže že tri dni višino 96 centimetrov nad normalo. Ako ne bo te dni zopet deževalo, bo voda začela popojati. Okolica Beograda je še vedno pod vodo.

Bolniški dopusti državnih uradnikov. Vlada je odredila, da smejo v bodoče zdravniški izdajati uradnikom bolniška potrdila le do 15 dni dozdevne bolniške dobe. Za slučaj daljšega bolehanja se mora uradnik obrniti na velikega župana, ki odredi nato preiskavo z zdravniško komisijo. Pri kroničnih boleznih se mora vrh tega obvestiti pristojno ministrstvo. Zdravniki se bodo morali strogo držati teh predpisov.

Cepjenje zoper kozje. Kakor znano, je cepjenje zoper kozje v prvem letu starosti za vsakogar obvezno. Da bodo starši mogli tej zakoniti dolžnosti glede svojih otrok brez vsakih stroškov zadostiti, se bo v Ljubljani vršilo javno brezplačno cepjenje zoper kozje in sicer: za Barje v ponedeljek dne 8. junija v tamkajšnji šoli; za Spod. Šiško v soboto dne 6. junija v tamkajšnji šoli; za Vodmat v petek dne 5. junija v Mestnem zavetišču za onemogel v Japljevi ulici 2; za vse ostalo mesto v torek dne 2. junija v sredo 3. junija in v sredo 10. junija v Mestnem domu, vsakokrat ob 16. popoldne. K cepitvi naj se prinese vsi otroci, ki sploh še niso bili cepljeni in tudi oni, pri katerih cepjenje doslej ni imelo uspeha. Starši, ki bodo dali svoje otroke cepiti po zasebnem zdravniku, morajo na mestnem fizikatu predložiti dokazilo o cepitvi.

Najboljši na domači tomboli dobiček, Bonattijev čokolade je zavitek. 248-a

Katoliški škofi iz Jugoslavije na potu v Rim. S posebnim vlakom se je odpeljal včeraj prvi transport jugoslovenskih romarjev v Rim. Tega prvega potovanja se udeležujejo le »ta nobela« verniki. Na čelu jim je 9 jugoslovenskih škofov z beograjskim nadškofom Rodičem in zagrebškim drjem Bauerjem. Vlak, ki vozi iz Zagreba preko Karlovca in Reke do Rima je upravljaško sestavljen. Škofi imajo na razpolago dva najlepša salonska voza, ostali potniki pa nove velike reparacijske vagona I. razreda. Tako naša država pri vsaki priliki izkazuje posebno pažnjo katoliški cerkvi in njenim predstavnikom. Kar se škofov tiče, bi bilo na vernike seveda napravilo stokrat lepši vtis, ako bi bili šli na romanje skromno in ponižno, kakor se spodobi za služabnike božje in ako bi ogromno svoto, ki jo izda država za luksuzno provedbo njihovega izleta poklonili siromakom svojih škofij kot lepo darilo v svetlem letu. . . .

Otvoritev liške železnice in »Jadranskega Strazja«. Na zadnji seji »Jadranskega Strazja« je bilo sklenjeno, prirediti povodom otvoritve liške železnice velik izlet na Jadran. V Splitu in Šibeniku so priprave za sprejem gostov iz prestolice že v polnem teku. V Splitu se bo vršila istočasno razstava »Jadranskega Strazja«, otvoritev novega muzeja in gospodarska razstava. Nova železnica, ki je izredno velikega gospodarskega pomena, bo otvorjena najbrže 28. junija.

Komunistični voditelj Novaković izpuščen. Kakor znano, je bil približno pred enim mesecem bivši komunistični poslanec in urednik beograjskega komunističnega lista »Radnički Glas«, Kosta Novaković, za časa svojega bivanja v Zagrebu aretiran in obsojen na 14 dni zapora ter za izgon iz Zagreba. Ravno, ko je prešal svojo kaznen, je izbruhnila v policijskem zaporu epidemija pegastega legarja, tako da je moral Novaković prestat še 14 dnevno karanteno in je bil zato šele v polek izpuščen iz zapora. Odšel je takoj v Beograd.

Izenačenje davkov. Finančni minister je imenoval komisijo, ki ima izdelati v najkrajšem času zakonski predlog za izenačenje davkov, ki bi prišel pred Narodno skupščino že v začetku julija. Kot člani komisije so imenovani: gen. ravnatelj direkcije neposrednih davkov Josip Stojanović kot predsednik, dr. M. Nedeljković, Dragutin Pinter, Dušan Letica, dr. Karel Šavnik, Ve-

lizar Nikolić dr. Cvetko Gregorić in dr. Dragutin Mihačević. Komisija mora prirediti svoje delo 17. t. m.

Potniki za Zedinjeno državo. Po ameriškem zakonu o priseljevanju iz leta 1924. pride v Zedinjene države lahko kot nedoseljenec »tujec«, ki obiskuje Zedinjene države začasno kot turist ali začasno po opravku ali za zabavo. Zgodilo se je nekoličkrat, da se taki potniki, ko so prišli v deželo, iskali zaslužka, in nekateri so ga tudi našli. Ministarstvo dela pa stoji na stališču da je tak potnik izpremenil svoj status in izgubljal pravico bivanja v deželi. Ne le, da se taki nedoseljenec deportirajo, temveč s svojim postopanjem škodujejo tudi potnikom, ki prihajajo v deželo v popolnem soglasju z zakonom: kajti oni utrjujejo sum ameriških doseljenjskih oblasti, da poskušajo obiskovalci pod pretvezo, da so le potniki, izigrati zakon in se stalno naseliti v deželi, in zaradi tega postopajo z največjo strogostjo; če se temeljito ne prepričajo, da je dotični nedoseljenec res prišel le kot turist ali potnik, ne sprejmejo niti bona za garancijo, ampak ukazejo deportacijo.

Marsikdo je že pozabil, odkod izvira beseda »Pekatele«. P. k. t. t. so začetnice »Prva kranjska tovarna testenin«. Ako daš črkam vokalni prigras, dobiš ime ki ga je dala tovarna svojim izdelkom. 203

Člane I. splošnega društva Jugoslov. upokojencev opozarjamo na redni občni zbor, ki se vrši dne 24. t. m. pri »Zlatorogu« Gosposka ulica 3. v Ljubljani. Točna udeležba dolžnost. — Predsednik.

Slovenski biografski leksikon izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniški celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali Din 90 za posamezni zvezek. Naročila sprejema in oddaja že prvi zvezek založnica **Zdržna gospodarska banka v Ljubljani** in njene podružnice.

Ustanovna skupščina vseh zdravniških društev v Sloveniji se vrši dne 30. maja t. l. popoldne ob 5. v zdraviliškem domu držav. zdravilišča Rogaska Slatina. Ob pol 9. zvečer priredi na čast udeležencem Slov. zdravniško društvo v Ljubljani družinski večer s sodelovanjem lastnega salonskega orkestra in pevskega zbora. Vozne oiašave bomo pravočasno dostavili vsakomur, ki se je prijavil. Čas odhoda naznamimo potom listov. — Tajnik Slov. zdrav. društva. 1078

Bluze

švicarska vezena po reklamni cenli.

Modna trgovina

F. & M. Rozman, Židovska ulica 4. Svilene nogavice à Din 34.—

Zoper sramnično vnetje ter jalovost krav in telic. — Bosulini svečenice z živinodržavniškim navodilom 30 Din škatla. Izdeluje in razpošilja: lekarnar Hočevar, Vrhnika. Zaloga Salus, Ljubljana.

Spiljonka Andričeva v kaznilnici. Kasacijsko sodišče v Beogradu je zavrnilo priziv špijone Andričeve, ker je njeno kaznivo dejanje dokazano. Razsodba prve instance je v cellem obsegu potrjena. Andričeva bo te dni izročena kaznilnici v Mitrovici.

Smrtina nesreča. Na Ucu je zasula semlja 27-letnega delavca France Turka, ki je bil pod nekim gričem zaposlen v vinogradu. V trenutku nesreče je bil navzoč njegov triletni sinček, ki je jokaje klical očeta in skušal z rokami odgrbeti zemljo. Ko so prihiteli na pomoč sosedi in odkopali zemljo, so našli Turka že mrtvega. Žena ponesrečenca je vsled žalosti zblaznela.

Zagonetna smrt. Manjkerica Margareta Szabo v Zagrebu se je zdavila več dni na kliniki, ker so jo boleli zobje. Predvečerašnjim popoldne so ji izdrl iz zob. Ko je prišla domov je čutila še vedno velike bolečine ter je izpla čašico konjaka, da si olajša bolečine. Par minut nato je umrla. Zdravnik je odredil, naj se mrtvo truplo prepelje v prosekuro, da se ugotovi vzrok smrti.

Oborožena ciganska tolpa. Dne 18. t. m. sta posestnik Janez Zajc ter njegov 15-letni sin Jože iz Gamelj opazila v takozvanem »raškiškem hribu«, 2 km severovzhodno od Zg. Gamelj pod Rašico 8 oseb broječo cigansko tolpo, obstoječo iz starejših in mlajših moških ter žensk. Ko sta jih opazovala, sta videla, da imajo na tleh poleg ležišča večje posode masti ter druga živila. Eden izmed ciganov pa ju je opazil, naka ju je prišla tolpa ogrožati s samokresli in sta morala pobegniti. Zadržanjerija je pričela na njuno priljavo cigane takoj zasiedovati, vendar pa so med tem že neznano kam izginili.

Vlom v Stari cerkvi. V noči na 20. t. m. so cigani, ki so se že dalje časa klatili v okolici Črnomlja, vliomili v trgovino Alojzija Grimsa v Stari cerkvi. Odnesli so veliko množino novega perila, moškega in ženskega, več kravati in manufakturnega blaga. Prilastili so si tudi velike množine jedil. mila, krtič itd. ter 375 Din gotovine. Skupna škoda znaša 11.112 Din.

Razne tatvine. 24 letni delavec Anton Vidovič iz Hajdin pri Ptujju je ukradel hlapcu Francetu Saterju v Gotovljah več oblike v vrednosti 1200 Din. — Anton Kocak iz Velike vasi pri Kamniku je 17. t. m. vliomil v hišo Marije Knežak v Slivnem pri Laškem in je odnesel 16 kg masti ter več kosov suhega svinjskega mesa v skupni vrednosti 800 Din. — Marija Skrabl iz Slivnice pri Mariboru znana vlačugarica, je beračila pri posestniku Konradu Lesaku v Framu ter mu ob tej priliki odnesla par ženskih in moških čevljev.

Ubešli ponarejevalci denarja. Poročali smo, da so pred 2 tednoma v Račah pri Mariboru aretirali preigranega zločinca Janca Poličnika, ki je odsedel že 12-letno ječo radi ponarejanja denarja. Potočnik je pri aretaciji streljal na orožnike, ki so ga nato malo obstrčili in spravili najprej v mariborsko bolnico. Ko je okrevaj, so ga vložili v preiskovalni zapor okrognega sodišča. Tam pa je težil o novih bolečinah. Ker je imel res 30 stopinj vročine, je odredil sodni zdravnik, da ga zopet prepeljejo

REMINGTON MODEL 12 najnovejši AMERIKANSKI PISALNI STROJ. — Dobavlja samo Franc Bar, Cankarjevo nabr. 5

jo v splošno bolnico. Potočnik se ni izkazal hvaležnega tej pozornosti. Ze prvo noč je uporabljal ugodna priložnost za pohod v lepi majnik. V noči od četrta na petek je neopazno zapustil bolnišnično sobo in izginil iz bolnice, ne da bi ga doslej našli. Sodni zdravnik se je torej zastoj bal, da mu prekršec umrje v zaporu. Potočnik je bil aretiran radi zopetnega suma ponarejanja denarja. Malo prej je namreč nakupil v Zagrebu velike množine kemikalij, barv in aparatov za ponarejanje bankovcev.

Iz Ljubljane

u— Malo več obzirnosti. Naročnik našega lista nam piše: Bela Ljubljana se razvija, sicer polagoma, toda vidno in stalno. Stavbena kriza ne bo trajala večno. Izboljšanje cest in hodnikov, regulacije Ljubljane in drugo mora priti na vrsto in tako smemo upati, da bo slika ljubljanskega mesta v doglednem času v lepi harmoniji z divno lego in krasno naravo okolice. Do tega časa pa se bo treba truditi, da tudi življenje v mestu postane malo bolj mestno in da se odpravijo vsaki nedostatk, ki odbijajo tulca. V tem pogledu je v prvi vrsti omeniti neprestano zvonjenje in pritkavanje v ljubljanskih cerkvah, ki se začne v zgodnjih jutranjih urah in se potem po merilu, kako je cerkveniku dolgčas, z malimi presledki nadaljuje ves božji dan v pozni mrak. Nisem še našel na nobenega tulca, ki bi se pomilovalno ne smehljaj tej čudni razvadi. Cerkevna gospoda bi pa morala tudi pomisliti, da je to bingljanje prava muka za zdrave ljudi in neznosna nadloga za bolnike. Zvonjenje bronze je lepo in idilično, toda ono spada v vas, na prosto, ne pa med zidovje večjega mesta, kjer bi se moralo omejiti na neobhodno najmanjšo izmero. Torej prosimo milosti, gospodje cerkveniki! Nekoliko novejša pridobitev in posebnost ljubljanskega mesta, ki je enako dvomljive vrednosti, je pretresljivo življenje premogartev po ulicah. Ker policijsko ravnateljstvo tega nepotrebnega življenja očito ne sliši in je morda mnenja, da melodično življenje naše nadebudne mladine ne zadostuje, ne bo drugega izhoda od sledečega: Sladoledarji naj se oborožijo s silenami, peskarji s hupami in mlekarice s trobentami, potem bo ta koncert v zvezi z ubranim jeklom šentjakobske cerkve morebiti le tako gласen in blagodeen, da bo izrazil pozornost policijske oblasti. Do tega časa pa kaže potrpeti, kaj ne, gospod urednik?

u— Jubilej. Te dni je praznovan med svojimi ožjimi prijatelji šolski ravnatelj v pok. g. Janez Levec svojo 70-letnico. Gospodu ljubljanki, ki je še vedno telesno in duševno čil in zdrav, iskreno čestitamo k njegovemu jubileju in mu želimo še mnogo let preživeti med nami v zasluženem pokoju. Gospod Levec je bil namreč markantna osebnost na šolskem polju in je bil pravi večak v pedagogičnih in didaktičnih stvareh, vsled česar je užival med šolskim svetom velik ugled in spoštovanje. Mnogo se je bavil tudi s pomožnim šolstvom in je bil še pretežno leto eksaminator v teh predmetih. Zelo zaslovel je tudi njegov »Levčev lepospis«, ki je še vedno v rabi na vseh šolah. Možu značaju, ki ni nikdar klonil tilnika osebnim koristim, temveč, ki živi samo poštenj, napredek in znanosti in ki ga pozna vsa Ljubljana, se enkrat na mnoga leta!

Ne vprašajte zakaj

ampak poskusite „Mirim“ čokolado, da se prepričate o njeni fini kakovosti.

u— Triglavski prijatelji večer, ki ga je v petek zvečer priredila ljubljanska podružnica Jug. akad. društva »Triglav« o priliki tretje obletnice obstoja društva v Ljubljani, je uspel v splošno zadovoljnost članov in navzočih starešin. Kljub pomladanski sezoni, ki za podobne večere ni pripravna, je prišlo v restavracijo »Zvezda« med mlade Triglavane precej ljubljanskih starešin. Odsotnega poverjenika Starešinske zveze za ljubljansko okrožje, dr. Pramselsa, je zastopal glavni urednik »Slov. Naroda«, starešina Rasto Pustoslemšek. Potem, ko je pozdravil vse navzoče, se je predsednik, Jurist Golouh, v kratkih besedah spominjal smrti odličnega starešine univ. prof. dr. Iv. Zolgerja, nato pa je v imenu Triglavovih čestitali starešini Rasto Pustoslemšku k 50-letnici njegovega rojstva, ki jo praznuje jutri v ponedeljek 25. majnika. Po prečitaniju nekaterih pismenih pozdravov so govorili še Jurist Planinšek (slavnosni govor), šef rudarskega glavarstva dv. sv. V. Stigar, glavni urednik Rasto Pustoslemšek ter žns. Jurist Hočevar. Aktivni člani kakor tudi starešine so izražali željo po večkratnih skupnih sestankih, posebno v priimejšem zimskem semestru. Da je bil triglavski večer tem lepši in zabavnejši, sta poskrbela društveni orkester in pevski zbor.

u— Ustanovitev zveze stavbnih zadrug. Sročil se je vršil v gostilni pri Miraku na Rimski cesti, sestanek zastopnikov raznih občekoristnih stavbnih zadrug, katerih naloga je, oskrbeti svojim zadrugarjem stanovanja ali lasine hiše. Zastopniki poednih zadrug so poročali o njihovem delovanju ter soglasno poudarjali potrebo po ustanovitvi zveze za vse zadruge te vrste v Sloveniji. Razmotrivalo se je tudi, kako bi se moglo pri združenju samopomoči računati na pospeševanje zadrugnega namena potom občin in države. Končno je bil izvoljen pripravljalni odbor za ustanovitev zveze stavbnih zadrug, ki se je konstituiral takole: g. Anton Kristan, predsednik, Emil Podkrajšek, tajnik, vsenčlanski profesor dr. St. Lapajne, glavar dr. Spilker-Muys, Miroslav Zupan, član odbora, Zadruga »Bajtar« bo svojega člana v ta odbor pozneje nomi-

niral. Vse občekoristne stavbene zadruge v Sloveniji, ki se zanimajo za pristop k bodoči »Zvezi S. Z.«, dobe potrebne informacije pri predsedniku pripravljalnega odbora.

u— Plebiscit v kinu. Da ustreže željam kinobiskovalcev glede začetka predstav v poletnem času, je kino »Matica« razpisal tozadevno neke vrste plebiscit med svojimi obiskovalci. Pri vseražljivi predstavah je namreč razdelil vsem posetnikom posebne listke, ki naj jih ti izpolnijo in nato vrnejo blagajni. Podjetje je s tem vnovič pokazalo, kako zelo se trudi, da bi ustreglo svojim obiskovalcem in jim slo kar najbolj na roko.

Fant iz Flandrije

Film serije 1925-26

Jackie Coogan

priide v

Elitni

Kino

u— »Človeka z bombami«, pesniško zbirko Antona Podbevška, so pričeli prodajati v vseh ljubljanskih knjigarnah za ceno 30 dinarjev.

u— Občinstvo opozarjamo na koncert mladih komponistov Bravničarja in Kokoja, ki se vrši v ponedeljek zvečer v Filharmoniji. Na koncertu nastopijo gg. Lovčeta, Thierjereva, Balaika, Čvečič in Svetel. Vstopnice v Matični knjizarni.

u— Promenadni koncert muzike Dravske divizijske oblasti v »Zvezdi« se vrši danes ob enajstih popoldne. Spored: 1.) Brodli: »Iz Niše in okolice«. 2.) Rossini: ouverture Koperi »Viljem Tell«. 3.) Čajkovski: Velika fantazija iz opere »Evgenij Onjegin«. 4.) Pahor: Suitsa šaljivih in veselih slovenskih narodni pesmi.

u— Promenadni koncert na Viču pred šolo priredi danes Godbeni odsek nar. žel. glash. društva »Sloga« od 10. do 12. ure. Prijatelji glasbe se vabijo.

u— Sokol Moste priredi na binkoštni ponedeljek v Vodmatu javno tombolo s sodelovanjem godbe Dravske div. oblasti. Po tomboli se vrši velika veselica v Kodlevo parku. Vsi, ki prisostvujejo tomboli, imajo tudi k veselici prost vstop. Ne pozabite si preskrbeti par tablic. Dobitki so krasni. 1004

u— Izredni občni zbor bo imela Gospodarska preiskovalnica r. z. z. o. z. v Ljubljani dne 8. junija 1925 ob 10. popoldne, Kongresni trg 1. I. nadst., z dnevnim redom: razdruba in likvidacija zadruge.

u— Pevski zbor Glasbene Matice. V ponedeljek 25. t. m. ob četrh na sedem vaja in sestanek mešanega zbora v naši pevski dvorani. Važno radi cerkvenega koncerta. Odbor.

u— Policijske prijave. Od petka na tobo to so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 sum tatvine, 1 tatvina, 1 telesna poškodba, 1 popad od psa; 1 prestopok motenja posesti, 13 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka beračenja, 1 prestopok prekoračenja policijske ure in 1 prestopok obrnega reda. Aretacije so se izvršile 4. in sicer: 1 radi prestopka krošnjarstva, 1 radi beračenja in 2 radi homoseksualnega pregreška.

u— Surovost. Brivskemu mojstru Karolu Hejšku, ki ima svojo delavnico na Medvedovi cesti št. 32., so nočni razgrajci v noči na 21. t. m. razbili dva reklamna izveška. Storiici so ostali kljub poizvedovanju do sedaj še neznan.

u— Neprijetna kupovalca. Trgovca Ivanka Kušan na Karlovski cesti 34. je opazila v trgovini, da ji je zmanjkala srebrna ura, katero je imela na prodajalni mizi. Tatvina sta osumljena dva kupca, ki sta se zelo sumljivo obnašala in brzo izginila iz lokala.

Iz Maribora

a— Čiščenje v Rušah. Mariborski veliki župan dr. Pirkmayer je odredil še naknadno strogo revizijo v znanem zaledju inozemskih nastavlencev v tvornici za dušik v Rušah, kjer je vodstvo ob priliki revizije od strani ministrstva socialne politike oziroma inšpektorata dela proglasilo razne manipulativne nastallence za nemadomestljive. Pri proteljiranju nadomestilivih nemških inozemcev so prizadeli tudi nekateri Slovenci. Energična roka velikega župana je izzvala umljivo zadoščenje pri naših ljudeh, zlasti pri onih, ki kljub svojim zmognostim zamažujejo kruha na domačih tleh, ker nemška industrijska podjetja v veliki meri forsirajo Nemce, kakor se je pokazalo ta teden zopet pri mariborski tovarni viljakov Splošne stavbene družbe, kjer so odslovili slovenskega ključavničarja, ki je povedal, da ne zna nemški, da pa ga to ne ovira pri delu. Cenu inšpekcija dela, ki izganja iz Maribora brate Čeha, ne poseže v te kričeče razmere?

a— Radi izpadov o križevski opskarni so vložili prizadeti gospodje proti »Naši Strazi« tožbe radi žaljenja časti, ker smatrajo pod svojo častjo, da bi s »Stražo« polemizirali o tej lažljivih in zlobnih izmišljotinah.

a— Sezona majniških izletov v Mariboru. Včeraj se je odpeljalo iz Maribora na majniške izlete iz raznih zavodov okrog 1200 dijakov in dijakinj z jutranjimi vlaki, kar je bil do sedaj v Mariboru rekord. Vlaki so odšli vsi brez zamude in je železnica vzor-no poslovala.

a— Kolodvorska restavracija, ki je bila po prevratu v rokah Nemca Stickerja, bo prišla to poletje v roke slovenskega gostinčarja. Tozadevni rok razpisja je že potekel in bo sedaj ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani sklepalo, kateremu izmed mnogost

Danes ob 15. uri

Igrišče Ilirije

Ob vsakem vremenu

Danes ob 16. uri

Podrobnosti v listih

h a z e n a

n o g o m e t

HAŠK (Zagreb) : ILIRIJA

GRADJANSKI ŠK (Zagreb) : ILIRIJA

nem kolodvoru. Istočasno se bodo oddale tudi nekatere druge restavracije, kot na Pragerskem, Zidanem mestu in drugod v najem.

a— Socialistični sbod. Socialisti so imeli večeraj zvečer na vrtu Delavskega doma javen sbod, na katerem so razpravljali o komunalni politiki v Mariboru ter napadali zlasti narodni blok na magistratu zaradi delavskih plač in oddale mestnega kina občinskemu svetniku Iv. Rogliču.

a— Ceno mesa. V ponedeljek dne 25. t. m. od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici pri mestni klavnicni prodalo približno 160 kg govejega mesa po 9 Din kr. Prodaja samo na konsumente po 1—2 kg.

a— Zopetno širjenje škrlatinka. Ta teden so morali ukiniti pouk do konca meseca na prvi mestni deški osnovni šoli, ker se je tam pojavila škrlatinka. Mestnemu fiziku so prijavljena tri nova obolenja; poleg tega je obolelo na škrlatinki že prej 11 oseb.

a— V ljudski univerzi predava v ponedeljek z. inž. Lupša o svojem potovanju po Siamu.

a— Mestna Orjuna Maribor. V torek 26. t. m. ob 8. zvečer je obvezni sestanek vseh na udeležbo kongresa v Beogradu priglasenih članov in nečlanov in sicer na vrtu Narodnega doma, v slučaju neugodnega vremena pa v vestibulu istotam. Na sestanku se bodo dale natančne smerice glede odhoda, legitimacij, prehrane, priložnosti itd. Predsednik M. O.

a— Morilka Miklovo družine Zlatič in Čič prideta pred sedanje poročno zasedanje, ki prične 15. junija. Kakor poroča informator »Straže« iz jemišnice okrožnega sodišča, simulirata Čič in Zlatič umobolnost in bodo oba zločinca še pred poroto poslali v Ljubljano na opazovanje v umobolnico. Obtožnica proti Čiču in Zlatiču pa kaže še sploh ni vložena.

a— O krizi marksizma je priredil bivši župan, učitelj Viktor Grčar, v Delavskem domu serijo predavanj, ki jih še ta teden nadaljuje.

Iz Celja

a— Kongres JČ-Lige v Celju. Mestni magistrat in srezko poglavarstvo sta izdala skupen razglas, v katerem se narodno občinstvo poziva, da danes dne 24. t. m. pristočno sprejme češke in jugoslovenske goste, ki prispejo z jutranjima vlakoma iz Ljubljane in Maribora na kongres Jugosl.-češke Lige v Celju.

a— Licitacija košnje. Danes dne 24. t. m. ob 9. dopoldne se vrši v mestnem parku licitacija košnje celjskega Olepševalnega društva. Sestanek interesentov ob 9. dopoldne pri vremenski hiši.

a— Ugotovitev. Notico v zadnji številki našega lista, da sta dr. Rudolf Dobovišek in Joško Pirc izstopila iz narodno-socialistične stranke, popravljamo v toliko, da dr. Rudolf Dobovišek ni izstopil iz stranke, marveč le iz kraljeve organizacije NSS.

a— V mestni klavnicni je bilo v času od 11. do 17. maja zaklanih 79 komadov živine: 1 bik, 19 volov, 12 krav, 4 telice, 14 telet in 29 svinj. V istem času je bilo uvoženih 3263 kg mesa: 731 kg govedine, 2194 kg teletine in 338 kg svinjine (od tega 60 kg slanine).

Iz Trbovelj

a— Ven v prosto naravo. Ker se obeta, da bo danes lep dan, sledi iz tega, da bo tekom dneva odšlo več tisoč ljudi iz Trbovelj v različne smeri na sprehode ali pa na izlete. Tako se je preteklo nedeljo nabralo na Kumu par tisoč ljudi, največ izletnikov, čeprav se je vršilo tega dne blagoslovljanje novih zvonov. Z gore so se vračali še upo polno; od vseh strani je odmevalo ubrano petje. Kar je grajati je to, da smo opazili precej do nezvesti pijanih ljudi, ki so dali mnogo misliti.

a— K današnji predstavi pri Fortiju. Sokolsko gledališče nas je naprosilo, da popravimo v naslednjem napaki, ki sta na gledaliških lepkih za predstavo »Pot v peklo«, napovedano za danes zvečer ob 8. Uloga »Barbe« igra sestra Uletova in ne, kakor je pomotoma navedeno na lepkih, Franci Ule. Tudi stanejo sedeži II. reda 6, III. 4 Din, in ne, kakor je na lepkih II. 4, III. 6 Din. Toliko cenjenemu občinstvu v vednost.

a— Diskusija o invalidskem zakonu. Danes ob 4. pop. ima invalidska organizacija pri šolnu diskusijo o invalidskem zakonu, za katero vlada veliko zanimanje.

a— Po nedolžnem v zaporu. Pri zadnjih aretacijah je bil med drugimi odvzeten v celjske zapore tudi 17letni Ivan Jesih, ru dar po poklicu, ker je bil pomotoma osumljen hudodelstva po čl. 1. zakona o zaščiti države. Po 14dnevem zaporu je bil končno izpuščen faktorji, ki so zakrivali pomoto, naj bodo v bodoče bolj pazljivi, ker ne gre, da bi se zamenjavalo ljudi. Peter Jesih, eden glavnih komunističnih omladincev, ta je bil namreč mišljen, se mudi sedaj že leto dni na Francoskem, zato se čudimo, kako je prišlo do zamenjave.

a— Bolezen med šolsko mladino. Ze par tednov sem še zelo širijo ošpice med šolsko mladino, kar je pripisovati dejstvu, da starši ne prijavljajo slučajev bodisi iz tega ali onega vzroka.

a— Podružnica Jugoslov. Matice ima danes ob 4. pop. v Dimnikovi gostilni svoj redni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Zapisnik zadnjega obč. zbora; 2. Poročilo starega odbora; 3. Volitev novega odbora; 4. Slučajnosti. Pri lanskem občnem zboru se je žalilo pristaja demokratske stranke, zato bi bilo priporočljivo, naj bi sedanje vodstvo gledalo, da se ne bodo več pojavili podobni slučaj, kar prav gotovo ni v prid take institucije, kakor je Jugoslovenska Matica.

Vesti iz Prekmurja

Sreška organizacija demokratske stranke za srez M. Sobota ima v nedeljo, 24. t. m. ob 10. uri dopoldne svoj redni letni občni zbor v prostorih g. Turka v M. Soboti s običajnim dnevnim redom. Poročal bo delegat iz Maribora o političnem položaju. Vse predsednike, tajnike in delegate krajevnih organizacij za srezki odbor prosimo, da se srezkega zbora brezpogojno udeležijo, ako so zadržani, pa naj pošljejo namestnika.

Novi šolski nadzornik. Pri srezkem poglavarstvu v Dolnji Lendavi je nastopil te dni svoje mesto šolski nadzornik g. Cepuder.

Avtomobilska zveza. Nova avtomobilska zveza z D. Lendavo je hvaljevredna za oddaljene kraje. Ljudstvo si pač želi še boljše zveze, tako da bi prihajal avto iz Murske Sobotke preko Beltincev čez Turnišče na Dobrovnik in od tu v Doljno Lendavo. S tem bi bilo pomagano vsemu tamkajšnjemu prebivalstvu, izostali bi Tešanovci in Martjanci, ki itak ne pridejo v poštev za Doljno Lendavo. Bogojina pa ima tako blizu v Dobrovnik.

Iz Primorja

a— Tužna Istra. Tržaški »Piccolo« toži zadnje dni na dolgo in široko radi bede istrskega ljudstva. Prebivalstvo nima denarja, da bi plačalo davke, katere iztirjujejo eksekutorji na najbolj neumljen način kar jih pomnijo ljudje. Vse je »naprodaj«, samo da se odrine davek državi. Končno poziva list Tržačano, naj prikaže Istri na pomoč, da se olajša grozna beda. A te bede so krivi zopet — slovanski agitatorji. Seveda, saj oni vladajo Istri.

a— Gorilsko pevsko društvo priredi tekom meseca junija v Gorici dva koncerta. Zbor se je okrepil s novimi pevskimi močmi, kar je zelo razveseljivo in bo vsekakor služilo napredku slovenske pesmi.

a— Domače črešnje na gorilskem trgu. Prvo domače črešnje so prišle na gorilski trg pretekli teden. Sprva so jih prodajali po 6 lir kg, zdaj pa se že prodajajo po dve in pol liri.

a— Konec sezone gorilškega dramatičnega društva. Dramatično društvo v Gorici, ki je delovalo v prošli sezoni pod vodstvom g. Bratuža, je zaključilo letošnje gledališke predstave z igro »V nižavi«. Sedaj se podajajo igralci na gostovanje v Brda.

a— Trojezična revija v Gradežu. Italijani so v reklamni res zelo iznajdljivi narod. V Gradežu naznanjajo skorajši izid revije, ki se bo imenovala »Sa spiaggia di Grado« in bo priobčevala tekst v italijanskem, češkem in nemškem jeziku. To vse sveda samo radi tega, da bi prišlo v Gradež čimveč Čehov in Nemcev, ki so Italiji kot predmet izkoriščanja vedno dobrodošli.

v nemščini. Vsi frankfurtski dnevniki so ocenili produkcijo zelo laskavo.

a— Frankfurter Zeitung« poroča o prireditvi tako-le:

Malokdo, ki se je udeležil večera jugoslovenske muzike, je vedel do tega časa kaj o glasbi Srbov, Hrvatov in Slovencev! Sele Hermann Scherchen je razložil, da imajo Srbi, Hrvati in Slovenci lastno glasbo, ki se izraža na vesel ali žalosten način. ter je deloma umetnega, deloma narodnega značaja. Govornik je povdarjal, da Jugoslovenci še nimajo prave umetne glasbe v evropskem pomenu besede. Da pa je jugoslovenska narodna glasba na visoki stopnji, je kmalu pokazala pevka ga. Beatrice Sutter-Kottlerjeva, ki je zapela tri slovenske narodne pesmi in isto je izpričal tudi zbor a cappella, ki je zapel Mokrajnčev »Na Ohridskem jezeru«.

Anton Lajovic, Slovenec, nam s svojimi zbori priča o narodnem in cerkvenem tonu, ki prevladuje v tej glasbi, toda obenem je razodeva živahnejši temperament, civilizacijsko in evropsko. V Mariju Kogolu in L. M. Škerjancu se to kaže še bolj očitno. Kogoleve klavirske skladbe pričajo, da so več nego poskusi v prehodni dobi. Škerjančeve pesmi in preludiji za klavir pa kažejo orientacijo slovenske glasbe v novem francoskem in novem ruskem slogu.

Hrastniški pralni prašek tako brzo pere, da gospodinja hvali ga čez vse mere. 190-a

Ptujsko gledališče

Ptujsko dramatično društvo je zaključilo sezono z uprizoritvijo Spicarjeve narodne igre »Miklova Zala«. Rajni dr. Jakob Sket, slovničar in pisatelj je ustvaril povest »Miklova Zala«, kjer je naslikal del zgodovine našega naroda.

Slikal je strašno nesrečo, ki je prišla v deželo s turškimi vpadi; moške so Turki pobili ali jih pa odpeljali v ujetništvo, ženske so oskrnili ter jih tudi jemali s seboj. Druga nesreča so bili židje, ki so stiskali narod gnotno ter ga izdajali prvotimovnemu sovražniku. To povest je srečno dramatično naš rojak g. Spicar.

Dejanje se vrši na Koroskem, v zibelki našega plemena. Mirko (g. Drago Zupančič) sin uglednega kmeta, voditelja koroskega Roža, Serajnika, se pravočasno spozna bestialno znan Terseglavovo židovske hčerke Almire, željne njegovega telesa in premoženja.

Zaradi tega poda roko Zali (gđica Jurmanova) hčerki očetovega vojnega tovariša Mikla ter izpolni s tem voljo svojih staršev in v Turčiji padlega Zalinega očeta. Užaljena Almira (gđ. Gaserjeva) sklene maščevanje. S pomočjo svojega očeta želi da Terseglava (g. Prek) spravi potom iz dajstva Mirka Turkom v oblast, a ga potem potom novega izdajstva roči ter zamejta Mirka za Zalo, ki jo odvedejo Turki na robstvo v Carigrad, kjer jo drže v harem u 7 let.

Almiri se je med tem posrečilo pridobiti Mirka toliko za se, da jo je v prepičanju, da je Zala mrtva, vedel pred oltar. Na tej poti jima stopi med tem po svojem stricu Marku, tudi vjetniku v turškem harem u, rešena Zala nasproti.

Almira skuša rešiti položaj ter spravi beraško oblečeno Zalo s poti, Mirka in slavnostno veselo svate pa pred oltar. Mirko pa s svojo mirno energijo in z zdravim instinktom razvozlja položaj, pahne za vedno Almiro od sebe, ter ves srečen sprejme vrnitvo se Zalo in njenega strica Marka (g. Kostanjevec).

Gibna sila te narodne igre je torej — lirčna — boj za fanta Mirka, ki ga hoče imeti pošena slovenska deklica Zala iz poštenih nagibov in nepoštena tujka židinja Almira. Naravno je, da zmaga prva. Vendar je ta narodna igra polna dejanja, n. pr.: bojov s Turki, odporov proti židom, hudih duševnih konfliktov itd.

Gđica Gaserjeva je bila dobra, ni pa dosegla svoje »Anise« v Moči teme. Pri njej smo vajeni videti še večje izrazitosti in silile v tehničnih vlogah. G. Dragotin Zupančič je bil pristen in odločen bojevnik ter zvest narodu in dekletu. Nekaj premalo individualiziranja njegovih mnogih vlog bi pa tu podčrtali. Serajnik (g. Kankler) je svojo vlogo živel. Zdi se nam, da se mu »kmečke grbe« pso-bno dobro prilagajo. Gđ. Jurmanova je to pot imela hvalježno delo, ker je Zala pač najbolj simpatično bitje. Posrečilo se ji je posebno slovo od Mirka, odhajajočega v vojno. Vse gledališče je sčustovalo s njo do solz. G. Prek je bil namotoma malo karikiran — zato pa tembolj učinkovit kot žid.

Krasno skupno so tvorili Turki (Savinski, Sluga, Zeilhofer, Majcen, Job), ki so uprizorili svoje bojno življenje popolnoma naravno. Gđ. Luknarjeva še ni odrekla nikdar, gđ. Jakhelova se dobro življa, ostale manjše vloge so se v skupinskih nastopih res enkrat igrale dobro. Težka je bila uprizoritev iz režiserskega stališča. Mnogo oseb, mnogo scenerije. Osemkrat se menja, bro uprizoritev ter je napravil scenično vse, kar je pri nas mogoče. Dosegel je tudi tokrat velik uspeh. Pritegnil je dvakrat zlasti tudi kmečko ljudstvo iz okolice.

Ni ta narodna igra sicer velika dramatična umetnina, ampak skupna scen. predstavljajočih dober kos kalvarijske zgodovine. Pestrost kostumov, raznolikost ljudi, krajev, značaje itd. vse to dviga prizore. Na račun prideta v prvi vrsti oko in srce. Častno je zaključilo dramatično društvo to sezono. Čast vsem sodelujočim, prvenstvo v priznanju pa g. Majcenu kot režiserju.

Dr. T. C.

Es-ka Jogo Torpedo Bianchi J. Gorec

Vsi nadomestni deli in oprema.

Današnji predstavi v Ljubljani Opereta »Netopir« se vzporedi danes zvečer zadnji-krat v tej sezoni. Predstava začne ob 8. zvečer ob ljudskih cenah. V drami se igra nocoj veseliga »Kamela skozi uho švanke«. Začetek ob 8. zvečer. V ponedeljek je v drami »Pohujšanje v dolini šentflorjanske« za red F.

Drama v Ljubljani. V četrtek zvečer so ponavljali po daljši dobi Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Predstava, vzgledno skrbno pripravljena za gostovanje v Beogradu, je bila prava dobra. Zlasti so se odlikovali ga. Šaričeva kot Jacinta, g. Rogoz kot cerkovnik, g. Pešek kot zlolec, g. Krall kot Kobar, g. Plut kot dacer in g. Cesar kot župan. Parsa s svojimi ostrimi tipi hinavskih, nemoralnih pobožnikov in pikantnimi prizori je zelo maloštevilno publiko prav dobro zabavala. — Tudi operna popoldanska predstava na praznik popoldne je bila skoraj brez poslušalcev. »Gorenjski slavček« je pač že do skrajnosti zlorabljen. Čas is, da se odpočije za daljšo dobo! Potem bo zanimal znova. Fr. G.

Cerkljen koncert Glasbene Matice v Ljubljani, na katerem se bo ponovil Cesar Frančkov oratorij »Blagor«, se vrši v petek 5. junija v ljubljanski Frančiškanski cerkvi. Vstopnice v Matični knjigarni, cene znižane.

Začetek Bravničar-Kogolevega koncerta v ponedeljek 25. maja je točno ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani.

Repriza »Hamleta« v mariborski drami. V nedeljo dne 24. maja ob 20. se vrši zoriča drugi veličastna Shakespearjeva drama »Hamlet«, ki je dosegla pri prvi vzporedi zelo lep uspeh. Delo je razdeljeno na 15 slik ter sodeluje v dramski ensembel. Predstava se vrši za izv. (kuponi).

Mestno gledališče v Celju. V torek dne 26. t. m. gostuje v celjskem mestnem gledališču mariborska opera z Verdijevo opero »Traviata«. Sodeluje celokupni orkester mariborske vojaške godbe pod vodstvom ravnatelja opere g. A. Mitroviča. Vstopnice se lahko rezervirajo pri trvdri Gorčar in Leskovec.

Iz dunajskega gledališkega življenja. V Burgtheatru igrajo lisenovo dramatično psmitev »Peer Gynt«, Shakespearjevo tragedijo »Julij Cezar« ter drami Doktor Gulliot in »Beatrichin pajčolan«. Državna opera ima na sporedu Verdijevega »O'hell«, Smetanovo »Prodanu nevesto«, Puccinijevo »Bohemo«, Wagnerjeve »Moister-ske pevce norimberške« ter Puccinijevo »Dekle z zlatega zapada«. V dunajskem mestnem gledališču gostuje še »edno madame Simone iz Pariza z igro »La Parisienne«. V josefstadtskem gledališču »o igralci te dni Werflovu dramo »Juarez in Maksimiljan«, ki obravnava smrt mehičanskega cesarja. Drama je dosegla velik uspeh. Reinhardt pripravlja sedaj to uprizoritev tudi v Berlinu.

Koncert bratov Jovanovičev v Beogradu. Znana srbska umetnika brata Braca in Duška Jovanovič sta koncertirala v torek zvečer v poslopju beogradskega Nar. gledališča. Na sporedu je bil Glazunov koncert za violino, Bach, Čezar Franck, Josip Suk, Kreutzer, Friedl in drugi. Iz Beograda odputujeta umetnika v Sarajevo, v nekatera dalmatinska mesta in končno v Skoplje.

Koncert srbskega pianista v Beogradu. V torek, dne 26. maja, nastopi v prostorih beogradskega Narodnega gledališča pianist Velizar Godjevac, ki je preživel zadnjih deset let v tujini, kjer se je izsolal v izvrstnega virtuosa. Sviral bo na koncertni klavir, tipa Bechstein, ter bo izvajal program skladatelj Bacha, Glucka, Scarlattija, Schumana, Chopina in Liszta. Godjevac je študiral zadnje čase pri profesorjih Bartu, Kreutzerju in Breithauptu v Berlinu.

× Kdo je vzrok smrti lorda Kitchenerja? O misterioznosti smrti velikega angleškega organizatorja lorda Kitchenerja se je že mnogo pisalo. Nedavno tega je izdal V. W. Germalns knjigo z naslovom »Resnica o Kitchenerju«. Avtor omenja v tej knjigi pismo nemškega generala Ludendorffa, v katerem, leta izrecno povdarja, da smrti lorda Kitchenerja ni povzročila ne nemška mina ne torpedovka, marveč je moral Kitchener poginiti zato, ker so hoteli gotovi ljudje preprečiti, da bi se ruska armada s Kitchenerjevo pomočjo reorganizirala. Lord Kitchener je postal torej žrtve svojih prevelikih vojaških sposobnosti, njegovih misli so pa boljše. Tako pravi general Ludendorff. V nadaljevanju izraža general svojo občudovanje velikemu angleškemu organizatorju in dostavlja, da je edino Kitchenerjeva zasluga, da je bila Nemčija v svetovni vojni porazena. — Ne vemo in tudi ne moremo pravedno, v koliko je Ludendorffovo mnenje pravo, omenimo naj le, da angleški admiral Jellicoe v svoji knjigi »Veliko brodograd« izrecno trdi, da se je ladja Hampshire, na kateri se je vozil Kitchener, potopila zato, ker je zadela na mino; istotako povdarja tudi lord Fisher v »Tragediji lorda Kitchenerja«, da je nemogoče pripisati smrt lorda Kitchenerja čemu drugemu kot sovražniku, t. j. Nemcem. V ogledd navedenima dvema izjavama je Ludendorffova teza skoraj nevzdržna.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 124.
Vsed ogromne dolžine filma se vrše predstave danes v nedeljo ob: 3, 5, 7, 9. uri
Jutri v ponedeljek se vsled koncerta Kogol, predstave ne vršijo.

Samo še danes
nad vse zanimivega filma
II. del in konec
Dve pariški punčki ali Lilija v nevihti
Vsebina pustolovna, ljubavna, detektivska ter polna komičnih scen za katere se briga najboljši francoski komik
Biscot
V prav kratkem Vas zopet pozdravi Vaš HA-HA-HAROLD LLOYD. Svoj prihod Vam še roseno naznani

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji:

Ljubljanska drama
Nedelja, 24.: »Kamela skozi uho švanke«. Izv.
Ponedeljek, 25.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. F.
Torek, 26.: Zaprtlo.
Sreda, 27.: »Narodni poslanec«. A.
Četrtek, 28.: »Lizistrata«. D.
Petek, 29.: Zaprtlo.
Sobota, 30.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. C.

Ljubljanska opera
Nedelja, 24.: »Netopir«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Začetek ob 20. Izv.
Ponedeljek, 25.: Zaprtlo.
Torek, 26.: »Glumica«. »Cvetlice male Ide«. E.

Sreda, 27.: »Carmen«. C.
Četrtek, 28.: Zaprtlo. (Generalka.)
Petek, 29.: »Brivec Bagdadski«. Premijera.
B.
Sobota, 30.: Zaprtlo.
Nedelja, 31.: »Brivec Bagdadski«. Izv.
Ponedeljek, 1.: »V vodnjaku«. »Cvetice male Ide«. Izv.

Mariborsko gledališče
Nedelja, 24.: »Hamlet«. (Kuponi.)
Ponedeljek, 25.: Zaprtlo.

Jubilej poljskega Narodnega gledališča

Datum 8. maja 1765. se lahko označi kot začetek poljskega Narodnega gledališča v Varšavi. Tega dne je prvič za donel poljski jezik raz oder, katerega je ustanovil kralj Stanislaw Avgust Ponjatovski. Predstave na sceni so se sicer vršile že prej, toda o gledališču do tega časa ni mogoče govoriti. Bilo ni pred tem časom ne gledališča, ne po-kljnih igralcev.

Kralj Stanislaw Avgusta Ponjatovski sta pri ustvarjanju prvega poljskega odra pomagala knez Adam Cartorijski in jezuit Vojteh Bohomoljec. Začetki poljskega odra so bili silno težavni: gledališče namreč ni imelo domačega repertoarja. Zato je gledališče uprizarjalo prve čase francosko komedijo, italijansko opero in balet. Toda že v novembru je prišla na deske poljska komedija. Inicijativa zanjo je dal knez Cartorijski, šef reformatorske stranke na Poljskem, ki je prinčesa državi ustavo. Cartorijski je bil eden izmed najbolj prosvetljenih Poljakov. Pozneje je postal ruski zunanji minister. V tem svojstvu je sprejel tudi proto Mateja Nenadovića, ki je prišel v Rusijo iz Srbije poročat o srbskem ustanku. Če bi ne bil Cartorijski prisiljen odstopiti ko se je ruska politika obrnila proti Napoleonu, bi bila srbska buna končala najbrž drugače kakor s katastrofo.

Po svojem ministrskem padcu se je nastanil knez Cartorijski v Parizu. Postal je centralna točka poljskega kulturnega in političnega življenja v Franciji in se je uspešno udeleževal splošno slovanskega gibanja. Pisal je tudi komedije za gledališče, prirejal male

predstave v svojem stanovanju in podpiral prve poljske profesionalne oderske umetnike.

Poleg Cartorijškega si je stekel velike zasluge za poljski oder jezuit Vojteh Bohomoljec. To je bil mož izredno svobodomiselnih nazorov za svojo dobo. Urejeval je časopis »Monitor« ter podpiral s pisanjem člankov razvoj poljske dramske umetnosti. Tudi Bohomoljec je sam pisal gledališke komade. Bil je obenem kritik predstav ter je zlasti grajal predsodek, da žena ne spada na pozornico. Njegova zasluga je, da so se začele Poljakinje zanimati za oder in da je dobilo poljsko Nar. gledališče kmalu dober naraščaj.

Prva predstava poljske izvirne drame je bila dne 19. novembra 1765. Imenovala se je »Nadležni«; napisal jo je Jos. Bjelavski. Dasi so Poljaki dajali prednost tujerodnemu repertoarju, so vendar sprejeli domač proizvod z velikim veseljem. Varšavsko Nar. gledališče je moralo prekiniti svoje delovanje leta 1767. Sedem let pozneje je parlament obnovil zavod in dal pravico uprizarjanja iger izključno bratoma Antonu in Avgustu Sulkovskima, po katerih je posdedoval to pravico kraljevski komornik Frančišek Riks. Riks je vodil gledališče do razpada poljske države. Gledališče se je pozneje zopet obnovilo leta 1775. Štiri leta nato je bila zgrajena gledališka stavba, leta 1785, pa je kralj Stanislaw Avgust imenoval za gledališkega ravnatelja Vojteha Bohomoljca, ki ima toliko zaslug za to institucijo.

Naša glasba v Frankfurtu

V sredo dne 6. maja je priredilo Nemško-jugoslovensko združenje v Frankfurtu ob Meni večer jugoslovenske muzike. Na programu so bile umetne pesmi, narodne pesmi, solo točke in klavirska predavanja. Sodelovali so: zbor a cappella pod vodstvom Hermann Scherchena, solistka ga. Beatrice Sutter-Kottlerjeva in pianist g. Danilo Švara.

Program je obsegal uvođoma predavanja zborovodje Hermann Scherchena, v katerem je govoril kapelnik o bistvu jugoslovenske glasbe. Nato je zapel zbor a cappella tri pesmi Antona Lajovica: Kovač — bofest, Kiša in Medved z medom. Sledile so tri pesmi L. M. Škerjanca: Počitek pod goro, Pred ogledalom in Večerno razpoloženje. Pesmi je pela ga. Beatrice Sutter-Kottlerjeva, ki je dodala še tri narodne motive: Pesem deklice, narodni motiv iz Bosne, Prešernovo »Pod oknom« in »Je pa dan slanca dalje«. Nato je nastopil mladi pianist g. Danilo Švara (rodom iz Riemana pri Trzinu). Odsviral je na klavirju tri skladbe: Marja Kogola »Andante cantabile« ter »Andante poco piu mosso« in Škerjančev »Preludij«. Zbor a cappella je zapel še Mokrajnčev rukovet »Na Ohridskem jezeru«, s čemer je bil večer zaključen.

Ta glasbena manifestacija naše muzike v tujini je napravila na vse navzoče, katerih je bilo zelo mnogo, prav dober vtis. Radi lažjega razumevanja je izdalo društvo, ki je priredilo koncert, popolno besedilo tekstov

Kopalisce Lipik

je otvorilo svojo sezono. Uspešno zdravljenje je mo-
derno ureljeno, jako nizke
cene. Popolni penzion vključno tobra oskrba,
kopi in stanovanje z vsemi takimi stane v
času glavne sezone za uradno-ke in druge popusta
opravičene Din 50.— do 90.— a za vse ostale
Din 60.— do 105.— dnevno. 187 a

Ratančeviške informacije daje
UPRAVA KOPALISCA LIPIK.

Iz življenja in sveta

Štirinajst let v globini Azije

Parizanka, ki je videla Lhaso. Čudno, neverjetno se nam zdi, kar čitamo v francoskih listih o drznosti in vztrajnosti Parižanke Aleksandre Davidove, ki je sama samcata prebila nad štirinajst let v najbolj divjih krajih Kitajske in Tibeta, ki so nam Evropejcem znani le iz več ali manj verodostojnega pripovedovanja geografov.

Pred dnevi se je A. Davidova vrnila v Pariz, kjer so jo na kolodvoru pričakovali številni novinarji. Spremljal jo je njen adoptirani sin, mlad tibetanski učenjak, ki je od svojih detinskih let še ni nikdar ostavil.

«Interview, gospodje?» je nagovorila Davidova prisotne novinarje. «Povejte mi najprej, koliko so vredne te novice, ki jih pred leti še ni bilo? In tale vaš drobiž?» (Mislila je s tem novčance po 1 in 5 frankov in aluminijasti denar.)

«Res, tega takrat pri nas še nismo poznali. Zdi se vam, kakor da ste ta dolga leta prespali, ne?»

«Skoraj... Leta in leta nisem prežela iz Francije ne časopisov ne pisem. In verjemite mi, da me povratek v Evropo ni prav nič očaral... Naj vam na kratko opišem, kaj sem v teh letih doživela:

Leta 1911. sem odpotovala v Indijo po nalogu ministrstva prosvete, ki me je tja poslalo, da preštudiram stare budistične filozofske knjige. Povsem slučajno sem v Indiji naletela na Dalai Lamo, ki so ga Kitajci pregnali iz Lhasse. Od takrat mi je bilo, kot da me je obšel vrag. Vtepla sem si v glavo, da moram videti sveto mesto Lhaso, naj stane kar hoče. Da sem svoj namen dosegla, sem rada pretrpela najhujše napore, ki so bili zvezani z dosego vzvišenejšega mojega cilja. Videla sem nešteto ljudi iz vseh dežel, ki so bili dobro pripravljeni na pot, pa so se vendar morali vrniti praznih rok...

Prvi dve leti sem preživela v votlini nad 4000 metrov visoko z nekim puščavnikom, ki mi je razkladal stare manuskripte in me poučeval v tibetanski.

Od leta 1918. do 1921. sem bivala v samostanu Kum-Bum, nakar sem se odločila, da poskusim najtežavnejši del svoje naloge — da prodrem v Lhaso. Z jezikom in z običaji tamošnjih ljudi sem se že toliko seznanila, da sem mogla veljati za domačinko. Prepotovala sem neizmerne pragove in živela med nomadi, ki so mi vedno postregli z vsem, kar so imeli. Toda ko sem dospela v obljubljeni kraj, je bilo konec udobnosti. Morala sem se skrivati pred ljudmi v gozdovih, pri tem so mi od gladi in mraza poginile živali in moji spremljevalci. Tako sem uvidela, da je najbolje, če potujem sama brez spremljevalcev. Leta 1922. sem se znova odpravila na pot; s seboj sem vzela le enega slugo, s katerim sva lezla preko nedostopnih gor, sekajoč stopnice v znežene navpične stene. Posrečilo se mi je dospeti do obrežja gornjega Saluena, kjer pa sem zopet naletela na ljudi, ki so mi stivali zapreke na pot in mi niso dovolili, da potujem dalje. Postajalo mi je čimdalje bolj jasno, da je dostop v Lhaso težavnejši kot kdaj prej in z indijske strani skoraj izključen. Zato sem sklenila od druge strani prebrskati v sveto mesto. Leta 1923. sem odpotovala s svojim adoptiranim sinom v drugi smeri in prepotovala vso Kitajsko od mongolske meje pa do Yunmenga. Potovala sva peš, preoblečena v romarija ter sva se na potovanju preživljala od milodarov. Po cele noči sva hodila po gozdovih, kjer so nama sledile divje živali. Živež sva nosila na hrbtu. Čestokrat sva po cele dneve preživela brez kapljice vode. Mučila naju je vročina.

Ko sva prekorčila reko Saluen, sva dospela v popolnoma novo, nepoznano deželo, kamor se ni stopila Evropejčeva noga. Preostala nama je še ena etapa, ena izmed najtežavnejših. Veriga gor, visokih nad 5000 metrov, je ležala pred nama. In treba jih je bilo prekorčiti. Dneve in dneve sva hodila po strmih višinah. Sneg je padel neprestano. Zavedala sva se, da sva izgubljena, če ne

dospela v dolino pred izbruhom noči. Takrat sem, priznam, za hip obupavala; postalo me je groza pred svojo lastno drznostjo.

Bila sva že docela izčrpana, ko zagledava pod seboj dolino. Z novimi močmi, polna upanja sva nadaljevala pot po strmini navzdol. In čimbolj sva se oddaljevala od mrzlih vrhov, tem toplejša je jelo postajati ozračje. Izginjal je sneg, solnce je sijalo, pod nama doli v dolini pa se je razprostiralo sveto mesto Lhasa s svojimi ozkimi ulicami in mnogoštevilnimi svetili. Dospela sva na cilj. V Lhasi sva ostala dva me-

seca.

«In kako sta se preživljala?»

«Z beračenjem, zgolj z beračenjem. Nihče naju ni spoznal. Tako sva živela življenje reveža med najčudovitejšim narodom, kar jih pozna svet...»

«In vi ste bili prvi, ki je kot tujec živel v svetu, nedostopnem mestu Lhasi?»

«Mislim, da še nikdo ni bil pred menoj v Lhasi, odvrne z nasmehom gospa Davidova. V zadoščenje mi je, da je bila ženska prva, ki si je priborila vstop v Lhaso in ponosna sem, da je ta ženska Parižanka.

Hindenburg v Berlinu

Obširno smo že poročali o vzhodu novega nemškega državnega predsednika Hindenburga v Berlinu, o slovesnem sprejemu in svečani zaprisegi. Danes pri- našamo naknadno še sliko sivega mar-

šala, ko se vrača v spremstvu državne- ga kancelarja dr. Luthra iz parlamen- ta, kjer je bil položil prisego. Hinden- burg je na levi, kancelar na desni.

Duševna internacionala

Mednarodni institut za kooperacijo duševnih delavcev.

Znana so prizadevanja, ki so se po- javila kmalu po svetovni vojni in ki stremijo za tem, da se čim ožje zblizajo znanstveniki, umetniki in drugi dušev- ni delavci vseh držav civiliziranega sveta. Pripravljalna dela za medna- rodno zvezo duševnih delavcev so že skoraj dovršena; v večini držav so že ustanovljene državne zveze duševnih

delavcev, ki bodo kot take stopile v mednarodno zvezo. Zveza je zamišle- na kot organizacija, ki naj deluje v spo- razumu in paralelnosti z Zvezo narodov. Za akcijo se zlasti toplo zavzemajo francoski intelektualni krogi, ki so za- interesirani za njo tudi francosko vlado. Ta je že dovolila primerne kredite, da se osnuje v Parizu mednarodni insti- tut, ki naj pospešuje delo intelektualne zveze in praktično izvršuje njen pro- gram. Krediti so zaenkrat še razmero- ma skromni, vendar pa se francoski znanstveniki in javni delavci nadejajo, da jih bo mogoče že v bodočem pro- računu toliko povečati, da bo mogel insti- tut začeti s smotrenim delom. Te dni

je bil imenovan za predsednika insti- tuta bivši rektor toulouske akademije univ. prof. Appell, čigar sliko danes pri- našamo.

Kačji paradiz

V Port Elizabethu v Južni Afriki se nahaja danes največji kačji park na svetu. Nahaja se v bližini muzeja, ki ga vodi ravnatelj Fitzsimons. Ta učenjak je izdal tudi knjigo o vseh vrstah kač, ki se nahajajo v Afriki.

V neposredni bližini mesta je polno kač, deloma strupenih, deloma popolnoma nenevarnih. Zato so čisto spreho- di in izleti v okolico nevarni. Dočim se navadni človek skrbi za izogibanje tej go- lazni, se najdejo ljudje, ki jih sistematič- no love. Lovci skušajo ujeti kačo s pre- klano palico za vratom. Kača je za ne- kaj časa na varnem in ne more storiti škode. Domačini jo hitro vtaknejo v močno vrečo in nesejo domov. Zanje čase so zamorci organizirali sistemati- čen lov, na strupene kače, ki jih prodaj- ajo v muzeju, bodisi žive ali mrtve. Muzej je nakupil precej veliko zemlji- šče, v katerem se kače svobodno gib- ljejo. Seveda je prostor dobro zagra- jen, da strupena golazen ne more uiti. Dostikrat pa se pripeti, da ena ali dru- ga kača uide, ali pa jo kdo ukrade.

Pred kratkim je prišel k ravnatelju muzeja mlad belokozec in mu ponudil dober ducat strupenih kač. Muzej mu jih je odkupil. Ker se je to večkrat po- novilo, je postal ravnatelj pozoren, zlasti ker je ponudil kače na prodaj vedno isti človek. Preštetli so vse kače v par- ku muzeja in ugotovili, da jih precej dragocenih manjka. Ravnatelj je dal vse kače zaznamovati. Čez nekaj dni pride zopet kačji lovec z novim plenom. Ugo- tovil se je, da je med njegovimi ka- čami nekaj takih, ki so bile zaznamova- ne v parku in so torej last muzeja. Mo-

LETNE OBLEKE

iz platna, listra, tropikel in iz pristne japonske «Chantung» svile po meri, izredno ugodno in hitro si priskrbite samo pri

Drago Schwab - Ljubljana

žakar jih je očitno ukradel in zopet prodal lastniku.

Dečko je bil aretiran. Vrčila se je sod- na razprava, pri kateri so dobili vsi, ki so bili navzoči v dvorani, kurjo polt in so se jim ježili lasje. Ravnatelj muzeja je prinesel namreč corpus delicti, torej vse one kače, ki so bile last muzeja. Znanstvenik jih je položil na mizo, da bi se sodnik prepričal, da so bile res ukradene. Sodnik je skočil pokonci, kot bi ga kobra že pičila, in hitro proglasil razsodbo, da bi se ne zgodila kaka ne- sreča. Tat je bil obsojen na tri mesece zapora. Priznati je treba, da je imel mladenič več kot pogum. Ponoči se splaziti v park, kjer lazi na stotine stru- penih kač, jih pograbit dober ducat in jih potem ponuditi lastniku v kup, men- da zahteva dober del poguma...

Zunaj Port Elizabetha je pred krat- kim ničla strupena kobra Kafa. Plik te strašne kače ima za posledico neizogib- no smrt tekom dveh ur, ako nesrečnež ne dobi hitro protistrup, ki ga že več let z uspehom uporabljajo. Brizgalke s protistrukom se dobe v kačem parku zastoni, kar je bilo zamorcem znano. Ko ga je kača ugriznila, je tekel v mesto, kjer so ga urno popeljali z avtomobilom v park. Vbrizgnili so mu pravočasno protistrup, in mož je bil rešen. In se- danj nekaj, kar je značilno za južno-afri- ške zamorce. Predno je začel teč Ka- fer za življenje in smrt v mesto, je še hitro pograbil kbro in jo nese s se- boj, da bi jo prodal muzeju. Kača ga je sicer med potjo še parkrat pičila, pa to je bilo zamorcem vseeno. Nekaj decigra- mov strupa več ali manj, je že vseeno, ako mora umreti.

V omenjenem kačem parku se naha- ja danes okrog 10.000 najrazličnejših kač, večinoma strupenih. So med njimi majhne, do pol metra dolge, pa tudi or- jaške kobre, dolge do dva metra.

Pariški velesejem

Brez posebnega pompa so v soboto 16. t. m. otvorili v Parizu običajni spo- mladni vzorčni velesejem. Vsa pozor- nost francoske in sploh evropske jav- nosti je koncentrirana na veliko pari- ško mednarodno razstavo dekorativne

umetnosti, zato je časopisje otvoritev velesejma, ki stopa poleg razstave po- polnoma v ozadje, komaj kratko zabe- ležilo. Seveda je vzrok tudi v tem, da ima pariški velesejem bolj lokalni ka- kor pa mednarodni pomen. V tem ozi- ru ga daleč prekašajo sloviti vzorčni sejmi v Lyonu.

Kljub temu pa se je otvoritve udele- žil tudi predsednik republike Doumer- gue. Naša današnja slika je posneta v momentu, ko ga pozdravlja in mu iz- roča članica sejmskega komiteja šopek.

Pravičen sodnik

Primer sovjetske justice.

«Večerna Moskva» objavlja dve sle- deči obšodbi moskovske sodnije. 18let- ni čevljar Jegorov se je seznanil v ne- deljo na ulici z mlado delavko. Šel je na izlet, zapeljal svojo žrtev nekam daleč, jo tam sunil s čevljiarskim nožem in se izgubil. Tekom petih mesecev je ranil 12 deklet v starosti od 17 do 23

U ne vjerujete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rečo, modro ali zlato) 50-100

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste vo- rovali. Nogavice brez žig „ključ“ so ponarejene.

let. Zdravnikji so priznali v sedmih slu- čajih življenjsko nevarno poškodbo, ena tobakarica pa je celo izgubila 60 odstotkov zmožnosti za delo. Toda sodnik je upošteval «proletarsko po- košenje» moskovskega Jaka Razparača in mu prisodil le eno leto ječe.

Takoj nato je sledila druga razprava. Drugi razgrajal. Mihajlov, 19 let star, je povzročil paniko s klicem «Požari!» med predstavo v gledališču. Pričela se je gnječa, ljudje so bežali in več jih je zadobilo poškodbe. Razen tega je pri- nesel isti junak v kino iglo z nitjo in «za šalo» je zašil krila dveh sedečih žen. Dobil je za vse skupaj dve leti sa- motnega zapora v ječi.

Zanimiva pojedina

Amerika je znana kot dežela neverjet- nih doživljajev. Tam so na dnevnem re- du dogodki, ki bi zbudili v Evropi naj- večjo senzacijo, ali za Amerikance je vse to nekaj navadnega. Tako se je pri- petil nedavno v Braziliji slučaj, ki bi bil v naših razmerah izključen. Nekemu on- dotnemu posestniku ali farmariju je pri- šlo na misel, da priredi pojedino in po- vabi vse, kdor se hoče odzvati temu vabilu. V ta namen je poslal potom brezličnega brzojava po vsej Braziliji tale razglas: «Vsem! Tem potom Vas vabim, da se udeležite v nedeljo poje- dino in sedete za mojo mizo.» Vse je bilo v najlepšem redu, gospodar se je že ve- selil, kako pokaže gostom svoje bo- gastvo in umetnost svoje kuhinje, samo malo napora je bilo v tem, da so vzel stvar docela resno tudi povabljeni.

In prišlo jih je toliko, da je bil farma- presenečen. Zapovedal je sicer svojim uslužbencem (imel jih je 50), naj vse pripravijo — 220.000 kg govedine, 50.000 hlebec kruha, 30.000 funtov jabolk, 800 funtov kave, 1000 funtov sladkorja, 2500 funtov salate in 30.000 papirnatih krožnikov z odgovarjajočim številom jedilnega orodja. Vsega je bilo torej v izobilju in vse je bilo dobro, če bi prišlo na pojedino samo onih 27.000 oseb, ki so odgovorile na razglas s tem, da so gospodarja telefonično obvestile o po- setu, toda v nedeljo je prišlo iz avto- mobilov, na konjih in peš nad 60.000 gostov. Za onih 27.000 oseb se je našlo dovolj prostora in jedi, toda ostalim ni imel gospodar kaj dati. Ne poznali bi Amerikancev, zlasti ne onih vročerk- nih južnjakov, če bi mislili, da jim je bilo to po volji. Ne, ni jim bilo. Začeli so kri- čati, da so bili povabljeni, da so lačni in žejni in hočejo torej jesti in piti. Go- spodarju, ki se je bil užel, ni preostajalo drugega, nego poklicati na pomoč polici- cijo. In res je prisel cel stotinja poli- caje, in je odvise goste enostavno spodila. Ostali so se pa gostili in rajali ves dan in vso noč. Igralo je več vo- jaških orkestrrov, vino in drugo pijačo so pa nosili kar v trobentah in kontra- basih.

Energija polarnih krajev

Ledene pokrajine naše zemeljske oble- bode igrane še važno vlogo v nadaljnem razvoju civilizacije. V teh pokrajinah je doslej neizrabljeno ogromno m³ eralno bogastvo, ki ne prinaša človestvu no- bene koristi, ker je preveč oddaljeno od naseljenih krajev, kjer tega bogastva primanjkuje. Lahko si pa predstavlja- mo, da bližnja bodočnost tudi na tem polju marsikaj spremeni. Naše pokole- nje je doživelo razvoj praktičnega le- talstva in v najnovjši dobi tudi brez- žičnega prenosa signalov in govora. Vse se je že razvilo v industrijo, razširjeno po vsem svetu. Glavni problem bodoč- nosti je brezžični prenos električne en- ergije. Ta problem je tudi v tesni zvezi z neprecenljivo vrednostjo, ki jo pred- stavlja za vse človeštvo bogastvo po-

Ivo Šorli:

Galvanizator

Trg Podbrežje vendar ni tako nezna- ten, da bi ga bil prihod novega avskul- tanta sam na sebi spravil iz tira. Še glavariji in sodni predstojniki so se vr- stili brez večjih potresov. Toda so na svetu ljudje, ki prihrujejo kakor burja, razviharajo zrak, premečejo in pometajo vse pred seboj — ljudje, ki so tako kdo, da niti najmanj ni važno, kaj da so.

Ako pa pravimo, da je spravil av- skultant Podbrežje iz tira in zbudi me- tafora v vas spomin na vlak, si nika- kor ne mislite, da je bilo Podbrežje v teku! Podbrežje doslej še nikoli ni te- klo. Podbrežje je stalo — stalo že od pamtveka. Seveda bolj v smislu, ka- kor stoji gnila voda. Ali to je z redkimi izjemami usoda vseh trgov in bi bilo škoda govoriti o tem. Da Bog Podbrež- ju ni poslal avskultanta Kotana, naj- brže tudi nihče ne bi se ga spomnil, ra- zen morda vsaka tri leti v dopisu: «Gospodična Mira je bila izvrstna Mi- cika, samo v drugem dejanju bi si že- leli nekoliko več temperamenta: gospo- dična Slavka (Tončka) nas je nad vse prijetno razčarala (uredništvo pa je popravilo: očarala) in iskreno obžalo- u-

mo, da nas misli kmalu zapustiti; Ja- nez gospoda Goričarja je pokazal, da sme naš oder od njega pričakovati še marsikaj.»

Prvi pa je, ki je občutil — dasi prej neprijetno občutil — oživljajočo moč novega avskultanta, je bil uprav nje- gov predstojnik, sodni svetnik Grižaj. Težki mož je nehote vstal, ko se je pri- kazal na vratih njegove uradne sobe kodrolas, vitek mladenič v tako čudo- vitu elegantni obleki, da bi bil človek v njem pričakoval koncipienta iz me- sta — saj je došla baš te dni takšna gosposka tožba — morebiti še novega koncipista pri glavarstvu, celo zavaro- valnega agenta na življenje, a nikoli lastnega avskultanta. Pepelnata obleka na en sam gumb, svetle rokavice, svet- la srajca z metuljem, čevlji pa tako strahovito ostri na koncu, da je prišlo starcu samo na um: «Joi, to bodo pa šimi, o katerih zadnji čas toliko gove- re!» In je potem, še vedno se loveč, osebo spemil došlega k drugemu sodniku in ostalim uradnikom. Ko je udri v čimnato, ki je bila določena za avskultanta, je prvič spoznal vso nje- no bornost in tiho ukazal slugi, naj vsaj gustomo pisalno mizo nadomesti z boljšo iz glavne pisarne, a nadoficijalu je pošepetal, čim je oni odšel, da si

poišče stanovanje: «Upajmo, da nismo napravili le preveč neugodnega utisa nani!» in je bilo komaj polovica nje- gove ironije res pristne.

«Taka luknja je torej to Podbrežje!» se je prestrašil Kotan, sedeč zvečer sam z odvetnikom Levničnikom, kance- listom Jurčikom in evidenčnim podpo- ročnikom Zarnikom pri Orožnu. Prvi hiši od kolodvora, ki je zunaj nad vrati z velikimi črkami trdila, da je hotel in to trditev podpirala še s cenami. «Kam zahajajo na drugi?» je vprašal trojico. «Vsi doma.» «Kaj — vsi doma?! Glavar, komisar, svetnik, notar, še en odvetnik, dva zdravnika, učiteljstvo, toliko referentov in drugih uradnikov — vse doma?» «Vse doma. Ako je vča- sih kaka prireditve, jih sicer večina prilze na dan, a zdi se, da jim je ljub- še, ako jih nič ne moti.» «Kaj pa žen- ske? Nič lepih deklet, mladih žen?» «O teh pa na kupe!» se je nenadoma razvnel Levničnik. «Mislim, da sploh ni kraja s tem številom prebivalstva, ki bi jih imel toliko, osobito lepili gospa. Notarka je naravnost fenomenalna kra- sotica; potem žena okrajnega zdravnika, davčnega upravitelja, trgovca Je- linčiča in veleposelnika Smodaja, šol- skega nadzornika, inženjerja — same čedne živalice; še glavarica in svetni-

ca sta greha vredni, čeprav bolj v le- tih.» «In tičijo tudi vedno doma?» «Kam pa hočejo? Tu ni navede, da bi ženske zahajale v gostino; saj so vsele, da so dedci nehali. Pred leti namreč, ko je živel še stari zdravnik Jeraj, so stra- šansko krolali in je bilo Podbrežje na- ravnost razupito.» «Saj tudi ni treba, da bi popivali!» se je razhudil Kotan. «Prirejal se izleti, pikniki, tu pa tam kak ples! Čakajte, gospodje — preden preteče mesec dni, bo banda galvanizirana! Ostali so mu voščili srečo, a vsi zelo nezaupno majali z glavami.

Kotan je počakal samo, da je prišel za njim kovčeg, potem je šel na delo. Svečano obleko nase, cilindar v roke, pa od hiše do hiše, kjer je bilo le količ- kaj bolj veljavnega. Sodni svetnik, ki je pršil za avskultanta kampak nad preobilice dela, se mu je tretji dan upal spomniti, da doslej še nihče ni napra- vil toliko posetov, a on ga je ljubezli- vo potolažil, da je to odvisno od vzgo- je; dočim je novemu prijatelju Levnič- niku pomežiknil, da si trške dame že men- cajo od. «Pri ženskah moraš začeti!» je potrkal s kazalcem po mizi. «Žen- ska vsaka rada živi, a ko je zbudjena, zbudi še moža!»

In se je res že naslednjo nedeljo ob dveh popoldne zbiral pred Orožnovim

hotelom vse, kar je v odbrežju kaj šte- lo. Kotan pa je stopal naproti, stiskal roke, se zahvaljeval, kakor da je do- mačin, ki sprejema povabljeni goste.

Za današnji sprehod je bila dolžna prelepa vas Ledina z dvema zvoniko- ma in daleč slovečo gostilno. Že krasni pomladanski dan, potem še dober pri- grizek in izvrstna kapljica, vse je dru- žbo razvnelo, da je bil na povratku sleherni z vso dušo klarinet, fagot, bas ali kar mu je določil nedosežni voditelj, pa je še debeli gospod svetnik za zad- njo vrsto kot boben navdušeno ro- tatal.

Kotan je nalašč skrbel, da so se za- časa vrnili v trg in je spravil vse še k Orožnu. Tam je vstal in vznešeno pri- poročal, naj ta izlet ne bi bil zadnji in naj tako krasna družba ne razpade. V ta namen je predlagal dvakrat na te- den večerne sestanke z damami. «Te pa naj zato ne bodo preveč trde, ako kdo med gospodi tudi vmes za kake pol urice pogleda k nam ubogim sam- cem. Osebnost jamčim, da bodo najpoz- nejše ob enajstih vsi doma; kajti nam ni za pijačevanje po starih običajih, am- pak samo za gojitev lepe družabnosti!» je pristavil in ne samo nobena roka, tudi nobena ročica mu ni odrekla pri- znanja.

larnih krajev. Po dosedanjih opazovanjih teh pokrajin vemo, da so tam ogromne zaloge premoga in olja. Poleg tega so razne ekspedicije ugotovile, da je v polarnih krajih tudi mnogo nikla, medu in celo zlata.

Poleg tega mineralnega bogastva je v polarnih krajih tudi posebna atmosfera, ki utegne človeštvu še mnogo koristiti. Kakor znano, je zemlja na tečajih nekoliko sploščena. Najmanjša oddaljenost zemlje površine od plasti zunanje ali višje atmosfere je na tečajih. V premožu polarnih krajev je skrita ogromna energija, ki jo je mogoče osvooboditi samo tam, kjer deluje privlačnost zemlje. Ali v teh krajih je tudi kratka zračna pot do zgornje atmosfere, ki pogreša elektrike. Če se pa vprašamo, kaj vemo danes o brezžičnem prenosu električne energije, je odgovor zelo pomanjkljiv. Vsi fiziki in elektrotehniki pa menijo, da je samo še vprašanje časa, kdaj bo ta problem definitivno rešen. 24 let je tega, ko je Tesla prvi demonstriral zažiganje električne žarnice potom brezžičnega prenosa električne energije na par sto korakov. Takrat je deloval na tem polju električne energije Tesla sam. Danes deluje v tej panogi moderne znanosti že tisoče strokovnjakov in naše znanje je že znatno razširilo. Usmerjeno pošiljanje električne energije s pomočjo električnih valov je nekaj začel brežičnega prenosa električne energije prihodnjih let. Marconi je sistem paraboličnega pošiljanja omogočil zdaj pošiljanje depeše iz Anglije v Argentini in v namesto razbijanja električne energije v celem krogu imamo že pošiljanje električnih valov, omejeno na sektor par stopinj. To pomeni, da si prihranimo mnogo energije.

Moderni teoretični sodijo, da pridemo lahko skozi zračno plast v smeri k svetovnem prostoru do točke, kjer bo mogoče uporabljati elektriko brez izgube. Redki zrak, torej vacuum zgornje atmosfere, lahko smatramo prav tako za naravnega prevodnika elektrike, kakor je ozračje na površini zemlje idealni izolator. Problem svetovnega prenosa energije je v tem, da bi s pomočjo ogromnih stolpov napeljali in izrabili električno energijo iz polarnih krajev v mesta in industrijske centre. Ali je to sploh mogoče? Smoteno prenašanje električne energije je odvisno od njene transformacije tam, kjer se z visoko napetostjo izdeluje. Vse velike svetovne elektrarne se pečajo s transformacijo električne energije z napetostjo, ki znaša več nego milijon voltov. Na umeten način so že producirali električne iskre s tako ogromno napetostjo in te iskre so precej slične strelam kot naravnim pojavom električne energije.

V ljudski fantaziji vidimo že danes mamečo sliko, kako bo razdeljena polarna energija po celi zemlji in kako bo ta bogati dar prirode pomagal človeštvu pri vsakdanjem delu. — Ta možnost ni tako neverjetna, če pomislimo, da se človek dan za dnem bolj približuje trenutku, ko nam bo morala priroda dati vse, kar ima. Dan za dnem čujemo o novih epokalnih izumih, ki vklepajo prirodne sile v verige človeškega razuma ter dajejo človeštvu močno orožje v borbi za obstanek. Nedvomno bo moderna tehnika neprestano napredovala in s tem napredkom so upravičene tudi nade, da pride tudi energija polarnih krajev do veljave in vporabe. Štiri ali pet arktičnih ekspedicijskih študira stalno atmosferične razmere v ledenih polarnih krajih. Te znanstvene ekspedicije se pečajo podrobno tudi z zagonetnim severnim sijanjem. Razni tipi znanstvenega opazovanja in eksperimentiranja lahko dosežejo to, da se današnja teorija spremeni tudi v prakso.

Zakoni med sorodniki

Nekoč je bilo drugače. Egiptovski faraon je moral n. pr. oženiti lastno sestro, da je ohranilo potomstvo čisto kri. Toda sedaj je splošno razširjen nazor, da vplivajo zakoni med sorodniki zelo kvarno na potomstvo. Prva posledica krvne zveze v krvnem sorodstvu je močno izumiranje nasledstva ter pojavljanje če duševne boleznili v otrocih in otrocih otrocih.

Zanimiva so v tem oziru opazovanja ameriškega zdravnika dr. Murphyja, kateremu se je posrečilo doznati rodopis neke ameriške kmetijske rodbine od leta 1797. dalje skozi sedem pokoleni.

In odsilhal ni sedelo pri Orožnu nikoli manj od desetih gostov, za skupne sestanke pa je bila dokaj obširna sobana komaj dovolj. Kajti čudno se je zdelo, ako je manjkala celo katera izmed starejših dam. Ah, Koto je znal z vsemi je preveč lepo! Ako so se bale, da se bo oprijel bolj prelestne notarke ali hudo kokezne sodnice, če ne celo svetnice, (da se spravi v večjo milost pri soprogu), so kmalu z radostjo opazile, da deli svoje ljubeznivosti enako na vse strani in ni bilo pravega povoda niti za zavist. Da, še potem, ko je prva glavarica, a takoj nato notarka povabila lepega častilca na večerjo, so niso preveč razburjale, ampak rajši posnemale njun vzgled. In kakor da so se tudi one navzele takdnosti oboževanega mladika: razdelile so si dneve skoraj sporazumno in nobena ga ni ugrabila splošnosti večkrat, nego se je dalo prenesti brez nevolje.

Pač pa je to pogosto avskultantovo izstajanje od večernega omizja sprva nekajliko jezilo gospode. Saj so začeli to neredno in skrajno kaj utrudljivo življenje uprav zbog njega! No, deloma iz ponosa, deloma iz spoznanja, da gre tudi brez njega, so se zbirali še vedno vsi.

Nenadoma se je zgodilo, da je zmanj-

Vsi potomci te rodbine so živeli stalno v istem kraju, bili so zmerni in zdravi ter so imeli vedno več otrok. Izmed oseb prvih štirih pokoleni so sklenili krvne zveze bratrance, oziroma sestricne šestkrat. Kljub temu so bili vsi v zakonih prav tako blagoslovljeni, kar se potomstva tiče kot drugi, mešani zakoni. Le eden izmed potomcev teh krvnih zakoncev je bil duševno nekoliko zastonjal. Število boleznili med temi sorodniki tudi ni prekašalo boleznili zakonov.

Zato pa je umrlo pri njih mnogo več otrok prežgodaj. Posebno v detinski dobi so ginevali otroci zelo hitro. Premoženski, zdravstveni in druge razmere so bile popolnoma enake v krvnih in mešanih zakonih. — Kot edini vzrok zgodnjega umiranja torej prihaja v poštev dedododana in prirojena manjša odporna sila potomcev zakonov med sorodniki. Ta slabost izvira po zdravnikovi sodbi iz sorodstva med obema celicama — možko in žensko celico — ki se morata združiti, da ustvarita novo človeško bitje.

Pavijani v Berlinu

Pred kratkim je prišla v Berlin cela čreda velikanskih opic iz Abesinije. Pripeljalo se je 75 pavijanov, katere je daroval Nemcem abesinski regent Ras Tafari. Iz kletk so spustili opice na ograjeno dvorišče z vodnjakom. Čim so bile opice proste, so se spopadli samci, ter se začeli klati med seboj zaradi samic. Pretep je trajal nad eno uro in je bil bogata žetev za kino in fotografe. Strežaji so morali oteži z brizgalno dva najmanjša samca gotovega pogina. — Končno si je vsak samec vzel primerno samico in med zmagovalci je nastal mir.

Strežaji, ki so odstranili ranjence od zdravih, pa so pozabili zapreti za seboj vrata. Nastal je nov pretep. 30 pavijanov je bežalo skozi vrata na veliko dvorišče. Tam so splezale opice na streho svoje hiše ter se razvrstile po zidu zoološkega vrta. Pod zidom se je zbrala velikanska množica radovednežev. Vse je dražilo in obmetavalo opice s kamenjem in z odpadki sadija. Pavijani so postali srditi in stvar bi kmalu imela resne posledice. Ne smemo namreč pozabiti, da je pavijan zelo divja žival in da se loti v izvestnih slučajih celo le-

oparda, kateremu pregrizne žilo na vratu. Zopet je morala stopiti v akcijo brizgalna, nakar so se morali umakniti pavijani nazaj v prostor, ki je bil določen zanje.

× Tudi cerkev se modernizira. Kakor znano, so v nedeljo proglasili za svetnico blaženo Terezijo. Proglasitev se je izvršila v cerkvi sv. Petra v Rimu z vso slovesnostjo. Pri cerimoniji je imel papež Pij XI. nagovor. Cerkev je bila nabito polna in cenijo, da je bilo okrog 20.000 ljudi v njej. Naravnost je, da pri taki razsežnosti cerkve ni mogoče, da bi vsakdo slišal papežev glas. Zato so postavili na več mestih v cerkvi megafone, da je mogel vsakdo razločno slišati papežev besede. Zvečer je bilo vse pročelje cerkve sv. Petra bajno razsvetljeno. Petrov trg je bil poln občinstva, Rimljanov in na tisoče romarjev, ki so gledali razsvetljavo največje cerkve na svetu. Prizor je občudoval tudi papež z balkona svoje palače. Ni manjkalo tudi Mussolinija in ostalih ministrov, ki so občudovali divno razsvetljavo s svojih avtomobilov.

× Predzrni roparji. Kako predrzni postajajo ameriški roparji, priča dogodek, ki se je pripetil v ponedeljek dopoldne v New Yorku. Štirje maskirani in dobro oboroženi tolovaji so ustavili na živahni Spring Street nabito poln omnibus in prisili potnike z revolverji v rokah, da so jim izročili ves denar in dragocenosti. Roparji so potem izginili s pripravljenim avtomobilom. Policija jih zasleduje, a doslej zaman.

× Fordovi procesi. Najbogatejši človek na svetu, avtomobilski kralj Henry Ford, je eden ohih Američanov, ki so najbolj zapleteni v sodne razprave. Sedaj je vloženih proti njemu nič manj kot 37 tožb. Gre večinoma za izume in razne patente, ki jih Ford uporablja v svojih delavnicah. Tožitelji so večinoma ljudje, ki hočejo iztisniti iz njega večje zneske.

× Informacije. Zagrebški »Jutarnji list« prinaša podatke iz Radičevega »Doma«, ljubljanski »Slovenec« pa ponatiskuje »Jutarnji list«. Ker je »Jutarnji list« ponatisnil napad Pavla Radiča v »Domu« na Sv. Pribičeviča, pa je seveda po »Jutarnjem listu« ponatisnil tudi »Slovenec«, ki pravi, da prinaša del ponatiska samo kot dokaz, kako izobornje je vedno informiran »Jutarnji list«. Po »Slovencu« so torej opozicijski listi zato izoborno informirani, ker drug od drugega ponatiskujejo laži. Ta-

Pogreb generala Mangina

Poročali smo že o smrti odličnega francoskega vojskovodje generala Mangina. Pokopali so ga v Parizu z najvišjimi vojaškimi častmi in ob ogromni udeležbi prebivalstva, ki je pokazala kako popularen je bil pokojni general tudi med civilnimi Parižani. Prinašamo tri slike s pogreba. Zgoraj so pokojnikova rodbina in njegovi sorodniki v sprevodu, spodaj slede krsti za-

stopniki vojaških in civilnih oblasti, v medaljonu ima maršal Petain svoj poslovlilni govor.

Spirit denat.

fimež, oljate in suhe barve, pleskanske in silikarske potrebšline
Ravhekar & Derganc
Prod škofijo 20.

ko so namreč vedno ob pravem času informirani, kaj kdo laže.

× Hotel na Velikem sv. Bernardu. Menihi znanega hospica na Velikem sv. Bernardu v Svici so zaprosili zvezni svet v Bernu, naj jim dovoli, da izpreme svoj hospic v hotel. Ker je švicarska vlada ugodila prošnji, se pretvori s 1. junijem svetovnoznani hospic v prvovrsten hotel.

× Napačni zdravnik hotel. Poročali smo, da so pred par dnevi prišli na Dunaju Maksimilijana Bartla, ki je bil namerščen kot asistent v sanatoriju Rudolfinu, da ni nikoli študiral medicine in se je izdal za zdravnika, čeprav ni imel pravice. Zasačili so ga, ko je kradel dragocene znanstvene knjige, se izpopolnjeval teoretično v medicinski veši in jih potem prodajal stariarjem. Ker državno pravdnistvo, kateremu je policija izročila zadevo, ni zahtevalo njegovo izročitev sodišču, je bil Bartl izpuščen iz zaporja. Državno pravdnistvo pa pripravlja obtožnico.

Brezžični koncerti v Ljubljani

V radiofoniji so nas Turki že prekosili. Sedaj so tudi že v Perziji pričeli graditi od dajno radiofonsko postajo in sicer v Teheranu. Kakor kaže, bomo Slovenci edini kulturni narod, čegar glas še dolgo ne bo vibriral po ozračju okoli sveta. Tako sem si vsi večkrat mislil, ko sem čital vesti o razvoju brezžične telefonije pri drugih narodih.

Ko pa sem preteklit teden ob pol 6. iskal rimsko postajo, da bi poslušal živahno venje iz hotela »Russia«, sem naenkrat začel mesto italijanščine slovensko govorico. Kar zona me je obšla, ko sem pomislil, da je to mogoče kak taven trgovski pogovor iz telefonskih žic, ki so napeljene pred mojim oknom. Bojazn, da poslušam zasebne depeše, mi je bila skrajno neprijetna. Kmalu pa se je izkazalo, da gre za brezžičen razgovor naše pošte, menda s tverdo Brown Boveri. Nato pa so se oglasile še orglice in mi doma smo navdušeno zapiskali.

Vsekakor se mora beležiti kot velika senzacija, da oddaja naša pošta koncerte iz antene med bivšo Virantovo hišo na St. Jakobskem trgu in šolo na Čoljovi cesti. Večkrat sem že čul izpraševati Ljubljančane, ki so šli tam mimo in gledali v zraku dve dolgi žici ter ugibali: »Ja, za kua je pa tula?« V nedeljo pa so nudili s pošte že cel koncert z orkestrom in solisti! Res je, da so imeli solisti take glasove, kakor da bi prazne sode valil po kamenju, toda nekatere programske točke so bile prav lepe. Cast, komur gre čast! Harmonika se je n. pr. čula ravno tako kakor včasih ob sobotih v trnovskih gostilnah. Potem pa se je oddaj nemu aparatu nekaj zaletelo in naenkrat je vse utihnilo. No, na pošti so si kmalu opomogli ter so nas prosili, naj sporočimo, kako smo bili s koncertom zadovoljni. Reči moramo, da nočemo štediti s pohvalo. Modulacija srednjih tonov je bila prav dobra, večji križ pa je bil z visokimi toni, posebnost pri gosli. Oddajni aparat jih je davil, da je bilo jo. V splošnem pa je bila godba še dosti dobra; slabše je bilo petje. Človek ne bi verjel, da imajo na pošti pri sedanjih stanovanjski hedi toliko prostora. Tako je odmevalo, da so se meni, ki imam le štiri kubične metre prostora, kar sline cedile. Če bi tisto sobo, kjer oddajajo, nekoliko zastrli s stariimi preprogami ter oddajni aparat nekoliko kultivirali, da ne bi tako kanihalsko postopal z visokimi glasovi, jim bomo za morebitne nadaljne koncerte prav hvaležni. Saj nismo razvajeni. Razen par častnih izjem tudi drugje v Evropi ne oddajajo dosti bolje, dasi operirajo z drugačnimi sredstvi kot pri nas, kjer še poštenega amperometra za anteno ne premoremo. Ko

sem zadnjič čul pri poiskusih, da amperometer zastaja in da valovi kar tako tihotajo pijo muziko skozi anteno, sem takoj preobrnul vse žepce, da bi jim pomagal iz bekalnice. Postavimo se pa le! Res je začetek bolj slab, vendar pa lahko rečemo, da nas redimo, kar moremo. I. I.

Brezžična telegrafija in telefonija

Na željo iz čitateljskih krogov bomo prinašali v rubriki »Radio« tudi poljudno pisane strokovne članke o brezžični telegrafiji in telefoniji.

Ves svetovni prostor napolnjuje takozvan svetlobni eter. Tako vsaj trdi oficijelna fizika, ki bi si brez njega ne vedela razložiti marsikatega naravnega pojava. Eter je neskončno fina brezbarvna in breztežna snov, ki se ne nahaja samo v neizmernem prazen interplanetarnem prostoru, marveč napolnjuje sleherni najmanjši delec materije. Nujnost njegove eksistence je fizika spoznala posredno, to je iz učinkov njegovega gibanja. Le-ti so: svetloba, toplota in elektrika. Vsaka sprememba etra na golovem mestu se vsled njegove velikanske prožnosti razširi s hitrostjo približno 300 tisoč kilometrov v sekundi po vsem vesemirju.

V okolici magnetna preide eter v posebno stanje, ki mu pravimo magnetno polje. Če pa taremo stekleno palico s svileno krpo, nastane električno polje. Kombinacijo magnetnega in električnega polja dobimo v okolici z električnim tokom napolnjene žice, to je takozvano elektromagnetno polje. Če se v tej žici izpreminja jakost električnega teka, se obenem izpreminja tudi jakost njenega elektromagnetnega polja. Ako postavimo v to izpreminjajočo se elektromagnetno polje drugo žico, koje en konec je prost, drugi pa spojen z zemljo, nastane v tej žici istotako električni tok, ki je sicer slabši, sicer pa povsem sličen toku v prvi žici. Z drugimi besedami: njegova jakost narašča in pada istočasno in v istem razmerju kakor v prvi žici. Omenjeni pojav imenujemo indukcijo, ter pravimo: primarni tok v prvi žici inducira sekundarni tok v drugi žici. Sekundarni tok, je tem jačši, čim jačši je primarni tok in čim hitreje in intenzivneje se njegova jakost menja. Največjo indukcijo dosežemo z visokofrekvenčnimi izmeničnimi toki.

Angleški koncerti z Dunaja. Dunajska družba za brezžični promet »Rovag« je pričela s prvimi poizkusi oddajanja koncertov iz Anglije. Konstruirali so zelo selektiven sprejemač z okvirjem na 9 elektronov. Ker je mesto vsled množice parasitnih tokov za sprejemanje neugodno, so namestili sprejemač v okolici, 8 km daleč od Dunaja. Tu sprejemajo koncerte velike angleške postaje Chelmsford. Glasove očistijo šumov, jih ojačajo in zopet oddajajo iz svoje oddajne postaje s svojimi valovi. Chelmsford je najmočnejša angleška radiofonska oddajna postaja, ki razširja vse važnejše glasbene in druge prireditve na Angleškem. Poskuša pa tudi sprejemati ameriške postaje ter na svojih valovih njihov program zopet oddajati, kar se ji je letos pozimi parkrat izbornu posrečilo. Koncerti, ki jih je ob tej priliki Chelmsford oddajal iz Newyorka, niso bili nič manj jasni kot londonski. V Ameriki razširjajo vse pomembnejše dogodke radiofončno po vsej državi. Eno izmed oddajnih ford v Angliji in jih zopet oddajal. Chelmsford postaja bo n. pr. v bodoče sprejemal Chelmsfordove valove bo zopet sprejemal Dunaj in oddajal na svojih valovih, bodisi govora predsednika iz Bele hiše v Washingtonu ali pa opere iz Metropolitanu v Newyorku.

Radiofonija na Španskem. Špancem očeta navadno popolno brezžičnost za novotarije. Na polju radiofonije pa so pokazali popolnoma nasprotno lastnost. Bili so med prvimi pionirji radiofonije v Evropi. Danes imajo že štiri radiofonske postaje, ki se odlikujejo po svojem izbranem programu. Sedaj se je tudi španska vlada odločila, da vsled velikega kulturnega pomena radiofonije izvede velikopotezno organizacijo španske brezžične telefonije. Predvsem bodo zgradili velike oddajne postaje v Madridu, Barceloni, Seviji in Valencii. Te postaje bodo oddajale z energijami 4 do 8 KW. Za postaje z energijami 2 do 4 KW so določili naslednja mesta: La Cornua, Oviedo, Santander, Bilbao, S. Sebastian, Zaragoza in Murcia. Poleg navedenih bodo zgradili po potrebi še 8 do 10 manjših vmesnih postaj. Pri razdelitvi radiofonskih oddajnih postaj so vpoštevali predvsem gospodarski položaj in naseljenost dotičnih krajev. Nove radiofonske postaje nameravajo postaviti tekom treh let.

je sedaj odveč. Da sede gospodje soprogi v gostini, je treba samo doleteti, dokler trajajo pogajanja in še niso določene modalitete.

E. Krati: Naše gostovanje v Beogradu

Keiner pije mnogo vina pa je pijan kao svina. Al, al, majlice, keinera pa ne!

Nisem mislil, da se bo Ljubljana, ki je poslala svojo dramo na gostovanje v Beograd, tako živo zanimala za prilike in neprilike, ki so spremljale to prvo gostovanje slovenskega gledališča v naši prestolici.

Vem, da je tako romanje gledališča slabo zanimivo in da je v zvezi s čudovitimi dogodki in bizarnimi peripetijami. Čast in hvala za plemenito zanimanje. Ampak nikar, prosim, ne zahtevajte od ubogega romarja, ki pet dni in pet noči ni nič spal, da bi po vrsti vsakemu ljubemu posameznemu Ljubljancu pripovedoval posebe eno in isto historijo!

Prvotno sem mislil, da bi sklical shod, kjer bi poročal o tem romanju. Ker pa ni stvar političnega značaja —

je žal! je odgovoril notar in se obrnil v sobo.

»Priatelj! jaz se odzovem!« je zdajci zašepetal v senci za prvimi kostanji Levničnik. »Gigoy je zabaven človek in notar da nocoj najboljšega na mizo! Porečemo, da smo ga slišali kličati in se vrnili.«

»Ne, jaz nikakor ne morem. Res sem truden!« je odgovoril davkar. Za njim so bili preveč trudni vsi.

»A da gospodje, vi morate iti pogledat, kako je doma!« se je zarežal Levničnik. »No, meni, hvala Bogu, ni treba! Pa lahko noč in dobro opravite!«

Baje je tisti večer avskultanta našel pri sebi gospod »Krajni« zdravnik. Pa ni bilo niti prave opravičbe za nastop. Mož je zadel s hišnimi vrati ob prazno konservno skatlo, in ko je stopil v jedilnico, mu je gospa pojasnila vasovalčev prisotnost na najnedolžnejši način.

»Kakor si družbo skupaj spravil, tako si jo s temi zapletenimi večernimi poseti razbil!« je srdito očital Kottanu dr. Levničnik kakih štirinajst dni pozneje, ko sta sama obsedela pri Orožnu. »Pa jo spet oživi, ako moreš!« »Hvala!« se je nakrmžal onl. »Meni

Sicer so se gospodje dovtipu glasno zasmejali in se potem še nekaj časa navidezno brezskrbno pomenkovali; ali ko je že o pol desetih vstal notar, češ, da je truden, so se naglo dvignili tudi ostali.

Videč, da bo sam, se jim je pridružil Levničnik. In so se vsi skupaj obrnili v trg.

Najbližje do doma je imel notar, čigar vila je stala še v samem dvorgradu. Oj — ampak, ali se ne svetlika tako prijazno izza zavese uprav v balkonski sobi mila lučka? Ni za pa deteta v Podbrežju, ki ne bi vedelo, da je tu soba samo za sprejem in da bo gospa notarka, ako je sama, to uro prav gotovo že v spalnici ali največ v kuhinji...

Sicer ni spregovoril nihče besede, a mislili so si vsi isto. In zato se je gospod notar že celo naglo poslovil.

Dve, tri minute vse tiho. Nenadoma se gori na strazaj odpro balkonska vrata. »Fantje! Bej moja žene, gospod Gigoy je prišel! Izvolite na čašo vina k meni!«

»Koga kličeš?« je vprašal debel glas za njem.

»Dečke, s katerimi sem bil pri Orožnu. Mislim, da se niso tako daleč; oziroma, da čakajo spodaj. Lahko im

kalo Kotana celo take dni, ko je bilo gotovo, da ni nikamor povabljen. To je seveda moralo vzbuditi razne sume... že celo, ker je samo skomignil, ako ga je kdo vprašal, kod je hodil spot sinoči.

Ali, ah, premajhno je bilo njegovo torišče, da naposled ne bi se zvedelo: ta večer je baje kakor slučajno prišel mimo kontrolorjevihi, pa ga je gospa povabila na čaj, dočim je sedel mož pri Orožnu; drugič so ga videli smukniti iz notarjeve vile, tik preden se je vrnil gospod; tretjič je izginila prav tako postava in ob taki uri pri vratih gospoda sodnika — da ga zasačijo pa prav vsekdar, niti ni mogoče, še manj treba.

In tako je čisto nenadoma ubšla tega ali onega zakonskega moža pri Orožnu neprijetna misel, ako je vnovič ostal prazen Kottanov stol... Tem bolj, ko stražiti ženske spet ne moreš, ker bi te kmalu imeli, zakaj si zvečer ne upaš več izpod streha, ako si že začel...

Tisti dan pa je moral začeti z nesklanim opazkami se zavistni Levničnik! Ko je prišel šolski nadzornik šele ob devetih in vprašal po avskultantu, je lopov naslonil glavo v obe roke, gledal nekaj časa v mizo in potem skoraj zašepetal: »Pst, gospodje! Meni se zdi, da slišim rogove rasti — možje z rastlinjaki, potipajte se!«

Kraljestvo mode

Pariško modno pismo

(Slamniki. — Kače kot ovratnice. — Gole noge. — Cirkularna žaga.)

Pariz, sredi maja. Slamniki so kar izginili z glav elegantnih pariških dam. Klobuki iz blaga so zmagali in zakrivajo ljubke obraze. Kje so časi, ko je topla pomladanska solnce pričaralo slamnike vseh barv? Sedaj se nosijo po zimi klobuki iz satena, pomladi iz kitajskega krepa, poleti iz organdija, jeseni iz baržuna, ob vseh letnih časih pa iz klobučevine. Stvar ima eno praktično stran: dama lahko z enim klobukom shaja skozi vse štiri letne čase.

Prav za prav je treba obžalovati, da je moda prešla na lahno slamo, skozi katero tako prijetno piha veter in ki je tako dobro pristojala. Kako slikovite in predvsem kako mlade, kako otroške so bile dame v širokih florentinskih slamnikih z dolivisečimi črnimi baržunastimi trakovi in okrasom poljskih cvetic! Obžalovati morajo dame tudi demokratične klobučke zvončaste oblike iz slame vseh barv, ki so veljali prav malo denarja, a so bili silno prijetni za njih vročevrno glave.

Sedaj se celo leto grejejo pod vročim blagom, trdo napetim preko stisnjenih las, in potem se moški še čudijo, zakaj si dajejo ženske striči lase!

Moda ima svoje kaprice, a vsako ve, da se te kaprice ponavljajo. Marsikatera so stare mnogo stoletij. O elegantnih starih Rimljanah smo se učili, da so nosile nestrupene kače kot ovratnice. Prošlo nedeljo na sta se pojavile na konjskem dirkališču v Longchampsu v elegantni družbi dve ljubki dami, ki sta imeli ovite okoli vratu kot ovratnico živo pisani kači. Gledalce je kar zabeležilo. Par koketk se je upalo smejeti, toda pri tem so se previdno umaknile. Elegantni dami s kačjo ovratnico nista bili tako obdani od družbe, kakor sta si gotovo želeli in ničesar se nista imeli bati pred demonom, ki spava v srcu vsakega galantnega moškega.

Morda sta se ti moderni Evi nalašč tako oborožili, da odganjata moške od sebe? Ne vem. Moram pa priznati, da so postale ženske precej pogumnejše, saj se niti kač več ne bojijo.

Lepo pisana kača je na solncu res dekorativna, a mislim, da ima večina dam ovratnico iz biseroev raje. Obe dami, ki ste se pokazali v Longchampsu, bosta imele zato le malo posnemalk. Sicer ni pomanjkanja kač — gotovo jih je več po gozdovih kot biseroev na dnu morja — toda ženske raje nekujejo kačo v svojem srcu kot na svojem vratu.

Kakor že par let sem, se tudi letos zopet pojavljajo poskusi, odpraviti za poletje nogavice. Videl sem že več elegantnih mladih dam z golimi nogami, pa niso vzbujaši niti prevelike senzacije. Ljudje so vajeni že tudi tega. Kljub temu pa dvomim, da bi ta moda prodrla, saj ji ne nasprotujeta le oblačilna industrija in trgovina, ampak tudi vse žen-

ske, ki nimajo lepih nog. In te so, kakor znano, v precejšnji večini. Že moda kratkih kril spravlja marsikako damo s premočnimi ali pretankimi nogami v zadrego, a nogavice nožno obliko vsaj kolikorotoliko znižujejo, da kontrasti niso preveliki. Za nogo brez nogavic pa ni umetne pomoči, zato se bodo vsaj za mesta nogavice gotovo obdržale. Naposled naj omenim še eno pridobitev, ki postaja tudi že »velika moda«, čeprav v precej neprijetnem oziru. Ljudje, ki imajo danes v Parizu denar spravljene v jeklenih blagajnah, so v velikih skrbih, kajti dan na dan delujejo vlomilci. Toda ti so postali moderni: ne smemo jih več imenovati svedrovce, temveč žagarje, poslužujejo se namreč novo iznajdenega orodja, cirkularne žage, kateremu se baže nobena še tako močna jeklena blagajna ne more upirati. Ni ga skoraj dneva, da ne bi pariški listi prinesli na prvi strani kakega poročila o novo našagani blagajni, seveda z vsemi močnimi fotografijami. In vsi oni, ki niso posestniki blagajn, v veliko zabavo čitajo ta poročila ...!

Popoldanska obleka

1. Toaleta iz črnega svilenega muselina z velikimi pestrobojnimi cvetovi in širokimi istobojnimi obrobji.

Proti **KORPULENCI** (debelosti) učinkuje edino **preizkušeno in najnovejšo** sredstvo

Lepoform tablete

Glavna zaloga: 208-a

lekarna **Bahovec**, Ljubljana (in **Salus**)

Utrinki

Američanke igrajo tenis v kratkih belih hlačah in z golimi kolmi.

Kako boli to ruvanje obrvi! Pa moda zapoveduje samo ozkočrtno fino vzbočene obrvi!

Cisto novi so brezrokavni globokoizrezani svileni jopiči, ki se nataknejo čez glavo in oreko bluze.

Za potovanje so določeni klobučki, kombinirani iz hrupavega in iz gladkega usnja raznoličnih, a vjemajočih se barv.

Pas se ne nosi več nad kolmi, ampak tam kamor spada, torej preko pasu nad boki.

Bele obleke z rdečo-črno vezeno triumfirajo na promenadi in v kopališču.

Ostrižene lase je treba še skrbneje negovati kot dolge. Vendar ni dohro jih izpirati z vodo večkrat kakor vsaki 14 dni. Sicer vsive baže hitreje. Vodi se vselja primeša alkohol.

Niti laska ni videti izovr danes ovzeka klobučka, tako globoko in tesno je poveznjen na glavo. Takšen »togue« je narejen iz satena in obrobjen s slamatimi trakovi ali pa je iz gros graina.

Vse, prav vse harmonira pri moderni dami: obleka, klobuk, čevlji, nogavice, torbica itd. Povsod se pojavljajo, četudi samo mali deli iste barve ali istega materiala, samo usteca so pomarančastordeča, misli in želje pa navadno spreminjajo barvo kot kameleon.

Nainovejša barva je madonsko modra.

Bog ne da, da bi dišala modna dama samo včasih! Parfem se rabi vedno ali pa nikoli.

Nova ideja pošije karirasto blago s trakovi iz svilenega blaga in tako podčrta karo-voze.

Samo dvoje je možno pri poletni toaleti: nič rokavov, ali pa dolgi rokavi z napihnjenimi balončki ob zapestju, kamor bi brezdvomno lahko izginilo pol dučata pudrovih škaflic ali pa škarnice pocukanih lešnikov.

BLUZE

Krep Din 60—
Opal Batist od " 110—
Etamin " 115—
Obleko, etamin, krep od Din 195

P. MAGDIC, Ljubljana.

Krasna izbira!

Poletna moška moda

Kakor v ženski modi Pariz, tako dik-tira v moški modi slejkoprej vsemu svetu še vedno London. Znano je, da se je angleško politično in tudi drugo javno življenje v zadnjem času vidno preorijentiralo na desno. Vpliv tega pojava se odraža tudi v modi. V Londonu in za njim v drugih evropskih centrih elegantnega sveta izginjajo z ulične slike ležerne moške obleke, ki je zavladala med vojno in v prvih povojnih letih. Polagoma prevladujejo zopet bele košulje s trdimi ovratniki. Pisane košulje z mehkiimi ovratniki nosijo samo še k sportnim in turistovskim oblekam, ki pa so še vedno dopustne tudi za mesto. Bržčas pa se bo godilo tudi temu modnemu diktatu podobno, kakor toliko drugim. Moški svet, ki je okusil prijetnosti in komodnost mehkih ovratnikov, se bo le nerad trajno ločil od njih, ampak jih bo obdržal, čeprav bodo iz Londona pridigali, da niso več moderni.

Vrhaja moška obleka je v poletju skoro izključno sako. Letos je suknjič precej kratek in ohlapen ter se zepaja najraje samo v eni vrsti. Število gumbov variira med enim in tremi. Najčesča je trojica. Razdalja med gumbi je za spoznanje večja. Telovnik je kratek, malo višje zaprt, s 5—6 gumbi. Hlače so zopet daljše, da pokrivajo gležnje, hlačične še vedno zavilane. Letna obleka naj bo po možnosti iz istega blaga, izjeme so v modi samo v kopališčih, ob morju in na drugih letoviščih. Tam se lahko nosijo bele ali svetle hlače k suknjiču vsake barve.

Modne barve so letos svetlorjava, rdečkastorjava, temnomodra, siva in sivkastozelela. Kratke hlače se ne delajo več po vzorcu, ki je bil uniforma milijonov moških med svetovno vojno,

torej po vzorcu jaltalnih hlač, ampak so sedaj ohlapne, šele pod kolmi zozene. Omejene pa so predvsem na sport, turistiko itd. Za potovanje veljajo zopet dolge hlače.

Čevlji so letos krašji in spredaj vnovič zaokroženi. Zelo priljubljeni so čevlji temnorjave barve, ki pa harmonirajo seveda samo z barvasto obleko. Črna obleka mora imeti črne čevlje.

Popoldanska obleka

2. Svilen ševrov, posevno gradiran, barva temnomodra in bela; na prsih fuchu-(fiši)-jabot.

pojavijo na telesu, navadno pod pazduho. Te bule niso kaj boleče, razvijajo se brez vročice in pogosto izginejo po par tednih brez vseh posledic, in bolnik, ki opravlja svoje posle kot običajno, niti ne slutí, da je kužen. Priprčamo se o boleznih na ta način, da bule prebodo in pod mikroskopom preiščemo kapljico gnoja, ki izteče iz rane, dadi se v njej nahajajo kužni bacili.

Kugo prenašajo v naše kraje (t. j. v Francijo) ladje, ki prihajajo iz okuženih krajev. Med temi je treba predvsem omeniti Indijo, kjer je kuga takorekoč v permanenti. Razen Indije pa je znana po kugi tudi Kitajska in Sibirija (in preko nje Rusija); od časa do časa izbruhne v Arabiji in Egiptu. Čim do-se kuga v zapadno Evropo, se hitro širi in znani so slučaji, da je dospela tudi do Skotske. Ali v moderni dobi so taki slučaji precej redki, ker pozna zdravniška veda že zelo uspešna sredstva, ki branijo sleherni epidemiji njen razmah — vsaj na zapadu. Sanitetska služba je takoj obveščena o vsakem najmanjšem slučaju, okuženca takoj izolirajo, njegovo okolico odločijo od ostalega sveta, sosedom pa vcepijo preventivna sredstva. Velike kužne epidemije, ki so nastopale v Evropi v srednjem veku, so danes toliko kot izključene.

Cepljenje se danes vrši na dva načina. Prvi je Roux-Yersinov, drugi Haffkinov. — Prvi je povsem neškodljiv in takoj ustavi razvoj bolezni pri okuženem bolniku. Če pa se je kuga že razvila, se vbrizga v kri 100 do 120 cm³ cepiva, ki bacile uniči in ojači krvni odpor proti njim. Uspeh je tem večji, čimprej se bolnik podvrže zdravljenju. Bolniki, ki so cepljeni že prvi dan nastopa bolezni, izkazujejo le 12odstotno umrljivost. Kot preventivno sredstvo proti okuženju uporabljajo zdravniki 2cm³ vbrizganje cepiva pod kožo, ki človeka popolnoma sigurno obvaruje pred nalezljeno kugo. Žal, da traja imuniteta le malo časa, največ par mesecev.

Na tem mestu skoraj nima smisla podrobno naštevati razne oblike, pod katerimi se javlja kuga, zlasti še, ker je diagnoza dostikrat celo zdravnikom sila težka. Bule, oziroma bule, ki se pojavijo pod pazduho, včasih na vratu in tudi drugod, so prvi znak kuge, kakor se javlja navadno. Spremlja jih visoka temperatura in izrazita splošna utrujenost — razven v zgoraj omenjenem slučaju, kjer kuga preide brez vročice. Te bule se ognoje ali pa tudi ne; v prvem slučaju ostavijo za seboj brazgotine, ki nikdar več ne izginejo. V težjih slučajih se vse telo pokrije s temnimi s krvjo podplutimi pegami v velikosti leče; to je takozvana črna kuga, ki jo običajno spremlja odtok krvi v črevesu. Zelo nevarna je kuga, kadar se okuži neposredno kri; v takem slučaju bolnik umre že v osemindesetih urah, še predno so imele bule časa, da se razvijejo. Nič manj težka ni pljučna kuga, ki se javlja sprva kot navadno pljučno vnetje. Tako ena kot druga pa nastopata le sporadično.

Do cilja

pridej pre ali laže, ako si zdrav in vesel. Zdravje in dobro voljo si ohraniš, ako imaš vedno pri sebi „TORO“ prsne karamelle, ki s svojim prijetnim okusom in zdravilnimi snovmi iz 5 slovlih zelišč, kaj dobro učinkujejo na prebavo, proti prehladu ter hripavosti. Dobite jih pri vsakem trgovcu za 3 Din.

× **Tajnstvene aretacije v Vzhodni Galiciji.** Kakor poročajo dunajski listi iz Lvova, je bilo v Vzhodni Galiciji, v takozvanem Pokutju, zadnje dni aretiranih nad 500 ukrajinskih kmetov. Cela dva dni je preiskavala policija s podporo orožnikov ukrajinsko vasi in vse prebrskala. Čudno je, da poljski listi o aretacijah nič ne poročajo in da vzroka ne vedo niti voditelji policijskih oddelkov, ki so dobili samo nalog, naj preiščejo označene vasi in primejo določene osebe. — Treba bo pač počakati, da se pokaže, ali je vest resnična ali pa samo tendenciozna izmišljotina dunajskih listov.

ali pa je preveč politična? — sem se odločil za predavanje. Pozneje so mi odsvetovali, češ da je že prevroče in da so v Ljubljani vsa predavanja brez poslušalcev. Zdaj pa sem sklenil, v pomirjenju vseh radovednejšev in interesentov, da spisem roman — če najdem založnika. A tudi to je zelo dvomljivo, ker knjig nihče več ne kupuje. Tu bom skušal podati le nekaj obris čudovitega romana in gostovanja.

Tako romanje je zvezano z ogromnim stroški. Kajti z ozirom na to, da je Beograd zelo daleč, ni kazalo, da bi šli peš. Preskrbeli smo si svojega potnega maršala v obliki, ki naj bi delala čast našemu potovanju. Ta je bil naš svetosavski nestor Danilo. V kolikor je vršil svojo dolžnost napram svojim kolegom-romarjem, ne bom govoril, da to je napram kolegicam, je gotovo. Samo to rečem, da nam je v zadnjem hipu preskrbel spalni vagon. Radi morate pa je bil brez posteli. Navzlic temu smo sedeli in spali na meh-kem. On, to je, naš nestor g. Danilo, je privođeval v vagonu, da je tako potovanje imenitno. To je bilo zanj tudi res, kajti imel je svoj lastni kupe. A sam!

Koliko dni smo se vozili, ne vem več

natančno, ker smo večino časa prepili in prepeli v kupeju — kar nas je bilo pivec pivec — in so sedeli in spali oni, kar jih je antialkoholčnih zaspancev. No, končno smo pa le dospeli v Srbijo. To smo spoznali po cirilici na tablah in po kajšakah ali šajkah, ki kakor se že pravi takim čepicam, ki jih ondi iz principa nosijo tudi dame.

Vlak pa je drvel, kakor da je z maslom namazan. Naenkrat smo bili v Beogradu. Zagledali smo ga od daleč na visokem, skler Donava bistra pri ruži se Savi, o tvoji lepoti zaslišal sem davi, in kjer se obe reki zlivata v Jadransko morje. Oh! to ti je bil piramidalen pogled! Navzlic temu je vlak še zmirom drvel, kakor da je z maslom namazan. Mislimi smo že, da strojevodja ali poje ali pije ali spi ter je pozabil vstaviti vlak. Pa ni bilo res. S krasnim sunkom nas je zavozil pod to po — Beograd! Beograd, sokole moj, pozdravljen!

Sledi, kar je jasno, pristrčno ru-kovanje, objemanje in poljubovanje, in: »Pa, kako ti, pa kako vi, pa amo, pa támo, pa góre, pa dóle, pa vani, pa nutra, pa fala Bogu, pa nile loše, pa evo ti, brate.« Skratka prizor, ki ga bom širše razpovedal v svojem romanu — že naslednjem zvezku.

Kot bi trenil, smo že vsi znali govoriti v cirilici. In ker smo vsi znali govoriti cirilico, smo rekli samo: »Vozi, brate, u Palace hotel!« pa smo že bili tam.

Beograd, brate, je velikansko mesto in sicer tako velikansko, da niti ne vidiš z enega konca na drugi. Na eni strani Donava, na drugi Sava, v sredi pa morje in Beograd. To je čudovito!

Moderni tramvaji, moderni vodovodi, kočije, da celo avtomobili. To je nekaj tako lepega, tako zanimivega in eksotičnega, kar se ne da popisati.

In ljudje? Krasni, naravnost bajni. Tam je vsak drugi človek minister! Če ni minister, je gotovo detektiv, bogami! Dame pa morajo biti vse — če napravim kako izjemo — igralce, najmanj pa podigralce; to pa zato, ker so tako imenitno oblečene in šminčane, oh, šminčane nebesko! O ministrih, detektivih in damah moram na vsak način govoriti v posebnem poglavju romana — če najdem založnika.

In v tem vrvežu sem našel celo svojega dragega znanca iz zlatih tržaških časov, kapelnika Mirka Polča. Čeprav se je med tem že enkrat oženil, sem ga spoznal. Ker hodi kot bi dirigiral. Brilliant človek! Pravi, da se »precej« dobro počuti. Vzel je majhno

hišico v najem, z majhnim vrtom in tam s svojo gospo, tudi drago znancko, bivšo kolegico iz Trsta, z gđno sestro in s sinčkom Brankom sedi lepo na vrtu v senci in se bavi s — kmetijstvom... — Bojim se le, da bo imel še sitnosti s svojim vrtom, zaradi agrarne reforme namreč. — Kot tajnik in kapelnik Narodne opere se o prostem času peča tudi z dirigiranjem. Baš pred kratkim je »polučil« kolosalen uspeh sa Aidome. Samo, hudika, ne vem, če spada skupaj: Alda in agrarna reforma, stihanje in dirigiranje...

Posebno poglavje pa tvorijo naše dame. Ej, rodoljubi, to so vam bile krasotice. Tako so se napucale in načikale, da so posekale samo Giocondo. Posebno mične pa so bile v rastavracijah. Tiskana cirilica že gre, tiskana, ampak pisana, orka fiks. Ta je pa trd oreh. Včasih smo gruntali takle jedilni list tako dolgo, da je sploh zmanjkalo kosila. Pa smo se obrisali.

Neka naša dama, ki je posebno brihtna, nas je hotela iznenaditi s srbsko jedjo. Pokliče konobara in naroči: molim jedan »džubres«. Konobar se ne gane in bulji v našo damo. Ko opazi dama, da se konobar ne gane, ponovi: molim, jedno »džubres«, ono srbsko je-

lo. Zdaj pa konobar zardi do ušes in nas vse skupaj prične vprašujoče gledati.

To je opazil neki gospod, ki je sedel tik naše mize. Pojasnil konobaru, da misli naša dama najbrže znamenito srbsko jed »džubeč«. Prinesel nam je »džubeč«, ki ga vsem prav toplo priporočam, ker je res prima in situacija je bila rešena.

Sele pozneje smo zvedeli, da je dama naročila »smeti«, ker džubre pomenijo v cirilici smeti.

Nekje drugje pa je druga iztakne, ko jo neki gospod povabi na promenado na Kalimegdan. Kratko se odreže: »Ne možem, jer sam trudna... Tableaux!« »Trudna« pa pomeni v cirilici, diskretno povedano, biti v blagoslovljenem stanju. Rečež je bil naenkrat v tinti. — Naše dame so ga sploh pokale, in ker tvorijo poglavje zase, kakor sem že omenil, jih bom opisal v romanu — če najdem založnika.

Odigrali smo medtem že vse tri stvari, ki so doživele v resnici moralčen krasen uspeh. Kakšen je bil obisk, ne vem, ker ne gledam nikoli v publiko, ko igram. Pri Pohujšanju so mi dejali, da ni bil dober. Tega smo sami krivi, ker je Cankar napisal »Pohujšanje v dolini itd.«, oni pa so napisala »Sablast

Do Ohrida in Bitolja

5. Še nekoliko o Skoplju

Naiznimevješe je v Skoplju sprehati se z enega konca mesta do drugega in opazovati ljudi ter njih dejanje in nehanje. V tem oziru je Skopje mnogo interesantnejše nego kako srednjeevropsko mesto, med katere spadajo tudi slovenska. Zakaj tu so tipi izdatno mnogovrstnejši. Ločilo se med seboj po telesni vnanosti, še bolj po noši, ki je za vsako narodnost, še bolj za vsako konfesijo, različna; skoro vedno moreš kar po obleki presoditi, kake vere je človek; treba je le nekaj informacij za to in nekoliko prakse. Pri ženskah se pozna celo po obleki, če so omožene ali vdove itd. V orijentu je moral človek nositi svojo legitimacijo takorekoč v obleki.

Domačini hodijo vsi še v narodni noši, moški in ženske. Pri srbsko - makedonskem prebivalstvu je ta razlika, da je noša onih ljudi, ki živijo med Arnavti, močno pod vplivom arnavtske, kar je bilo ljudem varnostno sredstvo. Ženske nosijo vse brez izjeme zelo živo pisane, lepo vezene obleke; narodna noša je tedaj še popolnoma vsakdanja. Moški, domačini iz vasi, se nosijo po evropsko le, če so bili v Ameriki. In teh Amerikancev je na jugu mnogo; obilo jih je, ki so bili po večkrat onstran morja ali takih, ki imajo tamkaj brata, očeta, sorodnika. V Bitolju sem govoril s kmetom, ki je bil petkrat v Ameriki. Kdor je bil v Ameriki, se nosi «la franga», to je po francoski; tako namreč nazivajo povsod po Balkanu vse, kar pride iz Evrope in je različno od orijentskega, od «la turka». Po Skoplju in drugih mestih se seveda nosi po evropsko velika večina domačinov vseh stanov.

Ko smo bili v Skoplju, so bili ravno zadnji dnevi ramazana, ki je, kakor znano, muslimanski mesec posta. Vse mesec se postijo muslimani, postijo temljito; od solnčnega vzhoda v jutro pa do solnčnega zahoda ne sme jesti ničesar. Post je tedaj popoln. Kakor hitro pa ob solnčnem zahodu ustrelji top na Gazi-babi, je post za ta dan zaključen; sedaj je celo noč čas jela, čas gostovanja. Istočasno se vse džamije slovesno razsvetle, da žarijo v luči: moški hite v džamije, da opravijo akšam, večerno molitev. Gostovanje traja ponekod do jutra, ko prične post znova. To se ponavlja trideset dni. Ta ramazanski post je na primer za kmetstvo muslimansko prebivalstvo zelo težak, saj morajo ljudje ves dan v solncu in vročini, trdo delati brez vsakejše jedi, brez pijače, tudi brez tobaka. In prekršiti ga ne sme niti enkrat, drugače mu nadaljni post nič ne hasne. Postiti se mora vsak moški musliman, od petnaestega, a ženska od desetega leta dalje do smrti.

Zaključuje se ramazan z bairamom, največjim muslimanskim praznikom, ki se da primerjati z našo Veliko nočjo. Mi smo bili v petek, 24. aprila, še v Skoplju, ko je prišel bairam, ki traja tri dni. Kjerkoli sta se srečala dva znanca - muslimana sta se obšla in si čestitala: «Bairam murabek olsun» (želimo ti srečen bairam). Glavno si na hodi drug drugemu na dom čestitati veselo praznike, pri čemer se pogostujejo. Ta dan smo po vseh turških delih mesta srečavali ciganske troje, po tri, štiri fantiče, ki so kot godci hodili od hiše do hiše ter voščili praznike; seveda niso nikjer odšli brez daru. Njihova godba je odmevala na vseh koncih; osebito je bil glasen veliki boben, ki je precej večji od običajnega in ima izredno močno doneč glas. Vstaviš se na ulici in poslušaj, kako bje za hišami nekje cigan na talāmbas; kakor da nenavado polni, nekako mogočno se raznašajoč glas oznanja pričetek nekih velikih stvari, kakor da kliče morda bojne trupe na pohod nad daljnega carja... Poslušaj to čudno, eksotično glasbo, talāmbas utihne, čez čas se oglasi znova in močnejše; mlada ciganska jata se pripodi preko ulice, opravi na pragu ali na dvoristi svoj čestitko in talāmbas bje zopet svojo skrivnostno napovedujočo pesem.

Ta dan so muslimani oblečeni najbolj praznično v vsem letu. Popoldne se je vse vozilo v kočijah. Videli smo

v kočijah po tri, štiri fante ali tudi odrasle; lepa, brezhibno čista, samo modra obleka, z živo barvasto rutijo v vnanjem žepu, tedaj popoln a la franga. Da ni čepel rečeš fese visoko nad čelom, bi mogel fanta šteti med elegane Zagreba. Mislim, da ta dan ni ostal nobeden izvožček brez zaobljuba; ves mladi muslimanski svet je bil v kočijah. Na večer smo slišali nekatere na povratku, kako so prepevali. Turško petje je gotovo nekaj posebnega; peli so precej tiho, melodije so za nas povsem eksotične, ne morem se ubraniti vtisu, da vrti nekaj v grlu in da prihaja glas venkaj v nekakih spiralah, ki plešejo druga za drugo. Besed kakor da sploh ni, marveč sama melodija, sama kultivirana melodija. Spominjajo te pesmi na prepevanje muzična na munar, ki je prav tako petje povsem svoje vrste.

V gledišču je udeležencem kongresa na čast predstava «Koštane», drame, ki je delo enega najboljših srbskih pisateljev, Bore Stankovića, rodom iz Vranja. Dejanje se vrši v Vranju, v dobi takoj po osvoboditvi l. 1878. in je vzeto potemtakem iz mlajšega, popolnoma slišnega temu, ki je še danes v Južni Srbiji okrog Skoplja; vrh tega je narrečje, ki se govori v Vranju, domala popolnoma isto kakor v Skoplju. Zato je «Koštana» v Skoplju zelo priljubljena igra - tudi v Bitolju sem jo par dni pozneje videl na programu tamkajšnjega lokalnega gledališča. Vendar je drama napravila vsaj name boljši vtis, ko sem jo čital, nego sedaj na odru. Bižkone pa je velik del krivde v vpriporitvi. Ne vem, počemu so namesto ciganskih sviračev, ki nastopajo skoro v vsej igri, in ki so neločljivo zvezani z vsem, kar se vselej vrši tu na jugu, prestavili godbo v orkester, ki absolutno ne sodi k Koštani. Da je naslovno ulogo igrala Rusinja, ne domačinka, gotovo tudi ni bilo ugodno. Tako se je skopsko Narodno Pozorišče s Koštano prezentiralo slabše nego sem pričakoval, zlasti ko sem videl pred leti par predstav, ki so mi vzbudile največji respekt pred srbsko igralsko sposobnostjo. Takrat sem med drugim gledal tudi Zono Zamfirovo, ki se godi v Nišu istotako kmalu po osvobojevanju mesta in je spisana v niškem narrečju, ki je kot vranjansko skopskemu povsem podobno. Zono Zamfirova je naravnost fascinirala publiko; toliko iskrenega sodelovanja in polnega uživanja še nisem videl zlepa v gledišču. In med občinstvom so bili zastopniki vsi Skopljani, naši kot Španjolci ali Turki, vse je gledalo s takim zanimanjem na oder in preživljalo vse dejanje, kakor da je celo gledišče en sam oder. Tudi Tučan omenja v svojem potopisu, kako silno dobro se počuti skopska publika, kadar ji da Zono Zamfirovo ali Koštano, ki sta ostali najpriljubljenejši igri in se ponavljata nerestano.

Leno je v Skoplju zvečer. Sicer so noči, vsaj koncem aprila še razmeroma hladne, ker so planine v bližini mesta na vsej zapadni in južni strani na debelo pokrite s snegom. Toda ohladitev tekmo noči prinaša prijeten svež zrak za naslednji dan. Pohvale vredna je ponočna in ponočniška svoboda. Lokali se ne zapirajo ob strogo določenih urah in nezaspamni ni treba iti spat, dokler jih volja. Če se snide vesela družba, traja pivovanje lahko tudi do ranega jutra. Kljub temu pa Skopje ne more konkurirati z drugimi neimenovanimi kraji glede ponočnosti ali točneje intenzivnosti pitja. Naj omenim na tem mestu, da sem videl na poti po severni in južni Srbiji - Beograd in Skopje izvemši - enega edinega moža pitanege, nekoga kmeta v vlakcu iz Bitolja na Prilen. - Pač pa se tudi v Skoplju plačuje davek na večerni poset lokalov, po en dinar za osebo, za čas po enaisti uri. To je «orštinska» taksa za nočno sedenje, kot se bere na listku, na katerem je obenem napisan tudi datum in na lokal. Številka knjige in listka.

Vsi znatnejši lokali imajo zvečer godbo, ali ciganske ali kako drugo. Nam je bila najbolj všeč Pozorišna kafana ali Saralevo, nasproti gledišču. Te vrste kaverna pa je toliko kot gostilna: tu dobiš vse isto, kar v gostilni, a tudi po

istih cenah. Vsak večer igrajo in pojo cigani živo, temperamentno. Zdeli bi si jih namesto civiliziranih ljubljanskih kavarniških orkestrrov. Godci pojo nekaj časa vsi, potem samo eden ali nekateri. Videl sem, da so zelo priljubljene komitske pesmi; cigani jih znajo, kakor druge pesmi, peti z občutkom. Name vsaj napravijo vedno velik vtis in še zdaj čujem ciganskega vodjo, kako se mu je glas vzpel visoko, visoko:

»Neni ti je žalba za tvojata deca, komita bre?»

In ves ciganski zbor potegne za vodjo z odgovorom:
»Mojata deca - sitni potroni, Stojane vojvodo bre!»

In pesem se dviga dalje, v višine, kakor da čuješ zares glas komite visoko s planin:

»Mojata majka - Šara planina Stojane vojvodo bre!»

»Neni ti je žalba za tvojata sestra?»

»Mojata sestra - puška brzometka, Stojane vojvodo bre.»

Visoko gor gre glas cigana, in zbor mu pritrjuje z godbo. Poslušaj in molčiš; tiho gre pred teboj vsa junaška tragedija komitske borbe, velika odpuved individualnosti, silni zagon najčistejše borbenosti, najčistejši del vse komitske akcije. Ta pesem, to je posebne vrste romantika; če ti je segla do srca, je ne boš pozabil.

In še ima Skopje zanimivosti. In koliko še takih, ki jih človek v par dneh ne more opaziti. Seveda, najprijetnejši

čas je v Skoplju pomladi, tu še prav posebno. Poletje bi nam pokazalo Skopje v mnogo manj prijetni luči. Takrat zavladava strašna vročina; tri mesece skoro ne poznajo dežja, zelena barva pokrajine se umakne težki, rjavni in rumeni enoličnosti. To je pravo južno poletje z nahušo vročino in s silnim, silnim prahom. Kadar potegne veter, dvigne s tal ne oblake, marveč meglo prahu, ki zavije vse v riavino in sivino, mesto, njive, vasi. En dan smo tudi sedaj, v aprilu, nekoliko spoznali prašino; potegnil je močan jug mimo Vodna navzdol in zavil Skopje v prah. Prah je bil iz precej debelih kamečkov, da si ga čutil, kako je bodel po obrazu, silil v oči, ušesa, za obleko in našel pot povsod. Ta prah, to je specialiteta juga, ali na srečo le v poletnih mesecih.

Sicer pa se glede snage po skopskih ulicah ni pritoževati. Nomenjano naj ne ostane, da smo videli v ciganski mali, na skrajni mestni periferiji, za Dušanovim gradom kar na prostem, ob glavni cesti na površini človeško lobanjo, popolno, celo, lepo belo, da bi se moga vzeti v prirodoslovsko zbirko. In blizu nje, malo vstran, ob njivi še e.o., prav tako belo, in naokrog še nekaj kosti. Tako nedolžno se belijo v solncu, kakor da so to odpadki od večerje.

Nekdo me je opozoril, da sem pozabil povedati, kakšno razsvetlavo imajo v Skoplju. Dopolnilemu: imajo električno razsvetlavo iz elektrarne, ki stoji na zapadni strani ob Vardariju. A. M.

Mednarodna razstava dekorativne umetnosti

Pariz, 20. maja.

Letošnja pariška razstava je druge vrste, nego so bile prejšnje pariške razstave, pa tudi cili je drugačen. Razstava noče biti reprezentativna, nego ofenzivna, ona hoče ustvariti in manifestirati novi umetniški stil, ki je v skladu z dobo svetovne vojne, pa tudi z velikim notranjim prepričanjem. Ona hoče pokazati, da prinaša tudi bodočnost francoskemu duhu, da bo Francija tudi v bodoče obvladala svetovni okus. Med vojno se je pojavil tudi pri manj razvitih narodih nacionalni duh, stremelje po osamosvojitvi in Francijo so izpodrinili ne le v sovražnih, nego tudi v zavezniških državah. Tako je n. pr. izvažala Francija tik pred vojno letno 1.500.000 met. stotov pohištva, dočim ga izvažala ne volni komaj eno petino te količine. Slično je tudi v drugih panogah in zato je razumljivo, da so začeli vodilni krogi francoskega narodnega gospodarstva razmišljati, kako bi se dalo preprečiti to konstantno nazadovanje. Prišli so do naziranja, da je vsega kriv tradicionalizem, kajti evropska javnost si želi novih oblik, novih slogov, povsem novega pohištva in vsega, kar tvori okvir našega življenja. Zato je parlament sklenil, da mora biti na letošnji razstavi v nasprotju z vsemi dosedanjimi razstavami vse moderno, novo, ofenzivno.

Letošnja razstava so hoteli prirediti prvotno kot londonsko razstavo neke v okolici Pariza. Storili niso tega zato, ker bi bili stroški preveliki. Kakor znano, je bila londonska razstava s stoniljskim deficitom. Take perspektive seve Francozom niso všeč. Zato so namestili pariško razstavo sredi mesta ob Seni. Prostor je opremljen in urejen z ono matematično točnostjo in premišljenostjo, ki jo poznamo samo pri

Francozih. Razstava obsega 150 paviljonov na 30 ha, udeležuje se je 31 narodov, med njimi 20 s svojimi paviljoni. 15 velikih vhodov skrbi za to, da lahko tudi največje množice posetnikov svobodno prihajajo in odhajajo, ne da bi nastala gneča. Glavni dohod je med veliko in malo palačo, odkoder je čez most Aleksandra III. na Esplanado invalidov vedno največji naval občinstva. Glavni razstavni prostori so na Trgu invalidov, kjer so nameščeni pred vsem francoski paviljoni; zastopani so vsi departmani. Na nabrežju d'Orsay, ki služi večinoma parku atrakcij in podjetjem Paula Poireta, je nameščena tudi razstava igrač v obliki celega mesteca. Aleksandrov most pokriva dve dolgi vrsti paviljonov z luksuzno industrijo. Na drugem obrežju Seine, na Cours-la-Reine, se stiskajo paviljoni tujih držav, francoskih kolonij in provinc ter privatni paviljoni. Ta del razstave predstavlja mešanico slogov, kajti malone vsak tuj paviljon je zgrajen v drugačnem slogu. Tu vidite vse mogoče, od renesančne, solidno zgrajene italijanske paviljona do Melnikovega kubističnega paviljona sovjetske Rusije. - Grand-Palais, čigar notranja razdelitev in oprema je delala arhitektom velike preglavice, je poln predmetov raznih obrti in šol. Polovico ima na razpolago Francija, polovico pa tuje države.

Razstava bo popolna začetkom junija, vendar na nudi posetnikom že sedaj mnogo divnih prizorov, saj je ta razstava ne le največja po obsegu, nego tudi po umetniških vrednotah, ki so jih zbrali tu razni tekmovalci narod. Razume se, da je pridržala Francija največ prostora zase.

Poleg glavnega namena, napeti umetniške sile in dati impulz ustvarjanju novega sloga, je vodila Francijo pri tej

razstavi še druga ideja, namreč pacifizem in poizkus, da bi se sestali vsi evropski narodi v enem kraju v duhovnem sodelovanju, da bi notranje prerodili svojo narodno dušo. Zato je pozvala Francija tudi svoje nedavne neprijatelje. Ali ta načrt se ni obnesel. Nemčija je vabilo odklonila, samo Avstrija in Turki so prišli. Nedvomno je storil nemški narod s tem novo bistveno napako, ki bo škodovala v prvi vrsti Nemcem samim.

Esperanto

Razvoj mednarodnega pomožnega jezika

Približno pred tremi stoletji, ko še ni bilo govora o mednarodnem življenju v današnjem smislu in je torej mogoč biti tak jezik le utopija, je vendar že problem zanimal velike duhove, med katerimi omenjam filozofa Leibniza. Razdelil je pojme v enostavne in sestavljene. Prve je označil s številko, dočim je dobil druge z množicem. Slični zgolj miselni sistem je bil Sol-resol Francoza Jenan - Francois Sudrea, ki je uporabil tonovo lestvo za kombinacijo besed in je vključil tej čudni ideji dobili dve odklopanji in pohvalna priznanja veličin, kakor Hugoja in Lamartina. Sledila je kopica drugih sistemov, med katerimi omenjam samo Pasilallo, Langue universell in slednjič za takratne čase epohalno delo Jugoslavana Pačica, ki je svoj jezik skombiniral na podlagi številki.

Toda ko je razvoj svetovne trgovine in prometa ter sploh razmah mednarodnega življenja občutil potrebo mednarodnega jezika, so se seveda vsi ti filozofski sistemi izkazali kot popolnoma nerabni. Kmalu je bilo spoznati osnovne smernice bodočega mednarodnega pomožnega jezika, to so nevtaralnost in lahkoto. Izmed mnogobrojnih projektov, ki so se pojavljali kakor gobe po dežju, naj imenujemo le najzavnejše: Faiguet: Langue nouvelle, Rudelle: Pantos - Dimon - Glossa, Piro: Universalsprache itd. Uspeh pa si je pridobil samo Nemec Schleyer s svojim «volapükom» (1879). Razmeroma hitro širjenje «volapüka» nam kaže že takratno potrebo mednarodnega pomožnega jezika. Toda umetno tvarjanje besed v «volapüku» in druge napake so morale dovesti do poloma, kar je ideji pomožnega jezika strašno škodovalo. Vendar ideje se ne dajo ubiti. Nastali so zopet novi projekti, kakor Neolatine od Courtonna, Pasilingua od Steinerja, Spelin od Bauerja itd. Leta 1887. je izdal poljski žid dr. Zamenhof svoj Lingvo internacia, ki se imenuje danes esperanto.

Začetkoma počasi, toda vedno hitreje se je pričel širiti ta jezik. In ko se je moral leta 1907. odločiti delegacija za uvedbo mednarodnega pomožnega jezika za enega predloženih projektov, je izmed mnogih projektov (n. pr. Universal od Molenaara, Idiom Neutral od Rosenberga) izbrala esperanto. Internacionalno peticijo radi uvedbe pomožnega jezika naslovljeno na vse akademije, je podpisalo takrat 1250 univerzitetnih profesorjev. Po tem letu je pričel šele pravi razmah esperanta.

Nekateri znanstveniki so hoteli esperanto v bistvenih točkah popraviti, oziroma spremeniti. Prišlo je do razkola in de Baurfront je izdal svoj projekt «ido». Razvoj od leta 1907. do danes pa je pokazal, da morebitne prednosti ida ne odtehtajo vrtil esperanta, ki jih «ido» nima. Nočemo trditi, da ne bi bil ido sposoben za pomožni svetovni jezik. Toda v bistvu takega jezika je, da obstoja lahko samo eden. Ker vsako vzporedno gibanje idej le škoduje, zato je jasno, da so se svetovne korporacije, svet Društva narodov, radio itd. odločili za esperanto. Pripomiti je treba, da so si esperanto in ido, kakor tudi še novejši sistemi «esperantido» in «okcidental» zelo podobni.

Iz tega sledi važno dejstvo, da je problem mednarodnega pomožnega jezika iz jezikoslovnega stališča že rešen, dočim je njegova popolna zmaga v praksi še vprašanje prihodnjih let. Dosedanji lepi uspehi nas lahko tudi v tem oziru navdajajo z največjim optimizmom.

Esperantist.

Vpliv radia na razširjanje esperanta nam jasno kaže poročilo «Librarie Central Esperantiste». Odkar oddajata pariški radio-postali esperantske kurze, se je število prodanih esperantskih učnih knjig postotilo. Več ko 1100 knjig se je prodalo tekom 3 tednov, da lahko slede poslušalci brezličnemu pouku v esperantu.

Pismo iz Pariza

Pariz, 20. majnika.

Na trgu pred impozantno cerkvijo Svetega Sulpicija, ki se z dvema visokima zvonicoma stasito ozira preko Latinskega okraja in troši nanj blagoslovlaiočo pesem svojih harmonično ubranih zvonov, se je razgibalo zadnje dni kričeče življenje... Sicer dokaj mirni trg med lepim božjim hramom, v katerem sta se v davnih dneh sestajala znamenita krasotica Manon Lescaut in njen ljubimec des Grieux, in med magistratom VI. okraja, je nepričakovano čudežno oživel. Kar čez noč je iz tlaka zrastle srednjeveške mestece, krog in krog opasano z nepremakljivim zidovjem (iz platna in lesa, seveda), ki iz njega mole zobčasti stolpički: Foire Saint-Germain, tradicionalni pariški seimeni.

Reči moram, da je to ena najzanimivejših in najprijetnejših prireditev, kar sem jih letos videl v Parizu.

Ze koj ob vratih, ko se vstaviš, pa ne samo zato, ker moraš plačati vstopnino, ampak zastran ljubne radovednosti in zanimivosti, ki jo že precej od kraja vžge in zhudi v tebi pogled na srednjeveški vhod v mesto, na mogočne, z rezbarijami okrašene duri, na stražo, ki se s sulico in nočno laterno oborožena

sprehaja med obiskovalci, in na mestnega čuvarja, ki v kostimu iz daljnega veka neumiljeno trobi v strašno dolgo fanfaro raz bližnji stražarski stolp. Napihuje se in trobi, vabi in trobenta, kliče in razgraja: Le noter, le noter, da boste videli življenje nekdanjih dobrih, davnih časov!...

In res, že tisti hip nisi več v Parizu, ampak na semanji dan v pravem srednjeveškem mestecu, kjer ti edino gneča moderno opremljenih ljudi, ki se s tabo vred preriva po tesnih uličicah in čudi, samo čudi in zija, kvari popolno lučijo, malce moti, mogočni utis. Toda pustimo vsakdanjo množico in poglejmo raje starodavno mesto krog nas.

Same lične, ozke, priiljkave hiše. Raz nizka okna padajo slapovi pisanih nageljev, tupatam pokuka preko njih drobna glavica s starodavno avbo ali z nekakšnim visokim svilenim škričljem, ki mu od čipkaste osti vise široki, pestri, vabljivi trakovi. Kako so bila včasih dekleta fletno opravičena! Kako krasne, bogate, divne noše. Tisto le tam poglej, mar ni imenitna? Kako dolge noše, temne kite ji padalo na prsi, ute jene v svetlobarvni jopič, ki se okrog vratu peni v bele valove starih vezenin. In široko krilo z dolgo vlečko se tako spremenjajo sveti v mayskem soncu. Prav zares: Včasih je lušno b'lo.

zdej pa ni več tako. A seveda ne samo zbog ženskih noš in dolgih las, ki jih zdaj - namreč las - tako malo vidiš v Parizu.

V vsaki hišici nekaj prodajajo in v tisti «nekaj» je v stari francosčini in v kupni, skrbno začitani pisavi razložen na izvesni tabli, ki je z urezanimi, starodavnimi kljukami pritrjena nad prodajalnico. Trgujejo na večinoma tudi res s starinami. Vsega si lahko nakupiš, kar bi rad postavil v starinsko sobo, bakroveze, slike, kuhinjsko posodo, staro opremo, nakit, tisoč drobnarij in tako dalje... Vse prodajalke in vsi prodajalci nosijo srednjeveško nošo, kar posebno zgledno podčrta to vrlo posrečeno fata-morgana davne dobe.

Na malem trgu sredi mesteca, ob vodnjaku, razkazuje popolni komedijant svojo bogato, mezaslišano, vseprekajajočo umetnost. Nosi širok klobok davnih časov, pisano sukno, kričečo, barvasto majo in tesne «artistične» hlače iz trikoja. Star je že in bore malo kunštov zna, a ljudje mu ploskajo in mečejo novce na preprogo, na kateri se je priletni saltimbanque ravno kar prekucaval in lovil žoge. V ozračju starodavnega življenja, ki ga pričarajo obiskovalcu starke, kostimi in starinska roba, sem se ob tem komedijantu spomnil na žonglerja «Naše lube gospe».

ga je po srednjeveški zgodbi tako mojstrsko opisal Anatole France in s časom operne muzike ovekovečil Massenet...

Glavno atrakcijo (da govorim moderno) je prireditve pa tvori posebno gledališče pod milim nebom, pred cerkvenimi vrati, kjer neka popotna družba jako imenitno vprižarja stare misterije, tabarinade, moralitete in farse: zgodbo o čebur, Cyranove drznosti, Igro grbcev, Ancassin in Nicolette in tako dalje.

Tisti dan, ko sem se jaz preselil za par ur v srečni srednji vek, so dajali ravno zanimivi «Misterij sedmih grehov». In reči moram, da se jim je stvar zelo posrečila. Pod širokimi cerkvenimi vrati je bil po srednjeveški šegi improviziran oder: na levi strani «peklo» in njegove grozovitosti, to je kulisa, predstavljajoča ogromno, grozno pošast, z režeče odprtim gobcem, vho-dom v kraj škripanja z zobmi in večnega pogubljenja: na sredi enostavna vrata in pred njimi nekaj trave in cvetic; zemlja in njene pasti; na desni strani pa svetle duri in na njih tablica «nebo» in njegove radosti.

Nastopil je najprej zbor menihov in nun ter zapel nekakšen uvod in razlagajo dejanja misterija: «Vi vsi, ki tod mimo gresite, ustavite se in poslušajte!»

Nato je izza zemeljske kulise prilezel krasen srednjeveški mladenič in sredi rož sladko zadremal. Toda, koliko izkušnjav se ga je lotilo! Sedem grehov povrsti je grozansko napadlo njegovo nedolžnost in neizkušnost. In kako mikavni in lepi, privlačni in mnogo obetajoči so bili grehi. Bože, v kakšnih kostimih, vse seveda v stilu srednjega veka. Ko bi se mladenič ravno udal vsem sedmerim grhom naenkrat, nastopi blesteči angel Gabrijel, božji poslanec, in ga reši iz pogubnih krempljev napuha, skoposti, sladostrastja, nevoščljivosti, požrečnosti, jeze in lenobe. H koncu je zapel še zbor pobožno popevko... Jaz pa sem jo mahnil v srednjeveško krčmo pri Marjolaini in se s kupico bordoja zavaroval proti hudobnemu duhu in njegovemu napuhu. Bog ve, če bi prišel mene tudi rešiti Gabrijel sveti Gabrijel...

Se to-le moram povedati danes: če je bilo v davnih dobi res tako fletno kot danes na saint-germainskem semnju, nam je vsem sočasnikom lahko bridko žal, da nismo prišli par sto let prej na svet... Zakaj pa? Zato, prav zato in zaradi tega... Ka kdor hoče še bolj natanko vedeti, naj pride kar takoj v Pariz, ker bodo čudežno srednjeveško mestece koncem tega meseca že podrli. Škoda, škoda... P. K-u.

Gospodarstvo

Prometne prilike

(Z gospodarskega kongresa v Sarajevu.)

Na podlagi referatov delegata ljubljanske zbornice g. Ivana Mohoriča ter delegata Centralne industrijskih korporacij v Beogradu v seji odseka je na plenarni seji kongresa gospodarskih korporacij v Sarajevu dne 15. t. m. poročal tajnik Industrijske centrale v Beogradu dr. Cvetko Gregorič o prometnih prilikah v naši državi. — Odsek za prometne zadeve je ugotovil, da se naše prometne prilike stalno izboljšujejo, vendar pa je treba poudariti, da se razni nedostaki ne čutijo v toliki meri samo iz razloga, ker je promet znatno padel radi ekonomske krize. Dasi je treba priznati prometnemu ministru, da je storilo mnogo za ureditev železniškega prometa, vendar je treba na drugi strani tudi konstatirati, da se nahajamo še daleko od onega stanja, ki bi odgovarjalo normalnim potrebam gospodarstva in njegovega razvika.

Nedostatom, ki ovirajo naglo in energično sanacijo naših prometnih prilik, so povojno splošne ekonomske prilike krive le deloma. Važen vzrok tem nedostatom je današnja časa neodgovarjajoča organizacija prometne uprave. Treba je zato upravitelj naših državnih železnic reorganizirati na samostojni in komercialni bazi, s čimer se bo dosegla pocenitev režijskih stroškov in omogočilo racionalnejše izkoriščanje sredstev, ki so na razpolago za pospeševanje prometa. Število tovornih vagonov, posebno odprtih, se mora povečati, pomnožiti je treba število specialnih vagonov za prevoz lesa in lesnih izdelkov, piva, vina, svežih rib, svežega sadja in gradbenega lesa, opreme in oglja. Povečati je treba število lokomotiv. Vagone je treba držati v urejenem stanju ter jih podvreči predpisanim periodičnim revizijam. Železniške delavnice je treba pravčasno oskrbeti z vsemi potrebnimi sredstvi za delo kakor tudi z materialom; železniško delavnico v Splitu je treba čimprej dovršiti. Pokvarjene vagone je treba pošiljati v delavnice po tipu vagonov in po vrsti delavnice specializirati za popravilo vagonov posebnega tipa. Z vsvo energijo je treba dati na to, da se vagoni in lokomotive pošiljajo v delavnice, dokler poškodbe še niso prevelike, in da se pokvarjeni vagoni in lokomotive popravijo čimprej. Mnogo pokvarjenih vagonov in lokomotiv je preveč visoka v razmerju z njihovim skupnim številom ter zahteva forsiranje njihovega popravila.

Nemudoma je treba izvesti izmenjavo tračnic in pragov na onih progah, kjer je stanje opasno. Posebno pazno je treba posvetiti gradbi in pregradbi železniških mostov, začeta dela kakor mostove pri Bitolju in v Novem Sadu pa čimprej dovršiti. Na železniških postajah je treba namestiti zadostno število vagonov, posebno v južni Srbiji, ter se potruditi, da bo merjenje pravilno. Ukiniti je treba nabavo generalne direktije državnih železnic o merjenju tovorov a la rinfusa. Dovoliti se mora zasebnikom, da instalirajo tehnične na lasten račun. Skladnja je treba napraviti, posebno na Sušaku kakor tudi v južni Srbiji. Rampe se morajo napraviti posebno v južni Srbiji.

Dosedanji dobavni roki naj se ukinejo, skrajšani tovorni roki, ki današnjim prilikam ne odgovarjajo, se morajo podaljšati ter normalizirati iznosi vozovne zamude in ležarine. Čimprej se morajo izdati edinstvene službene instrukcije za celo kraljevino. Uprava ožkotirnih železnic za Bosno, Hercegovino in Srbijo naj se osredotoči v direktiji državnih železnic v Sarajevu. Proge Usora—Pribinje, Jajce—Knin—Prijedor. Zavidovič—Han—Plesak se imajo podrediti upravi direktije državnih železnic. Pretovorna postaja v Stalaču se ima čimprej razširiti in oskrbeti s potrebnimi instalacijami za pretovor ter ji dodeliti zadostno število strokovnega službenega osebja. Pristopiti je čimprej k izdelavi potrebnih novih železniških zvez in normaliziranih ožkotirnih prog posebno v južni Srbiji. Takoj je pristopiti k tehniški in administrativni ureditvi svobodne cone v Solunu, da se čimprej začne promet v njej. Posebno pazno je posvetiti pomorskemu in rečnemu prometu ter ureditvi pristanišč. Pristopiti je treba nemudoma k izgraditvi telegrafskih mrež med važnimi gospodarskimi centri, na primer zveze Zagreba in Ljubljane za Vojvodino, Dalmacijo itd. Ustrezni je prošnja privrednikov v pogledu telefonskih priključkov. Ministrstvo prometa naj na podlagi pooblastila v zakonu o proračunskih dvanaestih (81. 38) uveljavi takoj skupno prometno uredbo in pri njeni izdelavi upošteva reforme, vsebovane v mednarodni konvenciji za blagovni, potniški in prtljažni promet; obenem naj se uveljavi enotna klasifikacija blaga, kakor tudi enotna lokalna tarifa z enotnim daljinarjem, pri čemer se imajo ukiniti sedanje lomljene tarife v prometu državnih železnic z bivšo južno železnico in z vsemi vicinalnimi železnicami v državni eksploataciji. Pristopiti je k izdelavi nove definitivne klasifikacije blaga in zaslišati pri reševanju tega vprašanja mnenje vseh interesiranih krogov ter v zvezi s tem delom sklicati tarifični odbor. Glede na krizo našega gospodarstva je uveljaviti posebne pogodnostne tarife, in to: eksportne tarife za vse važnejše predmete našega izvoza kakor tudi pristaniške tarife; glede na visoke vozarinske postavke nekaterih tatarskih razredov naj se vzame v pretres njihovo znižanje v interesu okrepitve domačega izvoza kakor tudi pristaniške tarife; glede na visoke vozarinske postavke nekaterih tatarskih razredov naj se vzame v pretres njihovo znižanje v interesu okrepitve domačega izvoza kakor tudi pristaniške tarife; glede na visoke vozarinske postavke nekaterih tatarskih razredov naj se vzame v pretres njihovo znižanje v interesu okrepitve domačega izvoza kakor tudi pristaniške tarife.

Predvsem naj ministrstvo za promet odobri kreditiranje vozarine potom jamstva z vrednostnimi papirji ali garantnimi pismi v to pooblaščenih zavodov. Ob priliki nameravanja izenačenja na industrijskih tirih je odrediti višino dostavnice v razmerju z lastnimi režijskimi stroški; dela naj se na to, da se vse vrste reklamacij rešavajo čim hitreje in da se izplačujejo upravičene reklamacije čimprej, dalje, da se povzroči nos odškodnine za izgubo in poškodbo prtljage in ekspresnega blaga na iznos, ki ga predvideva nova mednarodna konvencija. Ministrstvo prometa naj pokrene pazno na to, da se izdelajo zvezne tarife in ustvari vzajemno kreditiranje vozarine v prometu z inozemskimi državami. Ministrstvo prometa se opozarja dalje na okolnost, da se važne zahteve pridobitnih krogov, ki so bile izražene na prejšnjih gospodarskih kongresih, po večini še do danes niso upoštevale.

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 23. maja. V efektnih je po prijazni tendenci v prejšnjem tednu bil ta teden promet zelo slab. Upanje v trajnejše zboljšanje efektnega tržišča se je izjalovilo, zlasti ker se opaža zopet večje pomanjkanje gotovine.

Bančni papirji ta teden ne prikazujejo znatnejših sprememb v tečajih. Edino Jugo je sredi tedna oslabela na 97, a se je večeraj zaradi večjega povpraševanja ponovno povzpela na 102—103.

Enak je bil položaj na tržišču industrijskih vrednot. Od lesnih papirjev je prejšnji teden poskočila Slavonia od 53 na 56 zaradi vesti, da bo plačala večjo dividendo. Ta teden pa se je zopet vrnila na svoji stari tečaj 53 do 53.5. Gutmann se je okrepil na 405 do 410. Eksploatacija je padla od 40 na 38.

Od državnih papirjev uživa stalno največje zanimanje Vojna škoda, ki beleži ta teden precejšnje tečajne valovanje. Dočim je v začetku tedna porasla celo na 201, je v drugi polovici tedna zopet padla ter se ponujala večeraj po 186.5. Kljub temu traia zanimanje za ta papir dalje. Okrenile so se ta teden agrarne od 29.5 na 31 radi večjih kupovnih nalogov iz Italije in Češkoslovaške, a tudi od domačih zavodov. Investicijsko posojilo je nespremenjeno.

V devizah se je nadaljevala slaba tendenca. Zaradi daljine okrepitve dinarja na zunanih borzih so vse devize v Zagrebu zabeležile padec za več točk. Najbolj je oslabela deviza na Italijo, ki je bila mednarodno slaba. Intervencije ta teden sploh ni bilo, ker je bilo vedno dovolj blaga. Promet je bil v splošnem slab.

V današnjem svobodnem prometu v efektnih ni bilo poslov; le Vojna škoda beleži mahnen promet po tečaju 186. — Zaradi daljine okrepitve dinarja je bila tendenca v devizah zelo slaba. Prometa pa ni bilo, ker so kupci rezervirani in čakajo na nadaljnji padec deviz. Blago beleži naslednje tečaje: Dunaj 864, Italija 247.125, London 297.5, Pariz 316, Praga 181.25 in Švica 1185. Tečaji so torej znatno nižji kakor večeraj.

Italijanska zunanja trgovina

Znatna aktivnost Jugoslavije napram Italiji.

Po uradnih italijanskih statističnih podatkih je italijanska zunanja trgovina v l. 1924. izredno napredovala napram l. 1913. Uvoz je napredoval od 17.189 milijonov lir v l. 1923. na 19.487 milijonov lir, a izvoz še močnejše od 11.086 milijonov lir na 14.310 milijonov lir, tako da se je pasivnost dalje zmanjšala od 6104 milijonov na 5708 milijonov lir. Pripomniti pa je, da se povišek uvoza v pretežni večini nanaša na industrijske sirovine, dočim se je uvoz živil, predvsem pšenice, zmanjšal, ker so bili še preostanki iz dobre žetve 1923. Le uvoz mesa se je povečal. Na drugi strani pa se je izvoz italijanskih živil ogromno povečal, in sicer (prve številke vrednosti v l. 1924.; vse v milijonih lir): sir 409.64 (331.64); mandlji 287.37 (185.52); vino 274.89 (125.87); kokošja jajca 265.73 (90.78); sveže sadje 218.63 (133.49); pšenična moka 180.43 (108.92); pomaranče 169.94 (87.05); citrone 130.84 (107.84).

Kar se tiče uvoza industrijskih sirovin, je ostal premog na postavki 7 in dve tretjini milijona ton v vrednosti poldruge milijarde lir nespremenjen; le reparacijske dobave premoga s strani Nemčije so se povečale od 1.480.000 ton v l. 1923. na 3.672.000 ton v l. 1924. Uvoz drugih predmetov je znašal (prve številke vrednosti za l. 1924.; v oklepajih vrednost za l. 1923.; vse v milijonih lir): sirovi bombaž 2809.52 (2243.67); les 529.23 (366.85); baker 353.82 (309.75); sirove kose 342.10 (271.89); bencin 276.19 (265.82); železni drobeci 201.88 (144.27); lito železo 101.34 (68.41); petroleji 89.39 (92.81).

Primerno sirovinskemu uvozu se je povečal tudi izvoz industrijskih proizvodov. Prvo mesto v izvozu zavzema še vedno strova svila, katere izvozna vrednost je dosegla v lanskem letu skoraj dve milijardi. Glavne odjemalke italijanske sirove svile so Francija, Švica in Nemčija. Ravno tako je porasel izvoz umetne svile, in sicer po vrednosti od 162 na 319 milijonov lir. Izvoz ostalih tekstilnih proizvodov je bil naslednji (prve številke za l. 1924.; v oklepajih vrednost za l. 1923.; vse po vrednosti v milijonih lir): bombažna tkanina 1654.92 (1389); bombažni sukanec 363.24 (247.29); volnena tkanina 277.94 (135.88); svilenka tkanina 228.91 (208.79); polsvilena tkanina 133.77 (95.25).

Za bombažni sukanec so glavne odjemalke Nemčija, Levanta in Argentina, za bombažno tkanino Levanta in Argentina, za volneno blago Avstrija.

Jugoslavija in Indija, za umetno svilo in svilenko tkanino Velika Britanija, za polsvileno tkanino Velika Britanija, Indija in Egipt.

Omeniti je končno še, da je izvoz avtomobilov močno porasel, in sicer od 12.750 na 19.000 komadov, po vrednosti od 288 na skoro 400 milijonov lir. Glavne odjemalke avtomobilov so bile Velika Britanija, Švica, Avstralija in Španija.

Porazdeljeno po raznih državah so statistični podatki o italijanski zunanji trgovini v l. 1924. urejeni šele za prvih 11 mesecev. Zato prinašamo številke samo za 11 mesecev:

	Izvoz	Uvoz	Prebitok
	v milijonih lir		
Francija	1628	1266	+ 362
Švica	1416	346	+ 1070
Nemčija	1371	1316	+ 55
Anglija	1313	1916	- 603
Zed. države	1074	4106	- 3032
Argentina	702	967	- 265
Avstrija	605	400	+ 205
Jugoslavija	335	505	- 170

Kakor vidimo, prikazuje v vrsti gorljivih držav Jugoslavija napram Italiji prebitok za 11 mesecev v vsoti 170 milijonov lir. Jugoslavija je v trgovini z Italijo torej že več let znatno aktivna.

Ljubljanski trg

Cene prošli teden ne beležijo nikakih znatnejših sprememb. Izredno draga sta peteršilj in korenje, ker prihaja zelo malo tega blaga na trg. Vohbe zelenjave in sočiva ni baš preveč na trgu. Posebno obilo pri našajo na trg jajec in kokoši.

Večeraj v soboto so bile na trgu naslednje cene: Meso: goveje 13 — 20, telečje 22.50 — 27.50, svinjsko 25 — 27.50, kozličje 22.50 — 25, kostrunje 15, slanina 20 — 24 Din za kg. Perutnina: kokoši 20 — 25 Din komad, piščanci 30 — 65 Din par. Jajca: 0.75 — 1.12, komad. Mlečni proizvodi: mleko 3 Din liter, sirovo maslo 30 — 35, kuhano 35 — 40 Din kg, mohant 10 Din kg (0.50 — 2 Din hlebček). Zelenjava in sočivje: tržaška glavna solata 14 — 16 Din kg, domača glavna 0.50 — 2 Din komad, berivka 1 — 2 Din merica, grah v stročju 10 Din kg, v zrnju 24 Din liter, česen 0.25 — 1 Din šopek, čebula 5 Din kg, špargli domači 3.75 Din šopek, špinata 1 — 1.50 Din merica, kumare 15 — 20, korenje 1.50, peteršilj 1.50 Din komad, kisló zelje 3 Din kg. Krompir: novi 8, stari 1.75 — 2 Din kg. Sadje: češnje 10 — 16 Din kg, orehi v luščinah 3.75 — 4.25 Din liter, zluščeni 30 — 40 Din kg, datelji 20 Din kg.

Mariborski trg

Slaninariji so pripeljali večeraj 26 vozov s svinjskim mesom po cenah 13 — 30 Din kg po kakovosti in vrsti. Krompirja je bilo na trgu 23 vozov po ceni 1.75 — 2 Din za kg. Slanina se je prodajala po 22 — 26 Din kg.

Cene ostalim živilom: Perutnina: kokoši 40 — 50 Din komad, piščanci 30 — 50 Din za par. Domači zajci: 15 — 40 Din komad. Kozličje: 85 — 100 Din komad. Mlečni proizvodi: mleko 2.50 — 3, smetana 12 — 14 Din liter, sirovo maslo 40 — 44, kuhano 50 — 60, sir komad 3 — 8 Din. Jajca: 0.85 — 1.25 Din komad. Sočivje in zelenjava: kumare 5 — 10 Din komad, karfiola 3 — 15, česen 15 — 20, čebula 5 — 6, kisló zelje 3.50 — 4, kisló repa 2 Din kg, glavna solata 1 — 2 Din komad, grah v stročju 12 Din kg, špinata 1 Din kupček. Sadje: češnje 18 Din kg.

Sena se je pripeljalo na trg 19 vozov, otave 4 vozovi in slame 10 vozov. Cene: seno 37.50 — 62.50, otava 50, slama 37.50 — 45 Din za 100 kg. Škop je stal 1.75 Din komad.

Uveljavljanje nove carinske tarife. Iz Beograda poročajo: Fin. minist. dr. Stojadinović bo imel te dni posvetovanje z ministrom za kmetijstvo in vođe ter z ministrom za trgovino in industrijo glede manjših popravil v novi carinski tarifi. Ko bo to vprašanje rešeno, bo objavljena in uveljavljena tarifa takol. Računa se, da bo stopila v veljavo dne 1. junija, in sicer radi tega, ker se vse statistike o uvozu in izvozu izdelujejo na osnovi carinske tarife vsak mesec, a statistika za maj se je začela izdelovati že po sedanji carinski tarifi.

Položaj na žitnem trgu. Tendence v domači pšenici je bila prošli teden dalje čvrsta dočim je bila v ameriški nespremenjena. Ameriška pšenica se je raj nize cene dalje uvažala, vendar so žitjo pritožbe, da je znatno slabše kakovosti, kakor domača. Daje pri mletju baje 20—25 % otrobov, domača pa le 10 %. Uvažala se kot tudi madžarska pšenica ki je izvrstne kakovosti. Madžarska pšenica stane v Vojvodini franko ladja 470—475, ameriška pa prid: zaradi večje vozarine v Vojvodini na 490 Din. Tendence za turščico, ki je bila mačrna, se je malo okrepila. Cene moki so stalne, a ne posebno čvrste, ker se uvažuje pasivne kraje precej cenene ameriške in italijanske moke.

Slovenske čipke v inozemstvu. Z veseljem je opažati, da koraka sporedno s šolanjem slovenskih čipkaric tudi trgovinska izvozna organizacija. Pri šolanju delavk je na prvem mestu Osrednji zavod za domačo žensko obrt v Ljubljani, ki obeta pod novim vodstvom ravnateljice g. Račiče vedno večje uspehe. V inozemstvu so bile razstavljene slovenske čipke med drugim na zadnjih vzorčnih sejnih v Milanu in v Lyonu, na obeh po trdki Lavrič v Strasbourg. Ta trdka nam je poslala posnetek lastnega reklamnega plakata, iz katerega je razvidno, da ima v Strasbourg stalno razstavo jugoslovenskih čipk. Trdka Lavrič razstavi čipke tudi na Pariški mednarodni razstavi dekorativne umetnosti, in sicer po lastnih risbah.

Izvoz našega hmelja in svinj v Francijo. (Tržno poročilo trdke Lavrič et Cie v Strasbourg.) Uvoz slov. hmelja v Francijo je bil to leto izredno velik. Ceni se na 2000 stotov po 50 kg. Zadnji čas se je plačeval hmelj 1000 frfr. za 50 kg franko in zacarinjeno Strasbourg; za prvovrstno blago tudi nekaj več. Nova letina kaže dobro. Zanimanje za letnik 1924. popuša, le po prvovrstni kakovosti je še povpraševanje. V predkupu se je plačeval alzaški hmelj do 1000 frfr. — Uvoz slovenskih in hrvaških svinj, ki je bil prej zelo velik, je zadnji čas popolnoma izostal. Cene so med 7.80—8 frfr. za kg žive teže. Pri manjši izvozni carini bi ta cena konverirala za stalne izvoze.

Izdelava novega proračuna. Na vesti nekaterih časopisov, da bo fin. minist. na mesto rednega proračuna za l. 1925-1926 predložil skupščini na odobrenje samo gotovo število dvanaestih, je izjavil fin. minist. da se v fin. ministru izdeluje redni proračunski načrt, ki bo pravočasno predložil skupščini. Obenem se v fin. ministru izdeluje tudi zakonski načrt o proračunu za l. 1926-27.

Centralni zbor industrijscev zopet odgojen. Po vesti iz Beograda je Centrala industrijskih korporacij ponovno odgodila svoj centralni zbor, ki se bo vršil najbrže v drugi polovici meseca junija.

Industriji pri ministru za šume in rudnike. Zastopniki industrijskih organizacij so poleg finančnega ministra posetili tudi ministra za šume in rudnike dr. Žerjavo ter ga prošili, da bi podprl njihovo prošnjo glede čimprejnejšega uveljavljanja nove obdne carinske tarife. Dr. Žerjav je industrijscem obljubil podporo v tem vprašanju.

Viseči dolgovi. Fin. minist. je dobil od vseh ministrstev o visečih obveznostih, da bi mogel doznati skupno vsoto. Doslej je ugotovljeno, da je bilo 31. marca t. l. v prometu samo za 96 milijonov Din državnih bonov. Dalje je ugotovljeno, da ima prometno ministru največje dolžno postavko, to je okrog 400 milijonov Din, največ za popravila lokomotiv in vagonov. Finančni minist. bo s tem ovreči neosnovane trditve, da znašajo viseči dolgovi več milijard.

Zboljšanje položaja na lesnem trgu. — Tendence na naših lesnih tržiščih je zadnje dni postala precej prijaznejša. Naš les uspešno konkurira z avstrijskim v Italiji, kamor gredo vedno večje količine našega lesa. Kakor se zatrjuje, so izgledi, da bo v najkrajšem času prišlo do novega normalnega odvijanja naše lesne trgovine z Italijo. Švica tudi kupuje naš prvovrstni trdi les. Celo v Madžarsko se pričinja zopet izvažati les. Le Francija kupuje jako malo. Zaradi gradbene sezone je prijaznejša tendenca tudi na domačem tržišču, kjer je veliko povpraševanje. Upanje obstoja, da se bo povpraševanje še povečalo, ker se bo na dežel zaradi dobrih žetvenih izgledov nekoliko več gradilo kakor v lanskem letu. Cene lesu v splošnem kljub povečanemu povpraševanju ne kažejo izpremenitv in tudi ne bodo poskočile, če se bo dinar nadalje popravil.

Dobava inozemskega premoga po znižani železniški tarifi. Prihodnji teden začne poslovati komisija obstoječa iz zastopnikov ministrstva trgovine in industrije, ministrstva za šume in rudnike ter finančnega ministrstva. Komisija bo po celi kraljevini posetila podjetja, ki uporabljajo inozemski premog, da se na licu mesta prepiša o letni potrebi inozemskega premoga in o možnosti nadomestila z domačim premogom. Rezultati izvidov komisije bodo merodajni za rešitev prošnje za dovoz inozemskega premoga po znižani železniški tarifi.

Sestanek tarifiškega odbora. Kakor javljajo iz Beograda, se namerava tarifiški odbor prometnega ministra v kratkem sestati, da poda svoje mišljenje v važnih vprašanjih.

Klasifikacija blaga na naših železnicah. Po izjavi šefa tarifiškega oddelka Generalne direktije državnih železnic g. Cugmusa bo delo na klasifikaciji blaga na železnicah SHS te dni končno dovršeno in predloženo prometnemu ministru v odobritev. Po mišljenju g. Cugmusa bo nova klasifikacija blaga stopila v veljavo najkasneje v prvi polovici junija t. l.

Pozor na avstrijske lažne trgovske potnike. Dunajska policija je uradno opozorila naše ministrstvo notranjih del ter gospodarske kroge, naj dobro pazijo na vse trgovce in trgovske potnike, ki prihajajo iz Avstrije. Zlasti je treba biti oprezen pri dajanju are. V Avstriji se je namreč v zadnjem času pojavilo več sleparjev, ki so s pomarejenimi dokumenti igrali vloze velikih trgovcev in najopasnejši neki Franz Müller, star 28. let, rodom z Dunaja.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 23. maja 1925.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	760.6	14.7	Jugo vzhod	več jas.	0.2
Ljubljana . . .	14.	759.9	21.3	.	pol obl.	—
Ljubljana . . .	21.	760.6	12.2	.	.	—
Zagreb . . .	7.	757.9	22.0	Jugo zapad	več jas.	3.0
Brograd . . .	7.	760.7	19.0	.	.	—
Dunaj . . .	7.	.	.	.	.	—
Praga . . .	7.	7	.	.	.	—
Inomost . . .	7.	.	.	.	.	—

Solnce vzhaja ob 4.23, zahaja ob 19.30, luna vzhaja ob 5.13, zahaja ob 20.12. Barometer stanovit, temperatura primerna.

Lepo vreme je imela pretekli teden skoro cela Evropa. Preko Rusije je udaril na jug val mrzlega zraka od Severnega morja ter izdatno ohladil vso Rusijo tja do Kavkaza in do Črnega morja. Iz Rusije se je hladni zračni val obrnil proti zapadu; vzhodni vetrovi so ga zanesli tja v srednjo Evropo in na Balkan. Ta ohladitev je prinesla spremembo, da je povsod nehalo nevihtno razpoloženje in je nastopilo nekoliko hladnejše, a lepo mirno solnčno vreme; pri nas se je sprememba uveljavila od torka na sredo.

Samo pod znamko

in samo v pol kg zavojih dobiš zanesljivo izvrstne testenine!

Prodaja lizola, lanolina, etra in razkuževalnega sredstva se bo vršila 13. junija pri direktiji državnih železnic v Zagrebu. Predmetni oglaš je v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 19. junija pri Intendanturi Komande Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki in pri Komandah mesta v Sisku in Gospiću glede dobave petroleja za posamezne garnizije; 20. junija pri direktiji državnih železnic v Subotici glede dobave materiala za čiščenje in glede dobave špag, blaga za zastavice in konopnenih cev; pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bandaž; 22. junija pri direktiji državnih železnic v Ljubljani glede dobave železniškega materiala za gornji stroj; pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave firmeže, terpentina in laka ter glede dobave električnega materiala; pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave stekla; 2. junija pri Intendanturi Dravske div. obl. v Ljubljani glede dobave 800 kg petroleja; 4. junija pa glede dobave 290.000 kg ovsa; 6. junija pri Komandi Brodarske podof. kole v Šibeniku glede dobave 2400 m³ drv; 8. junija pri direktiji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu glede dobave jelene vrvi; 12. junija pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kudelje in bakelj; 15. junija pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 100 ton bukovnega oglja; 18. jun. pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave vrvice za mašenje; pri direktiji državnih železnic v Zagrebu glede dobave koksia in oglja; 19. junija pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 100 ton bukovnega oglja; pri direktiji drž. železnic v Zagrebu glede dobave kositra, cinka in antimona. — Predmetni oglaš so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Borze

CURH: Beograd 8.45, Newyork 517.—, London 25.135, Pariz 26.40, Milan 20.82, Praga 15.325, Budimpešta 0.007270, Bukarešta 2.425, Sofija 3.75, Dunaj 72.80.

TRST: Efekt: obligacije Julijske Kraljine 78.15; Živnostenska 202; Assicurazioni Generali 13.650; Riunione Adriatica 4.500; Riunione Adriatica B 4450; Cosulich 345; Dalmatia 281; Libera 553; Lloyd 5700; Oceanica 179; Tripković 506; Dalmatia Cement 600; Split Cement 498; Krka 455; devize: Beograd 40.70—40.90, Dunaj 345—352; Praga 73.25—73.50; London 120.55—120.65; Newyork 24.70—24.85; Curh 478—481; v a. u. t. e. dinarji 40.50—41; 20 zlatih frankov 95—97.

BERLIN: Beograd 6.85, Dunaj 59.055, Milan 16.905, Praga 12.43, Pariz 21.425, London 20.306, Newyork 4.195, Curh 81.125.

NEWYORK. (Ob 18.: po našem ob 24.) Beograd 1.62 in pol, Italija 4.04, Švica 19.34 in pol, London 4.86 in četrt, LONDON. (Ob 11.) Beograd 297.5, Italija 120.62 in pol, Newyork 486, Švica 25.13.

Izjava

Podpisani izjavljam, da sem plačnik le za ono, kar jaz osebno naročim. Ta preklilo velja tudi glede naročil za gospodarstvo. V Ljubljani, 23. maja 1925.

1083 Rudolf Rakovec
Ljubljana, Hilsarjeva ulica 12. II.

Izjava

Podpisana preključem vsa obrekovanja napram gospe Kristini Burgerjevi ter jo javno prosim oproščenja.

1077 Hrastnik, 22. maja 1925.

Elza Kovac
Hrastnik.

Drugi mednarodni glasbeni festival v Pragi

I.

Pred par leti ustanovljena »Mednarodna družba za sodobno glasbo« je lansko leto priredila svoj prvi glasbeni festival v Pragi, ki je poleg proslave Bedřicha Smetane vseboval orkestralno in komorno glasbo. Letošnji festival se je oficijelno v Pragi (komorni se vrši v Benetkah) omejil le na orkestralne tri koncerte.

Lansko leto je družba prvič poskusila veliko glasbeno prireditev in sama po sebi se nudi potreba primerjati letošnje prireditve z lansko, kar utegne dati čisto zanimive rezultate.

Lanski festival je v svojem programu kazal strahotno prenatrpanost glasbe. Oficijelni orkestralni koncerti so nudili v svojih programih tako množico glasbenih del, da so trajali po tri ure in deli. Podobno razsežnost so imeli na pr. tudi koncerti češke moderne pesmi, ki so prinesli na en mah kar po 30 pesmi in to ne ravno kratkih. Ta festival obsega več kot 14 dni je povprečno nudil vsak dan po 3 glasbene prireditve, je torej dnevno nudil 6–7 ur glasbe. Posledica tega veleobrata je bila na eni strani znatna utrujenost poslušalcev, na drugi strani pa so trpela vsled tega na nezanimanju vsa ona dela, katera je bil slučaj v teh obširnih koncertih postavil proti koncu programa. Tako se je zgodilo, da marsikatero pomembno delo ni napravilo onega utisa, katerega je bilo vredno.

Lanskoletne iskušnje so se na letošnjem festivalu ugodno poznale; bil je skróčen na krajši čas in število prireditev kakor tudi obseg programov sta bila znatno omejena. Ta koncentracija v organizaciji festivalovega repertoarja je učinkovala prijetno in je bila tudi izvanrednim delom v korist.

Dočim so lansko leto Čehi in poleg njih po svojih močeh, tudi praški Nemci eksponirali pred internac. publiko po možnosti veliko svojih najnovejših, boljših del in to v nešteti komornih prireditvah je letos jedro stranskih prireditev priredil državni konservatorij praški.

»Narodno divadlo« in pa nemško gledališče sta v okviru festivala prinesla vsak po en operi večer novit in sicer Narodno divadlo novo opero Janačkovo »Liška bistrouška« nemško gledališče pa odlomke iz opere Albana Berga: Wazzeck po drami Hübnerja in pa francosko novost skladateljice Paula Dukasa: Ariane et Barbeleue, Državni konservatorij praški je svojih 6 prireditev začel z večerom slovanskih novit (kjer je bil na programu med drugimi tudi Srb Miloje Milojevič z manjšim delom za violončelo in klavir) vse ostale so pa razen zadnje bile posvečene moderni francoski glasbi. V zadnji prireditvi so se izvajale četrtinske kompozicije znanega propagatorja te vrste glasbe, Alojzija Haba. Francoski del prireditev je obsegal en večer pesmi samega Debussyja, drugi večer je bil posvečen pesemski produkciji raznih novejših francoskih skladateljev in ena matineja pa je pokazala dvoje krajših dramatičnih del najnovejše francoske struje, od katerih je »Socrates« od Erica Satieja v Pragi doživel svojo sploh prvo scenično izvedbo.

Če se pretehta bogatost glasbene lanske žetve z uspehom letošnje je v celoti tre-

ba reči, da je letošnji festival po pomembnosti del, precej zaostajal za lanskim.

Lanski festival je predstavil kot najmočnejše predstavnike sodobne evropske glasbe tri izredno močne slovanske osebnosti in stvari, namreč Sukovo grandiozno simfonično pesnitev »Zorene« in pa dva silno zanimiva vokalna koncerta slovanskega, enega od Poljaka Karola Szymanowskega, drugega od Rusa Sergeja Prokofjeva.

Letos se niso pokazale tako močne sile, sicer se je izvajal simfonični poem »Toman in gozdna vila« od Vitezslava Novaka, ki je poleg Suka danes stober moderne češke glasbe, toda to delo je staro že 20 let in ne kaže tistega Novaka, kot se je on razvil do danes.

Poleg Novaka in deloma tudi simfonične pesnitve »Demon« od Rudolfa Karelja, Dvořakovega učenca, sta v oficijelnih orkestralnih koncertih bila letos deležna še največjega priznanja dva Madžara in sicer Jurij Kosa in Bela Bartok. Ti trije oficijelni orkestralni koncerti letos niso nudili kakšne enotne slike o prevladujočih smereh, ki vodijo trenutni evropski glasbeni razvoj, marveč so podali le posamezne osebnosti z deloma jako divergentnimi umetniškimi tendencami. Ni jih bilo torej mogoče smatrati za posebno značilne.

Kar pa dela letošnji glasbeni festival mnogo bolj zanimiv je, da je velik del njegovih prireditev prevzel nase ravno praški konservatorij, ki je v načinu izbire programa pokazal smernice, ki jih je mogoče imenovati naravnost presenetljive.

Povsod drugod po svetu so glasbene šole in nič manj tudi konservatoriji trdnjave kulturnega konservativizma. Učiteljski zbori se ne zanimajo za nova glasbena gibanja, temveč jim pogosto stoji naravnost sovražno nasproti. Za zdravo smatranje je ono glasbo, ki je najmanj že 50 let stara, dočim jim je mlajša in sodobna glasba vedno bolesta, nezorela in nedokipela.

Mogoče je praški konservatorij odml na svetu, ki ne samo da stoji principielno na drugačnem stališču, temveč ki tudi praktično svoje gojenje seznanja z najnovejšimi glasbenimi strujami in jih vanje uvaja.

Letošnje njegove izvedbe so silno značilne za kulturno politično orijentacijo praškega državnega konservatorija.

Če se zdi češka zunanja politika kot jo kažejo dr. Benešev ekspoziji kot dobro uspevajoče reševanje zgolj znanstvenih nalog, katero rešitev omogočuje obširno zasnovan sociološki nazor o svetu in o konkretnih življenjskih prilikah in potrebah, sicer mogoče umetnostna politika praškega konservatorija ni bazirana na podobno znanstveno dogmatost, vendar pa ni dvoma da z silno zanesljivim instinktom ubira paralelna pot z zunanjo češko politiko.

V teh programih se kaže kulturno politična orijentacija, fundirana v smer slovanstva in prijateljstva s Francozi.

Njena še močnejša komponenta je njeno pozitivno zadržanje nasproti sodobnim glasbenim tokom. Te smernice garantirajo rastoči češki glasbeni kulturi izredno kulturno napadalno silo. Ker je za ekvilibristično politično sožitje raznih narodov med drugim silno važno tudi njihovo kulturno uravnovešanje, nastane zlasti za mlade narode velik problem kako pospešiti kulturni

razvoj. Ni dovolj da so dane samo objektivne premise za možnost daševnega razvoja. Ni pravilno misliti, da se stvari lahko preprosto same sebi, naj rasto kakor same morejo.

Tempo razvoja je ono in naravno življenjsko vprašanje, zlasti malih in mladih narodov. Če se hočejo držati na površju in v ravnotežju s ostalimi narodi, jim je treba, da z držnim naskokom preskočijo cele razvojne faze ob rami s stariimi kulturnimi narodi.

Ravno v pogledu razvojnega tempa se

Življenje v Firenzi

Firenze, v maju.

Sveto leto je in v lepi toskanski prestolici se ustavi marsikatera romarska družba. Maj je, rože cveto, pestri nage-lji diše, na trgu je polno oranž, smokv, banan. Nebo je vedro; pomlad se še ni razgrela, njeni poljubi niso peko-či; nežna je in vzdržna kakor 15letna ljubica, ki o nji poje naš Aleksandrov. Zato je prva polovica maja v Firenzi najlepša za zaljubljen in mlade za-konske pare. Solnce jih boža in greje, modrina neba se jim smehlja nad ci-presami, nad griči tam pri Filsolah, kjer stoje stari monastiri in slikovite vile, tam, kjer je Dante sanjnil o svo-ji Beatrice, kjer je Boccaccio pripovedo-val galantne zgodbe v »Decameronu«, kjer je mnogo pozneje slikal Böcklin svoje diadi in nimfe. Pomlad je na Caseinah, pomlad — razkošna, bujna pomlad v Boboliju, pomlad v Firenzi in v vsej njeni lepi okolici. Zato prihajajo ljudje semkaj. Prihajajo rimski ro-marji. Dan za dnem se pomikajo veli-ke gručve večinoma črno oblečenih lju-di. Kdo ve, odkod. Izgledajo kakor čr-ni vrani, ki so sedli na rumeno pšenič-no njivo. Ne spadajo semkaj; za nje so strnišča in mračni kraji. Tu je še kr-ščanstvo pomladansko. Madonne imajo obraze veselih devic. V samostanih ra-jajo angeli. Na javnih trgih stoje skulpture z moško in žensko nagoto. Lahko je tu skušnjavcu, ki pohujšuje. K sreči so romarji večinoma že »jen-seits von Gut und Böse«. Debeli ba-varski kmetje zro brezlično v umetni-ne, ki jih razkazuje njihov cicerone. Župniki in kaplani, ki tvorijo v teh ro-marskih družbah senat, kateri tero-rizira preprosti kmečki parlament, se nerodno vpletajo med vozove in avto-mobile, drveče po ulicah z divjo buko. Ni to zanje. Lepše so mirne bavorske vasi s pokrajino à la Ludwig Thoma, s krmami, kjer se toči vedno sveže pivo, z dobrodušnimi farani in krotkimi ko-zli med ovci. Pozna se jim, da jih vsa ta napol poganska umetnost ne ogreva in da težko čakajo, kdaj se po-kaže kupola sv. Petra. Zato pa napol-njujejo »traterije«, kjer se dobe dobri spagheti za 1 liro 20 centesimov dalje in kjer se toči znani florentinski chian-ti, črna kapljica, ki raste na prisojnih brdih v okolici Firenze. Chianti . . . chianti, to bo nedvomno marsikdo — ne misleč nič slabega — postavil kot zadnjo točko tistih litanij, ki prosijo za dobroto tega sveta in za mirno po-slednjo uro.

Za župniki in rimskimi romarji sto-

mi zdi, da so Čehi z zgoraj karakterizirano umetnostno politiko instiktivno zadrž-pravo pot. Ta njihova kulturno politična or-ientacija se mi zdi, da je ne samo silno značilna za češko psiho sploh, temveč, da utegne vesti češko kulturo na eno najodlič-nejših mest v evropskem kulturnem ob-močju.

Tudi nam bo treba z vse energijo okreniti ladjo v isto smer in napeti vse sile, da Čehi dohitimo saj v toliko, da nam v svoji silni kulturni brzini ne izginejo iz vida.

Anton Lajovic.

pajo oprezno in hladno, kakor že pri-stoja slovesu »gospodarjev sveta«. An-gleži in njihove miss. Angležev in Ame-rikancev je v Firenzi vse polno in njim na ljubo se je že mularija naučila obli-gatni angleški »Yes«, ki ji najlepše zveni takrat, ko je treba izprožiti roko, da kane vanjo lirska (pa ne lirična) kapljica zlate britanske ali ameriške valute . . . te izprožene roke! Priznati je treba, da so Italijani v tem mojstri in da znajo pošteno oskubiti, če niso sam pošten po njihovih pojmihi. Poglas-vitna reč je vendarle zaslužek. V de-želi, ki preživlja večne gospodarske krize, ki ima preveč ljudi, preveč mest, a premalo rodovitne zemlje — lepi kraji so kakor lepe ženske: ne rode ali rode premalo — v tej deželi, pravim, ni lahko živeti. Srečuješ mnogo obra-zov, ki jim bereš z debelih gub in ostrih potez, da jih življenje neusmilje-no davi za vrat. Zato je treba živeti od-tujca, ki pride v to deželo kakor Tarta-rin Tarascon v Afriko. Vzlic temu pa so ti ljudje dobri, prijazni, simpatični, zlasti Florentinci so simpatični. Flo-rentinke pa — pri moji veri — še bolj!

Angleži in Amerikanci so tedaj po-leg rimskih romarjev in domačinov, se-veda, glavni človeški rekvizit, ki polni ulice, trge, cerkve, tramvaje, avtomo-bile itd. Dobra valuta je danes v Fi-renzi več kot dobra pest za časa Medi-čevjev. (O tempora, o mores!) Še mi, kar nas je dimarskih, živimo v Firenzi po zmerni ceni, dočim se Angležem go-di dobro kot papigam pri starih devi-čah. Za kosilo potrošiš 5–10 lir, kar je seve srednja cena, ki pa dovoljuje skromnost pod 5 lir (spagheti, meso in kruh) in prve korake k luksusu nad 10 lir, vsekakor pa z obligatno četrtinko chiantija. So tratorije, kjer je jako po ceni in še dobro in snažno povrh, kar tudi nekaj pomeni. Dobro živiš v dru-žinah. Visokošolec iz Dalmacije, ki štu-dir v Firenzi umetnostno zgodovino in ki nas je nekatere uvedel v florentin-sko družino z lepo donno kot gospoda-rico, plačuje za sobo, hrano in vso oskrbo dnevno 15 lir, t. j. mesečno 4500 kron. Tudi prenočišča v hotelih imajo znosne cene. Sploh je Firenza ceno mesto, cenejše od Bologne in Be-netk.

Slovenci, ki smo prišli kot skupina umetnostnih historikov (nekateri bolj umetni, drugi bolj historični, Bog nam odpusti, če tudi historični) smo se kaj kmalu udomačili. Ljudje so nas smatra-li za Angleže, če smo bili velikodušni pri kupovanju razglednic in drugih ta-kih reči; ako pa smo barantali in zni-žali cene na polovico, smo veljali za

Nemce ali kaj podobnega. V kantini Padronale, kjer toči sinjor Umberto sladko rufinsko vino alcatico, se je zgo-dilo, da je neki nosteren Florentinec postavil Kolumbovo jajce na pravo mesto in odkril v nas Jugoslovane. Mož je bil svojega razkritja, ki zahteva že dobršno mero bristroumnosti, za podkrepitev pa vsaj pol litra alcatica, izredno vesel in je ves večer ponavljal: »Jugoslavi, si, Jugoslavi.« Ker je bil ta-ko navdušen za alcatico kakor vsak iz-med nas (bogme tudi jaz, ki sem sicer precej blizu naukom g. Kalana in ki prestrašeno hvalim Boga, da take reči ne rasto pri nas), bi dejal, da se je to razkritje izcimilo pod vplivom zlahtni-ne, ki nas je vse izenačila in razpršila magnetične žarke iz naših glav po vsej okolici. Ah, alcatico, alcatico . . . slo-vensko srce, dovzetno za vse lepote mednarodne zlahtnine, te ne pozabi! Ko nas je nekaj sedelo pri večerji v kantini pri sinjoru Umbretu, smo sta-vili glave (bilo jih je troje, kar ni mala reč, zlasti če so vse še nadebudne!), da se bo prikazala tudi ostala skupina umetnostnih romarjev iz Ljubljane. In — glave so ostale. Prišli so vsi po vrsti iz raznih oddaljenih tretorij. Ako bi bil sinjor Umberto etnograf, bi bil lahko zabeležil, da se Slovenci lovimo na al-catico kakor muhe na med . . .

Poleg oficijelnih romarjev, Angležev in Amerikancev ter nas, ki smo prišli iz dežele Prešernove pohujšljive Muze v mesto, kjer kaže Michelangelov David javno svojo nepohujšljivo nagoto, ima majnik v Firenzi tudi pestro izbiro novoporočenec raznih narodnosti, ver, oblik in okusov, ki jih na zunaj izena-čuje denarna brezbriznost in pa tista samovšečnost, ki traja samo nekaj ted-nov in ki bi radi nje moral kaj drugi Tolstoj spisati drugo Kreutzerjevo so-nato. Ti parčki postopajo po galerijah in se pred nekaterimi slikami zadovoljo-no nasmejujejo: moj Bog, s kakšne perspektive vse pač ljudje promatrajo umetnost!

Tako pa k sreči zrem z velikim mi-rom in s tihim zadovoljstvom sanjarja, ki še ni pokopal vseh svojih sanj, vr-venje Firenze, in poslušam sladko po-ječe zvoke klasične toskanščine, zrem ciprese, hodim kakor Dante ob Arn-u, uživam sočne oranže in duham floren-tinsko vrtnico, rdečo bohotno vrtnico, ki mi jo je — blaženemu med ženami — pripela v gumbnico usmiljena roka gospodične Tekle. Zvončci zvonovi in vabijo Florentinke v cerkve, kjer se Madonna — vesele Madonne starih mojstrov — dolgočasijo zavoljo pustih Angležev in Angležinj, pa tudi zaradi Nemcev z debelimi očali in še debe-lejšimi Baedeckerji. Maj je, pri nas so šmarnice, naši vrtni diše po razcevljen-rožah in po akacijah. Tu ob Arnu duhti vse po jugu, po solnčnem, blaženem jugu, kamor je tolikan hrepenela Goethejeva Mignon, še davno pred njo pa nešteta barbarska plemena, ki so vdr-la iz ruskih step preko Alp na solne-ravni Italije in se potopila v toku vsega minljivega. Kako lepo je sanjariti tu pod florentinskim nebom, kako blizu je Novalisov modri cvet romantike . . . Še malo in bo vse zgolj spomin, samo lep spomin in nič več.

B. Borko.

Žalostno znamenje današnjega časa je, da je postalo celo izpolnjevanje najvažnejših higijenskih pravil denarno vprašanje. Mnogi si zato ne čistijo pravilno ust in zob, ker so zobni praški in čistila neizmerno draga. Vendar imamo izredno učinkovito in jako ceno metodo, po kateri ostanejo usta vedno sveža in zobje zdravi: zadostuje kozarec tople vode, v katero smo kanili nekaj kapljic zobne vode Odol, da desinficiramo usta na osvežujoč način. Odol ima to lastnost, da vleze v vse koticke in gubice, ki so sicer zobnim krtačicam nedostopne, in učinkuje še dolgo po uporabi na gnilobne procese v ustih. V tem posebnem učinkovanju nadkriljuje Odol vsako zobno čistilo in vsak zobni prašek. Odol je jako koncentriran in zato pri njem mnogo prihranimo.

J. Suchy:

Ženska premetenost in kazen

Nekoč je živel puščavnik. S prodajo podarjenih mu daril si je končno nako-pilil precejšnje imovine. In ni zaupal več nobenemu človeku. Noč in dan je iz-kupiček nosil pod pazduho.

Ko je slovit ropar videl, kje puščav-nik spravlja denar, si je dolgo časa ubi-jal glavo, kako bi storil najbolje, da pride v posest puščavnikovega denar-ja. Naposled se je približal puščavniku ter ga naprosil, naj ga sprejme pod svo-jo zaščito kot učenca. Puščavnik je bil s tem zadovoljen. Pa če je mislil ropar, da bo na tak način prišel do puščavni-kovega denarja, se je bil zmotil. Zakaj puščavnik je slej ko prej nosil vrečo z denarjem pod pazduho.

Nekoč sta potovala ter prišla napo-sled do reke. Tu je puščavnik snel oble-ko, zavil vanjo vrečo z denarjem ter naprosil roparja-učenca, da naj pazi na obleko, dokler se on kopje.

Ko je bil v vodi, je ropar z vrečo od-nesel pete. Puščavnik tega ni takoj za-pazil, ker je bil poglavljen v pojav, ki se je nudi njegovemu očesu onstran reke. Tam sta se dva ovna bodla z ro-govi, da je tekla kri. Kri pa je lizal ša-ka! Puščavnik si je mislil:

»Kako neumen je šaka! Prepričan

sem, da je njegova smrt, čim pride med glavi novov.«

In res se je tako zgodilo. Šaka! ki je lizal kri, je začel med glavi bojevitih novov ter na tak način poginil. Šele se-daj je zapazil, da roparja-učenca ni ni-kjer več videti.

»Oh« je vzdihoval, »okradel me je!« Klical je roparja, toda ta se mu seveda ni odzval. In tako je blodil po razsež-nem gozdu, dokler ni prišel do koče, kjer je bival tkalec s svojo ženo. Napro-sil ga je prenočišča. Tkalec, ki se je ravno odpravil na pot, ga je izročil svoji ženi. Ta mu je postregla, mu od-kazala poseben prostor z ležiščem ter se, prinočivši se mu, odpravila k svo-jemu ljubimcu v vas.

Na potu pa je srečala svojega moža. Bil je pijan. Čim ga je zagledala, se je hitro vrnila domov, odložila svoj nakit in praznično obleko ter se vedla, kakor da bi se nič ne zgodilo.

Tkalec pa, ki jo je videl ter so mu že prej ljudje nosili na dno, da mu je že-na nezvesta, jo je nahnulil:

»Ti zlobna nečistnica, kam si bila na-menjena, ko sem te srečal?«

»Sploh nisem bila iz hiše. Kako mo-reš, pijana klada, tako nesodobno go-voriti o meni?«

On pa jo je zavrnil: »Prešestnica, že dolgo slišim o tvojem slabem glasu. Danes, ko sem se o tem na lastne oči pre-pričal, te kaznujem.«

In vzel je bič ter jo naklestil, da je bila vsa črna. Potem jo je privezal h kolu ter legel spat. Radi oblice popite pijače je kmalu trdno zaspal.

Med tem je prišla v hišo ženina pri-jateljica. Ta ji je, videč, da mož trdno spi, prišepnila, naj takoj pride na do-menjeni prostor, kjer jo že nestrpno ča-ka ljubimec.

»Kako morem iti, če sem pa s tako močno vrvijo privezana?« je odgovo-rila tkalčeva žena.

»Nič ne del!« ji odgovori prijateljica, »tvoj mož spi in se ne zgane prej, dok-ler ga ne oškrvne solnčni žarek. Jaz te odvežem, ti pa priveži h kolu mene in čim prej se vrni.«

Tkalčeva žena je bila seveda s pred-logom zadovoljna.

Ko se je tkalec zbudil, se mu je jeza že malo poglobila. Tedaj je rekel napram dozdneji ženi:

»Če mi obljubiš, da se odsihdob ne pečas več z drugimi moškimi, te odve-žem.«

Prijateljica žene pa se ni ogasila, ker se je bala, da bi se z glasom ne izdala. Ko jo je ponovno ogovoril in ni dobil odgovora, se je ujezil, vzel oster nož ter je ženi odrezal nos. Nato je zopet zaspal.

Puščavnik je bil vsemu temu priča. Tkalecva žena se je čez nekaj časa vr-nila domov ter vprašala prijateljico, kako in kaj. Slednja ji je odgovorila:

»Izvemši nosu sem vsa zdrava. Sedaj me pa odveži, da pohitim domov!«

Kmalu nato se je tkalec zbudil ter ogovoril ženo: »He, ti vlačuga, kaj še vedno nočeš izpregovoriti? Ali hočeš, da ti ušesa odrežem?«

Tedaj pa je rekla žena: »Fej te bo-di, norec ti! Kdo more mene vdano in pošteno ženo raniti ali celo poškodova-ti? — Če sem čista, naj bogovi moj nos zopet postavijo v prejšnji stan. Če sem pa le v mislih grešila, naj me takoj iz-premene v pepel!«

Na kar mu je rekla: »Glej, hudobnež, hvala moji čistosti je moj nos zopet postal, kar je bil!«

Ko je prižgal luč, je videl, da ima žena nos cel, dasi so tla pod njo krva-va. Poln občudovanja jo je razvezal ter se ji sladkal na vse preteke.

Puščavnik, ki je vse to videl, je dejal sam napram sebi:

»Nič ne doseže ženske zvijače; proti njej ni nobene zaščite. Laž izpremeni v resnico in resnico v laž. Kako naj se žensk potem obvaruje celo modrijan!«

Zvodnica z odrezanim nosom je hi-tela domov ter premišljevala, kaj naj stori, da ne doznajo za stvar. Njen mož, ki je bil brivec, je šele jutraj pri-šel domov. Še med vrtni je zaklical ženi: »Hitro mi daj zaboječek z britva-mi, da grem po nadaljnjih opravih po mestu!«

Ona z odrezanim nosom je ostala sre-

di sobe, vzela britev iz zabočka ter jo vrgla v smeri svojega moža. Brivec se je ujezil, videč, da mu žena meče samo eno britev ter je to vrgel nazaj. Ta igra se je ponavljala, dokler ni pret-kanja žena z vzdignjenimi rokami stekla skozi vrata ter venomer vpila:

»Joj, joj meni! Glejte, moj mož mi je odrezal nos, dasi mu nisem nič žalega storila! Pomagajte mi!«

Takoj je bila na mestu policija, ki je ženi obvezala rano ter povedla brivca pred sodnika.

Sodnik je brivca nahnulil: »Zakaj si ženi odrezal nos? Kaj ti je žalega sto-rila?«

Mož v vsej svoji osuplosti niti ni mo-gel dati odgovora, nakar je zaključil sodnik: »Kar je policija izpovedala, bo res. On jo je ponajil brez vzroka. Naj se nabode na kol!«

Puščavnik je videl, da so brivca gna-li na morišče, ter je rekel sodniku:

»Tega reveža so obdolžili po kri-vm. Pošten mož je. Poslušajte: Šaka! je izgubil življenje v bitki dveh novov: mene je okradel ropar in zvodnica se je oškodovala potom nadomestitve. Vsi pa po lastni krivdi.«

In pripovedoval je podrobno vse, nakar je sodnik izrekel obsodbo:

»Nos je izgubila po lastni krivdi. Kot kazen naj se ji odrežejo še ušesa!«

In tako se je tudi zgodilo.

Pozor, trgovci!

Trgovcem se naložila, da
vrestilarna „Palma“ št. 25
v Ljubljani izdeluje
izjemno umetno cvetlično
lito iz lito, rane cvetlice,
vse in vse, nagrobne
vaze, ručke, svetilni papir,
krop papir, razne pralnice
in spajalnice predmetov last-
nega izdelka, po najnižji
konkurenčni ceni. Trgovci,
zahvalite se! 11315

Kompletne spalnice
vseh vrst, iz trdega lesa,
od 500 Din dalje, jedilnice
in kuhinjske opreme po kon-
kurenčnih cenah. — Matija
Andrič, Komenskova 6.
št. 25. 11470

Na hrano
apreje abonente po 15 Din
dnevno, gostilna pri Krofu.
Dobra bišelska vina. 11509

19 let
priznane Larucin kapsule in
kapsule majjurneje odra-
vajo kapavico (Tripper) in
belo pranje žensk. Dobiva
se po vseh lekarnah škot-
lja po 20 Din. Pošto na-
pošila lekarna Blum, Su-
bota. 114

Krojaški mojster
ali izven Ljubljane, se
šte za prejem prvorazred-
nega dela. Samo prva moči
Naslov pove uprava „Jutra“
11765

Rejenčka
vse v dobro okrho.
Naslov pove uprava „Jutra“
11511

Trgovska reklama
Plakati, letaki, risbe itd.
— Potrebne informacije v
Gradščini 18, levo. 11700

Materijal
za maljanje, z gozdom, se
trgovsko odda v Ljubljani na
grad št. 5. 11756

Vino
priznane Ljubljane, se toči
po nizki ceni v spicerijski
trgovini Ivan Slavinec, Ma-
rjanska ulica 10, 11781

Zamenjam
3 ali 4 majhen tovorni avto
za motorno kolo s priklon-
nim vozom. Event. ga tudi
prodam. Pošljalna dajo mo-
tor Jevli, Pogačarjev trg
(stojnica). 11610

Za botre in birmance!
Rajenčka oblačila more
vam nudi edino naša
družina trgovina na Erjav-
čevi cesti šte. 2 (nasproti
dramskega gledališča).
Največja izbira vseh vrst
oblek, kramlji vzorci pral-
nih oblek, solivna postre-
ba in najnižje cene.
Konfekcijska tovarna Fran
Derežica & Co. 2734-a

Naznanjam cenjenim
odjemalcem ter slavn-
nemu občinstvu, da sem
preselil svojo

krojaško delavnico
na
Gallusovo nabrežje 29
(sv. Jakoba nabrežje) ter
prosim cenj. odjemalce
še za nadaljno naklo-
njenost.
S spoštovanjem
Pevec
krojač.

Kdor rad čita lepe povesti, naj
naroči priljubljene

romane „Jutra“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih
Pater Kajetan
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

Tigrovi zobje
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

JEAN DE LA HIRE.

Lucifer
Fantastičen roman v VI. delih. Cena broš. Din 45.—
vezano Din 55.— po pošti Din 2.— več

FERIAL CUENDAS.

Veliki inkvizitor
Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije
Cena Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

HARRY SHEFF.

Hči papeža
Zgodovinski roman, ki popisuje krvočestnost in
nemirno življenje papeža Aleksandra VI. njegove
sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30.—, vezano Din 40.— po pošti
Din 2.— več

CLAUDE FARRERE:

Gusarji
Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev
v XVII. stoletju. Cena broš. Din 30.—, vezano
Din 40.— po pošti Din 2.— več

FR. HELLER.

Blagajna velikega vojvode
Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.— po pošti
Din 2.— več

FR. HELLER.

Prigode gospoda Collina
Saliv detektivski roman iz velikega sveta. Cena
Din 10.— po pošti Din 2.— več

Knjige se naročajo pri upravnstvu „Jutra“
v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Dr. Ambrožič
ne ordinira
do 2. junija.

J. Stiepušič
Sisak

Ponikluje

dele koles avtomobilov,
otroških vozičkov,
zdravniške instrumente
itd. 2803-a

„Bistra“, Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.

LOKOMOBILE
WOLF-LANZ do 600 HP
tvornički novi li gener.
reparirani za tvorničko
javnostv takodaj u
najam.

SAUGAS-MOTORE
DIZEL-MOTORE
BEZ KOMPRESORA
ROBOL-MOTORE

Generalno zastupstvo
Motorenfabrik Darmstadt

MLINSKE STROJE
TRANSMISIJE

Pogledite naše skladišče
Plačevne polakšice
Kompletne montaže

BRACI FISCHER d.d.
ZAGREB, Pantovčak 1 B.

Prima dirkop
šivalni stroji

in
kolesa pri

ALOIS USSAR,
Krekova ulica 14, II.
MARIBOR

Prvorsten
konditor,

mojstrski fourist,
roksar, z dolgoletno
praksu v velikih te-
varnah, išče mesto.

Cenjene ponudbe pod
značko „Čeh, stalno
mesto“ na upravnstvo
„Jutra“. 2927

Kdor rad čita lepe povesti, naj
naroči priljubljene

romane „Jutra“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih
Pater Kajetan
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

Tigrovi zobje
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

JEAN DE LA HIRE.

Lucifer
Fantastičen roman v VI. delih. Cena broš. Din 45.—
vezano Din 55.— po pošti Din 2.— več

FERIAL CUENDAS.

Veliki inkvizitor
Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije
Cena Din 30.—, vez. Din 40.— po pošti Din 2.— več

HARRY SHEFF.

Hči papeža
Zgodovinski roman, ki popisuje krvočestnost in
nemirno življenje papeža Aleksandra VI. njegove
sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30.—, vezano Din 40.— po pošti
Din 2.— več

CLAUDE FARRERE:

Gusarji
Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev
v XVII. stoletju. Cena broš. Din 30.—, vezano
Din 40.— po pošti Din 2.— več

FR. HELLER.

Knjige se naročajo pri upravnstvu „Jutra“
v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Opekarna „Mengeš“ v Mengšu

išče
izurjenega kurjača

k svoji okrožni peči. — Ki se izkažejo z večletno praksu,
imajo prednost. Plača po dogovoru. Nastop takoj. 2819-a

Cipkarice, gospodinje, trgovci!

Z ozirom na razpoložljivo zalogo pristnega češkega lanenega su-
kanca in sicer številke 30, 40, 80, 100, 110 in 120 se sukanec
prodaja po znatno znižanih cenah v naši prodalnici Pod Trančo 1.
Vabimo nujno k nakupu dokler traja zaloga. 2785-a

Osrednja čipkarska zadruga t. z. z. o. z. v Ljubljani.

Matija Perko

mizarska tvornica
Zgor. Šiška- Celovška cesta 121
LJUBLJANA 2544a Telefon št. 372

Priznana solidna izvršba vseh del
po zmernih cenah.

Izvirna dela slovenskih pisateljev v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani.

**Budal And., Križev pot Petra Kupljeni-
ka. Povest. Broš. Din 17.—, vez. Din 22.—, po pošti Din 1.25 več**

**Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glo-
nar. Broš. Din 30.—, vez. Din 37.—, po pošti Din 2.— več**

**Čermelj L. Materija in energija. (Pota
in cilji 17—18 zv.) Din 60.—, po po-
šti Din 1.50 več**

**Ante Debeljak. Solnce in senca. Pesmi,
Broš. Din 9.—, vez. Din 15.—, po po-
šti Din 1.25 več**

**Dr. Bogdan Derž. Dojenček II. izdaja.
Broš. Din 7.—, po pošti 50 p več**

**Dr. H. Dolence. Izbrani spisi, Broš.
Din 10.—, vez. Din 16.—, po pošti
Din 1.25 več**

**Damir Feigel. Tik za fronto. Broš. Din
18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 2
več**

**Fr. Goršič. Socijalna zaščita dece in
mladine. Din 15.—, po pošti Din 1.50
več**

**Dr. Fr. Hlešč. Večbenica srbohrvat-
skega jezika. Din 25.—, po pošti Din
1.75 več**

**Simon Jenko. Pesmi. Broš. Din 9.—,
vez. Din 15.—, po pošti Din 1.50 več**

**Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J.
Glonar. Broš. Din 36.—, v celotno platno
Din 50.—, v usnje Din 55.—, po pošti
Din 2.50 več**

**Josipa Jurčiča zbrani spisi. Urejuje dr.
Iv. Prijatelj I. zv.: Pesmi. Narodne
pravljice. Spomini na deda. Prazna
vera. Uboštvo in bogastvo. Jesenska
noč. Juri Kozjak. Domen. Broš. Din
36.—, v celotno platno D 50.—, v usnje
Din 56.—, po pošti Din 2.50 več**

**II. zvezek: Spomini starega Slovenca.
Tihotapec. Juri Kobilja. Dva prijate-
lja. Vrban Smukova ženitev. Grad
Rojinje. Cena kot pri prvem zvezku.**

**III. zvezek: Klosterski kolnir. Deseti
brat. Cena kot pri prvem zvezku.**

**IV. zvezek: Hči mestnega sodnika.
Sosedov sin. Sin kmečkega cesarja,
itd. (V tisku).**

**Igo Kaš. Dalmatinske povesti. Broš. D
7.—, vez. Din 13.—, po pošti Din 1.25
več**

**Kersnik Janko. Cyclamen. Rom. Broš.
Din 22.—, vez. Din 27.—, po pošti
Din 1.25 več**

**Kersnik Janko. Agitator. Roman. Broš.
Din 18.—, vez. Din 23.—, po pošti Din
1.25 več**

**Dr. Iv. Lah. Noč na Hmeljniku. Zgodo-
vinska igra v treh dejanjih Din 7.—,
po pošti 75 p več**

**Ivan Lah. Angelin Hidar. Roman. Vez.
Din 32.—, po pošti Din 1.50 več**

**Levstik Vladimir. Deček brez imena in
druge zgodbe. Broš. Din 25.—, vez.
Din 30.—, po pošti Din 1.50 več**

**Linhart. Zupanova Miska. Veseli dan.
Komedija. Broš. Din 25.—, po pošti
Din 1.— več**

Knjige se naročajo v

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani,
Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po origi-
nolnih cenah premogovnikov za domačo
uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vse vrste in vsakega izvora ter pripo-
roča posebno prvorazredni češkoslovaški in
angleški koks za tovarne in domačo upo-
rabo, kovaški premog, črni premog in briket

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15. I. 70-a

Oglašujte
v „Jutru“

Trgovski pomočnik,

mešane osobito spicerijske stroke so-
liden in delaven, želi svoje sedanje
neodpovedano mesto spremeniti. Gre
tudi za skladiščnika v kakem večjem
podjetju, oziroma industriji. Ponudbe
na upravnstvo „Jutra“ pod „Vesten in
marljiv“. 2947-a

Letošnjo košnjo trave in
nemške detelje

bo prodajal na binkoštni ponedeljek,
dne 1. junija 1925 ob 2. uri popoldan
Ivan Knez iz Ljubljane pri Ančni-
kovem kozolcu v Sn. Šiški. 2910-a

Mirtne vence in šopke

za birmo, umetno cvetlično
lito, nagrobne vence kakor se-
stavne dele nudi po konkurenčni
ceni **Rado Pregrad**, cvetličarna
Podčrtek. — Lastni izdelki.

Trgovcem in obrtnikom

dobavlja po najnižjih dnevnih cenah razna blaga
za izdelavo čevljev kakor: **črni lastin, regel**
v vseh barvah, beli rips, barvasti štra-
min, podloge, trakove itd. **TVRDKA**
Grobath Franc, d. z. o. z. Kranj.
Na drobno! Na debe! 2903-a

Knjige se naročajo v

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani,
Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

**Pajnič dr., Civilnopravni red. Broš. Din
30.—, po pošti Din 1.50 več**

**Leonid Pitamic, Pravo in revolucija.
Broš. Din 5.—, po pošti 50 p več**

**I. Pregelj, Azazel. Založnja. Broš. Din
22.—, vez. Din 28.—, po pošti D 1.50
več**

**Dr. Prijatelj. Predhodniki in idejni ute-
meljitelji ruskega realizma. D 36.—,
po pošti Din 2.— več**

**St. Sagadin. Naš sodnijski ustavni polo-
žaj. Broš. Din 7.—, po pošti D 1.25
več**

**Šiš A., Slovenske narodne noše Broš.
Din 4.—, po pošti 50 p več**

**Jos. Starč, Lisjakova hči. Povest. Broš.
Din 7.—, vez. Din 13.—, po pošti
Din 1.25 več**

**Sitlerjeva antologija. Uredil dr. I.
Prijatelj. Broš. Din 18.—, vez. Din
24.—, po pošti Din 2 več**

**J. Stritar, Sodnikovi. Povest. Broš. D 10,
vez. Din 16.—, po pošti Din 1.25 več**

**Šorli dr. Ivo, Zednji val. Roman. Broš.
Din 42.—, vez. Din 48.—, po pošti
Din 1.50 več**

**Dr. I. Šorli, Bob in Tedi, dva ne-
ugnanca. Broš. Din 12.—, vez. Din
18.—, po pošti Din 1.25 več**

**Dr. I. Šorli, Cirimurci. Povest s slikami.
Broš. Din 20.—, vez. Din 25.—, po po-
šti Din 1.50 več**

**Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi. Ure-
juje dr. Ivan Prijatelj. V. zvezek:
Izza kongresa. Roman. Broš. Din 84,
v platno vezan Din 100.—, v usnje ve-
zan Din 105.—, po pošti Din 3.50
več**

**VI. zvezek: Cvetje v jeseni.
Visoška kronika. Broš. Din 72.—, v
celotno platno Din 86.—, v usnje Din 92.—,
po pošti Din 2.50 več**

**Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim.
Din 18.—, po pošti Din 1.50 več**

**Dr. Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Din
30.—, po pošti Din 2.— več**

**Veber, Znanost in vera. Din 65.—, po
pošti Din 1.50 več**

**I. Waschettova, Pravljice. Z barvastimi
slikami. Vez. Din 22.—, po pošti
Din 1.25 več**

**Fr. Zhašnik, Pesmi. Broš. Din 15.—,
vez. 21.—, po pošti Din 1.25 več**

Knjige se naročajo v

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani,
Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

Restavracija in kavarna

Bellevue

se odda s 1. avgustom na račun.

Resne ponudbe sprejema lastnik:
Alotzij Zato, Ljubljana VII (Bellevue).

Drvonitke

(tkane dr. releta, trske rolete, rips-
roleta) najbolje, najtrajnejše, najjeftinije
Brac Vidakovič
Ilica br. 40 Zagreb Ilica br. 40
Tržimo zastupstva po cijeli Jugoslaviji. Velika zarada.

POZOR! Ali že veste POZOR!
da se 2410-a

trgovina Marija Rogelj

sedaj nahaja na
SV. PETRA CESTI 26. poleg Kolodvor. ulice

Priporoča svojo krasno pomladansko zalogo štefov,
caigov, kloti, cefirja, oksforda, delena, kambrika,
šifona, bele in ružave kotenine, platna za ruhe,
dane moško in žensko perilo, svilene jumperje,
krasne rute in šerpe, kravate, nogavice, pavolo
in drobnarije.
Povsod se javno govori, da se pri meni dobro
in naiceneje dobi! **Marija Rogelj.**

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3
krovo, stavba, galanterija in okrasni klepan,
instalacije vodovodov, naprava strolovodov,
Kopališče in klosetne naprave,
izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, lak
in med vsake velikosti kakor tudi posod (skatle) za
konzerve. 70-a

Iščem
stanovanje

1 ali dveh sob s pritliklinami v sredini
mesta. Plačam Din 1250. Ponudbe pod
„Stanovanje-453“ na upravo „Jutra“.

Rudniški paznik (Štaiger)

za nadzornika kromovnega rudnika
blizu Skonlia se išče. Neoznenjeni
imajo prednost. Začetna mesečna
plača 3000 Din, stanovanje, kurjava,
razsvetljava prosto. Nastop službe
po možnosti takoj. 2903a

Ponudbe s preloži spričeval se naj pošljejo na
naslov: „Ljuboten“ A. D. Hromni
rudnici, Skopje.

Oranica

prikladna i za obradli-
vanje, kao i radi ve-
like nestajice stanova

vrio prikladna za gradnju vila, 9000 m²
površine, 15 minuta od sredine grada Maribora
ud

GALANTERIJA

Ljubljančani!

Spominjajte se preurejene in novozaložene trgovine

Lud. DOLENC, Sv. Petra c. 8
(nasproti hotela Loyd).

GALANTERIJA

Pozor! Prevzem spedicije

Podpisana vlijudno naznanja cenj. občinstvu, da sva prevzela od g. **Rayerja spedicijo**. Prevzemava vsako prevažanje in selitve. Naročila sprejema vsak postrežek ali pa v pisarni, Slovenska ulica 12 na dvorišču in pri Roginu, Barvarska ulica 5, Maribor.

Se priporočava

Josip Rogina in Ivan Jagrič,
mariborska postrežka.

2940-a

Iz konkurzne mase

Nike Zipsor, Bled, so na prodaj — en bloc — najboljšemu ponudniku:

a) razna manufaktura, galanterija in modno blago, kakor nogavice, rokavice, jupkeri, etc. v približ. vrednosti Din 48.000—
b) razna oprava in pohištvo kot kuhinjska oprava, sobna oprava, klubgarnitura, piano etc. v približ. vrednosti Din 28.000—
Kupcu se odda tudi lokal v najem. Interesenti si lahko ogledajo imenovane stvari vsak dan na licu mesta po g. O. Wöltingu, na Bledu, ki daje tudi vse potrebne informacije.

Bled, 20. maja 1925

O. Wölting, Bled
konkurzni upravitelj.

2925-a

Zahvala.

Ob prerani izgubi našega sina, brata, strica in svaka, gospoda

Janka Bernika
trgovca

smo prejeli z vseh strani obilo dokazov tolažilnega sočustvovanja za katero se vsem iskreno zahvaljujemo.

Posebno hvalo vemo preč duhovščini, sl. Citičini in požarni bratovi v Šiški, vsem poštovanim g. pevcom za ubrano in ginjačo petje ter darovalcem lepili vencev, kakor tudi vsem prijateljem, znancem za spremstvo na zadnji poti. — Bog plačaj vsem!

Višnja gora-Ljubljana, 21. maja 1925.

Zaluoja rodina Bernikova in sorodniki.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš dobi in nepozabni soprog, oče oziroma tast, gospod

Matija Kajfež

brzojavni mojster v pokoju

dne 21. maja ob pol 4. uri zjutraj po dvodnevni boleznici v Gospodu zaspal

Pogreb dragoga pokojnika se je vršil včeraj, 22. maja ob 15. uri k Sv. Križu.

Zahvala.

Za mnogoštevilne pismene in ustne izjave sočustva se vsem iskreno zahvaljujemo. Prijetna nam je dolžnost izreči zahvalo deputaciji tehnične sekcije na poklonjenem krasnem vencu, dalje vsem njegovim stanovskim tovarišem, našim cenjenim sorodnikom, darovalcem cvetja, kakor tudi vsem ostalim znancem naše rodbine, ki so spremili dragoga pokojnika na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 23. maja 1925.

Zaluoja rodina Kajfež-Zornik,

Brez posebnega obvestila

V veliki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, da nam je nocoj ob 11. uri nenadoma umrl po dolgotrajnem bolehanju naš dobi, ljubljani soprog, skrbni oče, ded, tast, brat in stric, gospod

Martin Novak

nadpoštar v pokoju in posestnik

v 84. letu svoje starosti.

Pogreb preljubega pokojnika bo v nedeljo, dne 24. maja ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče na Zalah.

Vsi, ki ste poznali njegovo blago srce, ohranite mu prijazni spomin.

Kamnik, dne 22. maja 1925.

Ana Novak roj. Dolenc, soproga.

Stefanija Sadnikar,
Ana, Milka Božić,
hčere.

Ivana Božić, Fran-
čiška Černe, sestr.

Jos. Niko Sadnikar,
vet. nadzornik; **Jakob**
Božić, sodnik; zeta.

Niko, Demeter,
vnuka.

TEČAJI ZA STROJEPISJE.

SLOVENSKO IN NEMŠKO STENOGRAFIJO

se začnejo na Ant. Rud. Legatovem zasebnem učnem zavodu v Mariboru

dne 2. junija 1925.

Vpisovanje in prospekti v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, samo Slovenska ulica st. 7. Nobene podružnice!

Telefon 100.

Velika prodaja bluz!

Pleteni jumper Din 30.
kambrijska bl. bl. Din 62.
panama sportna Din 68.
modna sif. Din 75.
modna „Kasak“ Din 80.
m'facila sur svile Din 120.
pal-batist Din 130.
perlati crepe georgette Din 140.
svilna svila Din 260.
triko-crepe Din 290.
svilni crepe marocain Din 230.
svilna triko bl. Din 100 do Din 130.

Veletgovina R. Stermecki, Celie.
Cenik zastoj!

od
Din 170
naprej

K. WESIAK, MARIBOR.

Dnevne, poštno in železniške pošiljke.

„Hotel Riviera“

Selce kod Crikvenice.

Sa velikom terasom na moru tik kupa-
lišta. — Prvorazredna kuhinja, 60 lije-
pih soba na razpolaganje, najniže cijene.

Preporuča se vlasnik

P. Strinović.

214-a

REFORM

steklenice za vkuhanje sadja in povr-
nine so najbolje in najcenejše.
Glavna zaloga za vso državo:
Lovro Petrovar, Ivan Kovci
Istotam se dobe Zupančeve knjige „Kon-
serviranje sadja in povrtnin za
domačo uporabo“ v slovenski in
hrvatski izdaji. 178 a

Gospodinj, naročite!

Zdravnika

sprejme s 1. avgustom 1925 „Bratov-
ska skladnica v Trbovljah“. Gospodje
zdravniki — in sicer le samci, — ki
se za to mesto int. resirajo, naj izvolijo
vložiti prošnje, opremljene s potreb-
nimi dokazili o kvalifikaciji in zahtevu
plače, najkasneje do 15. junija 1925.

Najpopolnejši

STOEWER

šivalni stroji
a šivlje, krojače in
evijarje ter za vsak
dom. P. eden si nabo-
vite stroji, ogledite si to
tardnost pri trdki
Lud. Baraga
Ljubljana
Selenburgova ulica 64.
Brezplačen pouk
15-letna garancija

Parketne deščice
Trstje za strope
Bakula (leseno pletivo) za strope in stene
Strešno lepenko in lesni cement

dobavlja takoj v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh
Ljubljana, Gradaška ulica št. 22

Krasno posestvo

se prodaja zaradi družinskih razmer. Ob-
stoji iz valjčnega mlina, parne žage z
Lanzovo lokomobilno 46—50 konjskih sil,
polnojarmenika 75 cm. Dalje cirkularna
žaga, vse z lastno električno razsvetljavo,
mlin na stalno vodno moč, sadonosnik,
vrt in travnik s kozolcem za okrajno
cesto in 10 m od postaje Poljane. Na
mlinu dve s'novanili takoj prosti. Cena
Din 850.000 (osemstosest tisoč
dinarjev). Vprašanja na: **Valjčni mlin**
Poljane.

Pozor!

Radi opustitve trgovine z urami v Slo-
venski ulici 5 so do 1. julija 1925
ure ter zlati in srebrni predmeti na
prodaj po zelo znižanih cenah.

I. KNESER, Maribor
Slovenska ulica 5.

Dobro vpeljana detajlna

trgovina mod. blaga

namerava ustanoviti posebne oddelke za
manufakturo in damsko konfekcijo in
želi v te svrhe zvezo s tozadevnimi in-
teresi. Krasen lokal v središču mesta
na razpolago. Naslov pove unr. „Jutra“.

2911-a

Damske reform hlače

prvorstni trikot Din 30—
svilene 110—
Šifon za perilo 15—
Lavalliers
(svil. samovez. za dame) od . . . 45—

Krasna izbira karo-svile

H. Kenda, Ljubljana

Mestni trg 17.

2916-a

IV. emisija delnic Zadrúžne banke V LJUBLJANI.

Po sklepu občnega zbora z dne 26. marca 1925 in na podstavi pooblastila
razpisuje upravni svet po odobritvi ministristva za trgovino in industrijo z dne 26. sep-
tembra 1923 VI. št. 4624

zvišbo delniške glavnice od Din 3.000.000- na Din 4.000.000-
z izdajo 10.000 novih delnic po nom. Din 100- ob teh pogojih:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico na tri stare delnice optirati eno novo po Din 110— tel quel.
2. Subskribentom brez opcijske pravice se prepuste nove deln. po Din 115 tel quel.
3. Subskripcija traja od 25. maja do 5. junija 1925 in se opravlja pri blagajni Zadrúžne banke v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.
4. Nove delnice so iz čiste dobice iz 1. julija 1925.
5. Protivrednost subskribiranih delnic je plačati takoj.
6. Dosedanji delničarji, ki žele po točki 1) optirati nove delnice, morajo predložiti pri subskripciji plašče delnic I., II. in III. emisije s točno izpolnjeno in podpisano pri-
javnico ali če delnice še niso dvignili, začasno potrdilo.
7. Nove delnice se izročijo pozneje proti vrnitvi začasnega potrdila izdanega ob subskripciji.
8. Ažijski dobicek se porabi po odbitku emisijskih stroškov in pristojbin v prid rezervnemu fondu.

Upravni svet Zadrúžne banke v Ljubljani.

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otro-
ških vozčkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih gospodarskih
delov, pnevmatik. Posebni oddelek za
popolno popravilo, emaliranje in polnjenje
vse dvokoles, otroških vozčkov, šivalnih
strojev itd. — Prodaja na obroke — Ceniki franko

„TRIBUNA“, F. R. L. tovarna dvokoles in otroških vozčkov
Ljubljana, Karlovaška cesta št. 4. 106a

FILIJALE

Jadransko Podunavske banke

v Kranju, Ljubljani, Mariboru,

sprejemajo in obrestujejo najboljše vloge na knjižice
in na tekoči račun.

Eskontira menice

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle
najkulantneje.

Išče se kompanjon

radi razširjenja rentabilnega podjetja, ki se osnuje v središču Beograda.
Podjetje je sigurno in brez velike konkurence ter se vrši lahko z manj-
šimi režijskimi stroški. Družabniška uloga in zaslužek zagotovljen. Po-
treben kap. tal. 150 do 180.000 dinarjev. Osebnost sodelovanje je po rebo. Resni
reflektanti naj se obrnejo na **Oglasni zavod Voršiča n. d. l. a.**
Maribor, Slomškova trg 16. 2780-a

Velika Izbera

- v moškem perilu in samoveznikah. -

Nogavice modne Din 19- do Din 27-
srajce barvaste z 2 ovratnik. od Din 88- naprej
srajce bele s rj. prsi od Din 98- naprej
samoveznice svilene od Din 32- naprej
rubci tucal Din 40- 204-41V

Najnižje cene!

A. SINKOVEC nasled. R. SOSS.

Hotelirji, penzionati, bolnice, pozor!

Voz omnibus, še skoraj nov z 8 in 10 sedeži je ceno
naprodaj. Naslov: Hotel „Slon“, Ljubljana. 2934-a

Za sezijo!

Brusilce za kose „Swatyn“
iz najboljšega brusilnega
sredstva nudi za prepro-
dajo **Fran Swaty**, tvor-
nica umetnih brusilnih in
posnemalnih kamenov,
Maribor, Jugoslavija. 2745-a

Ločitev zakona

Mož: je nezogibna, ako dobim v jedi še enkrat ščurka!
Žena: Bog! Saj mi pišete ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa
ni sredstva zoper nje!
Mož: Prel ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod „Panat“ v
Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki po-
mori brez vsake nadečnosti in brez vseh posledic vse ščurke,
miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Šofer

prvorsten vozač za osebni avto in
perfekten mehanikar, ki je zmožen vse
reparature samostojno izvrševati, vse-
stransko zanesljiv in trezen, in ki se
zamore izkazati z najboljšimi refe-
rencami, se išče za tovarno na dežel.
Poudbe pod „Stalno 999“ na upr. Jutra.

Vsem,

ki hočejo dobro ka-
vo piti, priporočamo
izvrstno našo pravo
domačo
Kollnško cikorkijo.

Podeželske odre

opozarjamo

na najnovejše igre iz zbirke Oder:

Schöberr, Zemlja. Življenska ko-
medija, 15 Din, po pošti 75 p več.
Svoboda-Ovekar, Poslednji mož.
Veseliogor, 14 Din, po pošti 75 p več.
Luhart, Zupanova Mlika. Ko-
medija. Veseli dan ali Matiček
se žen. Komedia, 20 Din, po
pošti 1 Din več.

V kratkem izide:

Kučič-Ovekar, Narodni poslanec

Naročila sprejema:

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54.